ТӨРИЙН МЭДЭЭЛЭЛ

ХУУЛЬ, ТОГТООЛ, ЗАРЛИГ, ШИЙДВЭР, ХУУЛИЙН ТАЙЛБАР

Монгол Улсын Их Хурлын хэвлэл

1998 оны 4-р сар №4 /71/

ГАРЧИГ

1. МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛ

р, үндсэн чиглэл, төлөвлөгөө батлах тухай №18 385

2. МОНГОЛ УЛСЫН ЕРӨНХИЙЛӨГЧИЙН ЗАРЛИГ

Монгол Улсын Хөдөлмөрийн баатар цол хүртээх
8 405
Монгол Улсын хүний гавьяат эмч цол хүртээх тухай №9 403
Өлзийд Монгол Улсын соёлын гавьяат зүтгэлтэн цол
тухай №10 404
т-Одод Монгол Улсын гавьяат тамирчин цол
тухай №11 404
нийг одон, медалиар шагнах тухай №12 405
байгууллагын зарим хүнийг одон, медалиар шагнах
13 406
балжир агсныг Хөдөлмөрийн гавьяаны улаан тугийн
нэхэн шагнах тухай №14 407
рыг "Найрамдал" медалиар шагнах тухай №16 407
шихирганы албан тушаалын зэрэг дэв олгох тухай №22 408

3. МОНГОЛ УЛСЫН ҮНДСЭН ХУУЛИЙН ЦЭЦИЙН ДҮГНЭЛТ

н даатгалын сангаас олгох тэтгэвэр, тэтгэмжийн тухай
мэлт, өөрчлөлт оруулах тухай Монгол Улсын 1997 оны
сарын 19-ний өдрийн хуулийн зарим заалт Монгол
ндсэн хууль зөрчсөн эсэх тухай №2 410

4. МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ТОГТООЛ

н том хэлбэрийн болон дүрслэх урлагийн шилдэг
даллан авах тухай №10 414
ийн тухай хуулийг хэрэгжүүлэхтэй холбогдуулан авах
хэмжээний тухай №27 418
рон суурины улсын тооллого явуулах тухай №28 422

15. Хиймэл дагуулын дамжуулан нэвтрүүлэх сувгийг шилжүүлэх тухай №32
16. Дүрэм шинэчлэн батлах тухай №33
17. Ой тэмдэглэх тухай №34
18. Зөвлөлийн дүрэм, бүрэлдэхүүнийг батлах тухай №36
19. Соёл, урлагийн сан байгуулах тухай №40
20. Хөтөлбөр, төлөвлөгөө батлах тухай №41
21. Дүрэм батлах тухай №43

5. МОНГОЛ УЛСЫН ДЭЭД ШҮҮХИЙН ТОГТООЛ

22. Хуулийн зарим нэр томъёог тайлбарлах тухай №487
23. Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх тухай Монгол Улсын хуулийн зарим зүйл, хэсгийг тайлбарлах тухай №60
24. Улс төрийн хилс хэрэгт хэлмэгдэгчдийг цагаатгах, тэдэнд нөхөн олговор олгох тухай Монгол Улсын хуулийн зарим зүйл, хэсэг, заалтыг тайлбарлах тухай №62

СЭТГҮҮЛИЙН ЗӨВЛӨЛ

Ерөнхий эрхлэгч Л. Цог
Хариуцлагатай нарийн бичгийн дарга Б. Ганбат
Гишүүд: С. Баяр
Б. Баламханд
Ч. Дашням
Б. Цэндлоо
Б. Энэбиш
Техник редактор С. Итгэлт
Уншиж хянасан Сан. Жаргалсайхан
Б. Янжинлхам

Зах 29.
Үйлдвэрт шилжүүлсэн 1998 оны 4-р сарын 10-нд. Өрөлтөд 1998 оны 4-р сарын 13-нд. Хэвлэлтэд 1998 оны 4-р сарын 23-нд. Хэвлэлийн хуудас 5,75. Хэвлэсэн тоо 4028 ш

Манай хаяг: Улаанбаатар-12
Төрийн ордон. Утас 322838

Төр, Засгийн Үйлчилгээ Аж Ахуйг
Эрхлэх Газрын харьяа
Хэвлэх үйлдвэр

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛ

ы 1 дүгээр
22-ны өдөр

Дугаар 18

Улаанбаатар хот

Хөтөлбөр, үндсэн чиглэл, төлөвлөгөө батлах тухай

Монгол Улсын Их Хурлаас ТОГТООХ нь:

1.Монгол Улсын Эрх зүйн шинэтгэлийн хөтөлбөрийг 1 хавсралт, Монгол Улсын хууль тогтоомжийг 2000 он хүртэл онгуй болгох үндсэн чиглэлийг 2 дугаар хавсралт, Монгол Эрх зүйн шинэтгэлийн хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх арга ний төлөвлөгөөг 3 дугаар хавсралт ёсоор тус тус батлсугай.

2.Эрх зүйн шинэтгэлийн хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх арга ний төлөвлөгөөнд тусгагдсан хөрөнгийн эх үүсвэрийг жил улсын төсөвт тусгах арга хэмжээ авч байхыг Засгийн газар сайхан/-т даалгасугай.

3.Хөтөлбөр, үндсэн чиглэл, төлөвлөгөөний биелэлтэд байнга тавьж, биелэлтийн явцыг жил бүр гарган Улсын Их Хурлын хуралдаанд танилцуулж байхыг Хууль зүйн байнгын хороо гбаяр/-нд даалгасугай.

ДАРГА Р.ГОНЧИГДОРЖ

Улсын Их Хурлын 1998 оны 18 дугаар тогтоолын 1 дүгээр хавсралт

МОНГОЛ УЛСЫН ЭРХ ЗҮЙН ШИНЭТГЭЛИЙН ХӨТӨЛБӨР

Нэг.Нийтлэг үндэслэл

1.Эрх зүйн шинэтгэлийн зорилт нь тус улсад хүмүүнлэг, ардчилсан нийгэм цогцлуулан хөгжүүлэх зорилгыг биелүүлэх Үндсэн хуульд тунхагласан зарчим, үзэл санааны дагуу бүх шатны байгууллага, албан тушаалтнаас хэрэгжүүлэх үйл аны үндсэн чиглэлийг тодорхойлж, улс төр, нийгэм, эдийн хөгжил дэвшлийг хангах эрх зүйн үндэс, таатай орчинг хэд оршино.

2.Үндсэн хуулиар хууль дээдлэсэн зах зээлийн харил шилжих үйл явцыг хуульчилсан нь эрх зүйн иж бүрэн шин хийх шаардлагыг нөхцөлдүүлж байна.

3.Эрх зүйн шинэтгэлийг хэрэгжүүлэхдээ төрт ёсныхоо зуун жилийн дэвшилт уламжлал, эрх зүйн тогтолцоо бүрэлдэ болсон арга хэлбэрийг харгалзан дэлхийн улс орнуудын нийтл хандлага, өөрийн орны өвөрмөц нөхцөл байдал, үндэснийхээ сонирхолд нийцүүлэх зарчимд тулгуурлана.

4.Хууль тогтоомжийг боловсронгуй болгон тогт хөгжүүлэхэд энэхүү эрх зүйн шинэтгэлийн хөтөлбөрийг болгоно.

5.Эрх зүйн шинэтгэлийн хөтөлбөрийг Монгол Хөгжлийн болон Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал үндэс болгон жил бүрийн эдийн засаг, нийгмийн хөгжлийн чиглэлд тусгах замаар тодорхой үе шаттайгаар хэрэгжүүлнэ.

6.Эрх зүйн шинэтгэлийн зарчмын үндэслэлүүдийг Ү хуулийн заалт нэг бүр тодорхойлж байгааг үндэс болгон т дараах үндсэн чиглэлээр хэрэгжүүлнэ:

1/Монгол Улсын бүрэн эрхт байдлыг хангах эр үндсийг төгөлдөржүүлэх;

2/эдийн засгийн харилцааны эрх зүйн ү боловсронгуй болгох;

3/хүний эрх, эрх чөлөө, түүний хууль зүйн ба хангах;

4/төрийн байгууллын эрх зүйн үндсийг боловс болгох;

5/эрх зүйн шинэтгэлийн орчин бүрдүүлэх;

6/хууль зүйн мэргэжлийн боловсон сургалтын тогтолцоог боловсронгуй болгох;

7/олон улсын эрх зүйн зохицуулалтад Монгол оролцоог өргөтгөх.

Хоёр.Монгол Улсын бүрэн эрхт байдлыг хангах эрх зүйн үндсийг төгөлдөржүүлэх

7.Монгол Улсын тусгаар тогтнол, бүрэн эрхт байдлыг эрх зүйн үндсийг бататгана. Ингэхдээ Монгол Улс нь байгууламжийн хувьд нэгдмэл байж, нутаг дэвсгэр нь засаг захиргааны нэгжид хуваагдах, засгийн бүх эрх ард түмний байж ард түмэн шууд буюу төлөөлөгчдийн байгууллагаараа у энэхүү эрхээ эдлэх зарчмуудыг хангах механизмыг төгөлдөржү

8.Эрх зүйн шинэтгэлийг хэрэгжүүлэхдээ Үндсэн х хүрээнд төрийн байгууллагуудын бүрэн эрх, харилцан ажи хангах эрх зүйн үндсийг боловсронгуй болгоно.

9.Хууль ёс, нийгмийн дэг журам хангах эрх зүйн цогцолбор улалтыг боловсронгуй болгоно.

10.Төр, сүм хийдийн хоорондын харилцааны эрх зүйн г боловсронгуй болгож, хүн шашин шүтэх, эс шүтэх эрх өө эдлэх эрх зүйн баталгааг Үндсэн хуульд нийцүүлэн эржүүлэх арга хэмжээ авна.

Гурав.Эдийн засгийн харилцааны эрх зүйн үндсийг боловсронгуй болгох

11.Монгол Улсын бүрэн эрхт байдлын эдийн засгийн аг бэхжүүлж, энэ талаархи эрх зүйн зохицуулалтыг ардчилал, эрхийг дээдлэх, зах зээлийн харилцааг хөгжүүлэн төлөвшүүлэх од чиглүүлнэ. Энэ арга хэмжээний хүрээнд өмчлөгчийн хамгаалах, түүнийг зөвхөн хуульд заасан үндэслэлээр лах зарчмыг чанд баримтална.

Өмчлөгчийн хувьд төр, иргэн, хуулийн этгээд эрх тэгш байх г улам төгөлдөржүүлэн, эдийн засаг дахь төрийн оролцооны ін зохицуулалтыг боловсронгуй болгоно.

12.Газар, түүний хэвлий, ой, ус, амьтан, ургамал болон ийн бусад баялгийг өмчлөх, эзэмших, ашиглах, хамгаалах эрх үндсийг төгөлдөржүүлж, газрыг Монгол Улсын иргэнд лэх, газар нь өмчийн онцгой объектын хувьд түүнийг өмчлөх ааны эрх зүйн зохицуулалтыг тодорхой болгон хуульчилна.

13.Иргэний хуулийг нийгмийн тодорхой харилцааг улах чиглэлээр иж бүрэн шинэчилнэ. Улмаар өмчийн ааны тодорхой төрөл, хүрээг зохицуулсан хуулиудыг нийгмийн ю, шаардлагад нийцүүлэн Иргэний хуулиар нэгэнт лсан харилцаатай давхардуулахгүйгээр дэс дараатай батлан лэх арга хэмжээ авна.

14.Нөхөрлөл, компанийн тухай хуульд нөхөрлөл, компанийн ггын хариуцлагын тогтолцоог боловсронгуй болгох, хувьцаа гчдийн эрх ашгийг хамгаалах, нөхөрлөл, компанийг улсын д бүртгэх журмыг хялбарчлах чиглэлээр нэмэлт, өөрчлөлт н.

15.Аж ахуйн нэгж үйл ажиллагаагаа хэвийн явуулах, х эрх зүйн орчин бүрдүүлэх үүднээс Шударга бус өнийг хориглох тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулж, ій эдийн засгийг хөгжүүлэх нэг хөшүүрэг болох гадаад, хөрөнгө оруулалтыг дэмжих, тэдгээрт төрөөс ижил нөхцөл эх шаардлагыг иш үндэс болгон Хөрөнгө оруулалтын тухай боловсруулна.

16.Оюуны өмчийг хамгаалан хөгжүүлэх эрх зүйн лалтыг цаашид боловсронгуй болгож, оюуны өмчийг нийтийн болгох, сурталчлах ажлыг өргөтгөнө.

17.Үл хөдлөх эд хөрөнгө өмчлөх эрхийг баталгааж үүднээс түүний бүртгэлийн эрх зүйн зохицуулалтыг зах зэ шаардлагад нийцүүлэн боловсронгуй болгоно.

Дөрөв.Хүний эрх, эрх чөлөө, түүний хууль зүйн баталгааг хангах

18.Үндсэн хуульд тунхагласан хүний эрх, эрх чөлөөг х эрх зүйн баталгааг хуульчлан тогтоох арга хэмжээг дараахь ч чиглэлээр дэс дараатай хэрэгжүүлнэ:

1/Монгол Улсад хууль ёсоор оршин суугаа хү хууль, шүүхийн өмнө эрх тэгш байх;

2/хүн бүр эрх зүйн этгээд байна гэсэн Ү хуулийн зарчмыг хууль тогтоох үйл ажиллагаанд удирдлага болг

3/Монгол Улсын иргэний үндсэн эрх, эрх ч Үндсэн хуулийн агуулга, үзэл санаанд нийцүүлэн хуульчлан бат хүний эрхийг зөвхөн хуульд заасан үндэслэлээр хязгаарлах;

4/хүний үндсэн эрх, эрх чөлөөг үндэсний тогтоомжоор бататгахдаа Монгол Улсын олон улсын гэр агуулгад нийцүүлэн, тэдгээрээр хүлээсэн үүргээ биелүүлэх;

5/тус улсын нутаг дэвсгэрт байгаа гадаадын харьяалалгүй хүнд Үндсэн хуульд заасан Монгол Улсын ир үндсэн эрх, эрх чөлөөг эдлүүлэхдээ Монгол Улсын олон гэрээнд заасан хүний салшгүй эрхээс бусад эрхийн хувьд хуулиар хязгаарлал тогтооно. Ийнхүү хязгаарлал тогтоохдоо үн болон хүн амын аюулгүй байдлыг хангах, нийгмийн хэв ж хамгаалах шаардлагыг иш үндэс болгох;

6/Монгол Улсад хүн хууль ёсны эрхээ эд бусдын эрх, эрх чөлөөг хүндэтгэх, нийгмийн хэв журмыг чанд зарчмыг мөрдүүлэх;

7/төр нь хүний эрх, эрх чөлөөг хангахуйц засаг, нийгэм, эрх зүйн баталгааг бүрдүүлж, хүний эрх зөрчи хамгаалах, хөндөгдсөн эрхийг сэргээн эдлүүлэх үүрэг хүлээх;

8/иргэдийн залгалдан нэгдэх эрхээ хэрэгжүүл зүйн зохицуулалтыг бүрдүүлэх;

9/хүн эрүүл, аюулгүй орчинд амьдрах, бохирдол, байгалийн тэнцэл алдагдахаас хамгаалах талаархи чиг үүрэг, түүнийг хэрэгжүүлэх тухай хууль тогто боловсронгуй болгох;

10/эрх бүхий байгууллага, албан туша зайлшгүй шаардлагатай үед хүнийг нэгжих, баривчлах, мөшгих үндэслэл, журам, түүнд хяналт тавих, хариуцлага хү эрх зүйн үндсийг боловсронгуй болгох.

19.Хүний эрхийн үзэл санааг түгээн дэлгэрүүлэх, эрхийн тухай хууль тогтоомжийг тайлбарлан таниулах, энэ т олон улсын гэрээ, үндэсний хууль тогтоомжийн хэрэгж

эл судлах арга хэмжээ авч, хүний эрхтэй холбоотой хууль эмжийг боловсронгуй болгоно.

20.Хүний эрхийн үндэсний байгууллагыг бий болгож, хүний г хамгаалах НҮБ-ын төрөлжсөн болон олон улсын бусад ллага, төрийн бус байгууллагатай хамтын ажиллагааг үлнэ.

21.Хууль тогтоомж, Засгийн газрын тогтоол, яам, Засгийн н бусад байгууллага, бүх шатны Засаг даргын шийдвэр Үндсэн тунхагласан хүний эрх, эрх чөлөөг хангах зарчимд хэрхэн ж байгаад дүн шинжилгээ хийх ажлыг тогтмол зохион лж, хууль тогтоомжид шаардлагатай нэмэлт, өөрчлөлт оруулах хэмжээ авч, цаашид хууль тогтоомжийн төсөл хүний эрхийг шаардлагад хэрхэн нийцэж байгаад дүн шинжилгээ хийдэг тогтооно.

Монгол Улс цаашид хүний эрхийг хангах талаархи олон гэрээнд нэгдэх, хоёр болон олон талын олон улсын гэрээ лах бодлого баримтална.

Тав.Төрийн байгууллын эрх зүйн үндсийг боловсронгуй болгох

22.Монгол Улсын Их Хурлын хууль тогтоох үйл ажиллагаа, байгууллалтын бүтцийг төгөлдөржүүлж, түүний сонгуулийн г боловсронгуй болгоно. Түүнчлэн Улсын Их хурал дахь бүлгийн эрх зүйн байдлыг тодотгох, хуулийн төсөлд эдийн эрх зүйн дүн шинжилгээ хийх бүтцийг бий болгох арга хэмжээ

23.Төрийн дээд шагнал олгох, төрийн ёслол үйлдэх журмыг лан, төрт ёсны уламжлал, зан заншлыг дээдлэн хөгжүүлэх эрх зохицуулалтыг бий болгоно.

24.Засгийн газрын зохион байгуулалтын бүтцийг ронгуй болгон чиг үүргийг нь ардчилсан нийгмийн шаард нийцүүлэн тогтоож, нутгийн захиргааны байгууллагыг лнэ. Ингэхдээ Засгийн газар нь танхимын зарчмаар ажиллаж, н газрын гишүүнээс зохих хүрээний асуудал, салбарыг х, хянан шалгах, зохицуулах, бусад салбар, нутгийн аны байгууллагатай харилцан ажиллах эрх зүйн үндсийг ойлно.

Үүнтэй холбогдуулан яам, агентлагийн эрх зүйн байдлын хуулиудыг батлан мөрдүүлж, яамдын үйл ажиллагааны хүрээнд тогтоомж, стандартыг сахиулах, бодлого хэрэгжүүлэх үүрэг агентлагуудын зохистой тогтолцоог бий болгож, улс төрийн гушаалтан, төрийн захиргааны мэргэшсэн албан хаагчдын эрх айдал, тэдгээрийн зааг ялгааг тодорхой болгон яам, Засгийн бусад байгууллагын ажлын албаны тогтвортой байдлыг төрийн жинхэнэ албан хаагчдын эрх зүйн мэдлэгийг

дээшлүүлэх, төрийн захиргааны төв болон нутгийн захир
байгууллагын аппаратыг мэргэшсэн, тогтвортой ажиллаг
болгоход эрх зүйн шинэтгэлийг чиглүүлнэ.

25.Төрийн албан хаагчдын эдийн засаг, нийгэм, эрх
баталгаа хангах чиглэлээр дэс дараатай арга хэмжээ авна.

26.Хууль тогтоомж, Засгийн газрын шийдв
биелүүлээгүй буюу зохих ёсоор биелүүлээгүй төрийн захир
албан хаагчид хариуцлага хүлээлгэх журмыг боловсронгуй болго

27.Шүүх эрх мэдлийн хүрээн дэх нийт байгууллагын
ажиллагааны эрх зүйн зохицуулалтыг боловсронгуй болгон ө
орны нөхцөл байдалд нийцүүлэх чиглэлээр холбогдох
тогтоомжид өөрчлөлт оруулна.

Шүүхийн бие даасан байдал, шүүгчийн харaат бус ба
баталгааг хангахад чиглэсэн шат дараатай арга хэмжээ
хэрэгжүүлнэ.

Шүүн таслах ажлын төрлөөр дагнасан шүүх ажилл
зүйн үндсийг бүрдүүлнэ.

Шүүхийн иргэдийн төлөөлөгчийн эрх зүйн байдлыг
үзэж боловсронгуй болгох арга хэмжээ авна.

Шүүхийн шийдвэр биелүүлэх ажиллагааны зарчим, эр
үндсийг боловсронгуй болгож, цаашид өөрийгөө санхүү
зарчимд шилжих боломжийг судална.

Гадаад худалдааны арбитрын үйл ажиллагааг боловс
болгох, бэхжүүлэх арга хэмжээ авна.

28.Прокурорын үйл ажиллагааг шүүх эрх мэдлий
хэрэгжүүлэхэд идэвхтэй нөлөөлөх чиглэлээр боловсронгуй б
прокурорын ажиллах нөхцөл, тэдгээрийн нийгмийн баталгааг
чиг үүргийг гүйцэтгэх байгууллага хариуцах чиглэлээр хо
хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулна.

29.Гэмт хэрэгтэй тэмцэх, нийгмийн хэв журам са
ажлын үр дүнг сайжруулах, хэрэг бүртгэх, мөрдөн б
байгууллагыг шинэчлэн зохион байгуулах чиглэлээр цагд
байгууллагын зохион байгуулалт, бүтцийг боловсронгуй б
боловсон хүчний хангалтыг сайжруулах, техник хэрэгслээр
арга хэмжээ авна.

30.Эрүү, иргэний хэргийг хянан шийдвэрлэх ажилл
зарчим, журмыг Үндсэн хуулийн агуулгад нийцүүлэн шин
чиглэсэн хуулиудыг батлан мөрдүүлнэ. Ингэхдээ шүүгчи
суртахууны болон хуулийн өмнө хүлээх хариуцлагыг өндөр
шүүн таслах ажиллагаанд мэтгэлзэх зарчмыг бүх шатанд
баримтлах, энэ ажиллагааны явцад хүний эрхийг дээдлэн
аливаа чирэгдэл, хүнд суртлыг арилгах, шударга ёсыг чанд
зарчмыг удирдлага болгоно.

31.Иргэн, байгууллагад хохирол учруулж, хорих ял эдэлж
ı хүмүүсээр тэдгээрийн учруулсан хохирлыг бүрэн төлүүлж байх
ллагын тогтолцоог бүрдүүлэх, байгаль орчны холбогдолтой гэмт
ін эрүүгийн хариуцлагыг чангатгах чиглэлээр Эрүүгийн болон
лох хуульд өөрчлөлт оруулна.

32.Ял эдлүүлэх зарчим, үндэслэл, журмыг Үндсэн хуулийн
ад нийцүүлэн шинэчилж, төрийн албадлагын байгууллагуудын
засаг, зохион байгуулалт, эрх зүйн үндсийг боловсронгуй
ю.

33.Согтуурах, мансуурах донтой этгээд, биеэ үнэлэгч болон
хиналтгүй насанд хүрээгүй хүмүүсийн талаарх эрх зүйн
улалтыг нийгмийн дэг журам хангах чиглэлээр боловсронгуй
ю.

34.Иргэдэд хууль зүйн туслалцаа үзүүлэх болон нотариатын
ажиллагааны эрх зүйн зохицуулалтыг шинэчилж, хувийн
ийн хууль зүйн зөвлөлгөө өгөх байгууллагын сүлжээг бүрдүүлэх
іг хуулиар тогтооно.

Эрүү, иргэний хэрэг, захиргааны зөрчлийг хянан шийдвэрлэх
ггааны бүх үе шатанд явагдах өмгөөллийн үйл ажиллагааны
өмгөөлөх байгууллагын талаарх эрх зүйн зохицуулалтыг
ронгуй болгоно.

35.Нутгийн захиргааны байгууллагын бие даасан байдлыг
, иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын эрх зүйн үндсийг
ронгуй болгох чиглэлээр Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн
ін Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай болон Засаг
а, нутаг дэвсгэрийн нэгж, түүний удирдлагын тухай хуульд
лт оруулна.

36.Орон нутгийн өмч, түүнийг захиран зарцуулах
ллагуудын зохион байгуулалт, үйл ажиллагааны эрх зүйн
г бүрдүүлнэ.

37.Эдийн засгийн бүсчилсэн хөгжлийн үзэл баримтлалыг иш
болгон Бүсийн эрх зүйн байдал, Бүсийн зөвлөлийн үйл
гааны тухай хуулийг шинээр боловсруулж мөрдүүлнэ.

38.Яам, Засгийн газрын бусад байгууллагын эрх зүйн хэм
ний актууд Үндсэн хууль, бусад хуульд нийцэж байгаа эсэхэд
хналтыг сайжруулах, эрх зүйн актыг боловсруулж хэрэглэхтэй
сон үйл ажиллагааг төгөлдөржүүлэх шаардлагын үүднээс
ийг эрх бүхий байгууллагаар хянуулж, улсын бүртгэлд
лээгүй бол дагаж мөрдөхийг хориглодог журмыг хуульчлан
ю.

Зургаа.Эрх зүйн шинэтгэлийн орчин бүрдүүлэх

39.Бүх нийтийн эрх зүйн ухамсрыг төлөвшүүлэх, иргэдэд улс
болон эрх зүйн соёлыг эзэмшүүлэхэд чиглэсэн үйл
гааг төрийн бүх шатны байгууллагаас явуулна.

Үндсэн хуулийн зарчим, үзэл санааг иргэн бүр хэрэгжүүлэх үзлийг бага наснаас нь төлөвшүүлэхийг гол зо болгон эрх зүйн сурталчилгаа, мэдээлэл, сургалтыг Үндсэн бусад хуулийг туушгай биелүүлэхэд чиглүүлж, үүний тулд д арга хэмжээг авч хэрэгжүүлнэ:

1/Үндсэн хуулийн заалтыг нэг мөр ойлгох үү Үндсэн хуулийн шинжлэх ухааны тайлбарыг боловсруулж гарга

2/бүх нийтийн эрх зүйн сургалтын тогтс бүрдүүлж, эрх зүйн сургалтыг ерөнхий боловсролын болон их сургуулиудад тодорхой хэлбэр, чиглэлээр зохион байгуулж яв иргэдийн эрх зүйн мэдлэг, боловсрол, соёлыг дээшлүүлэх нь т бүх шатны байгууллага, аж ахуйн нэгж, бусад байгууллагы чухал үүрэг болгон иргэд, байгууллагаас хуулийг сахин би үндсэн нөхцөлийг бүрдүүлэх;

3/хууль тогтоомжийг олон нийтэд тайлб таниулах, сурталчлах, түүний биелэлтийг зохион байгуулах төрийн захиргааны бүх шатны байгууллага, Засаг дарга нарын үүрэг болгон явуулах, үүнтэй холбогдуулан хууль зүйн а тогтолцоог төрийн захиргааны дээд, дунд, доод бүх түвшин болгох;

4/эрх зүйн мэдээллийн үйл ажиллагааг эрхлэх нийтийн үүсгэл санаачилгыг төрөөс бүх талаар дэмжих;

5/иргэд өөрийн эрх, хууль ёсны ашиг сон хамгаалах, хуулиар олгогдсон эрхээ эдэлж, үүргээ биелүүлэхий хууль тогтоомжийг өөрөө судалж мэдэх ёстой гэдэг зарчмь үндэс болгож, хүн амд үзүүлэх эрх зүйн үйлчилгээ шу хүртээмжтэй байх зохион байгуулалтын арга хэмжээ авах;

6/хууль тогтоомжийн үндэсний сан бүрдүүлэ зүйн мэдээллийн нэгдсэн сан, сүлжээ байгуулж, төрийн мэдээ нэгдсэн сүлжээнд хамруулах арга хэмжээг 1997-2000 онд хэрэг эрх зүйн мэдээллийн хөтөлбөрийг боловсруулж мөрдөх;

7/хууль тогтоомжийг орчуулах, хэвлэн ни нийтэд шуурхай мэдээлэх үүрэг бүхий бие даасан төв ба иргэд байгууллагыг хууль тогтоомжийн албан ёсны мэ эмхтгэл, гарын авлагаар хангах ажлыг сайжруулах.

40.Хууль тогтоомжийн биелэлтийг зохион байгуулах, хяналт тавих чиг үүргийг хэрэгжүүлэх механизмыг боловс болгож, төрийн хяналтын нэгдсэн тогтолцоог бий болгоно.

41.Хууль сахиулах байгууллагуудын тогтолцоог боловс болгож, гэмт хэрэг, зөрчилтэй тэмцэх, түүнээс урьдчилан сэр нийгмийн дэг журам хангах ажлыг нэгдсэн удирдлагаар зохион байгуулалтын арга хэмжээ авна.

42.Хууль тогтоомжийг боловсронгуй болгох ажлыг мэ арга зүйн удирдлагаар хангах чиг үүрэг бүхий албыг

үлалтын хувьд бэхжүүлэх, боловсон хүчнээр хангах арга хэмжээ

43.Шүүх, нотариат, иргэний гэр бүлийн байдлын бүртгэл, элэл, магадлан шинжилгээний байгууллагын, түүнчлэн үл ах эд хөрөнгийн болон шүүгч, хууль зүйн бусад мэргэжлийн всон хүчин, тэдгээрийн мэргэжил дээшлүүлсэн байдлын рхи эрх зүйн статистикийн тогтолцоог бий болгож, энэ ажлын үйн үндсийг боловсронгуй болгоно.

44.Хэрэг бүртгэх, мөрдөн байцаах, шүүх, прокурор болон сахиулах бусад байгууллагатай ажлын нягт уялдаа холбоотой иналистик, шүүх-эмнэлэг, санхүү, нягтлан бодох бүртгэл зэрэг илан шинжилгээний байгууллагын бүтэц, зохион байгуулалтыг үзэж, нэгдсэн зохион байгуулалтад оруулан материаллаг баазыг ожүүлэх арга хэмжээ авна.

Долоо.Хууль зүйн мэргэжлийн боловсон хүчний сургалтын тогтолцоог боловсронгуй болгох

45.Монгол Улсад хууль зүйн мэргэжлийн боловсон хүчин эх, давтан сургах, мэргэшлийг нь дээшлүүлэх эрх зүйн лтын тогтолцоог боловсронгуй болгон бэхжүүлэх нь эрх зүйн ггэлийг хэрэгжүүлэх гол нөхцөл мөн.

46.Монгол Улсын Үндэсний их сургуулийн харьяа Хууль дээд сургуулийн материаллаг баазыг бэхжүүлэх, багшлах всон хүчнээр хангах арга хэмжээ авч, цаашид бие даасан уль болгон өргөтгөн зохион байгуулна.

Цагдаагийн дээд сургуулийг цагдаагийн анхан шатны, үндсэн жлийн боловсон хүчин бэлтгэх болон тэдгээрийг давтан сургах үрэгтэйгээр олон улсын жишигт нийцсэн Цагдаагийн академи ж өргөтгөн бэхжүүлнэ.

Төрийн захиргаа, удирдлагын хөгжлийн институтэд төрийн гааны байгууллагад ажиллах хууль зүйн мэргэжлийн боловсон бэлтгэх, давтан сургах чиг үүргийг хариуцуулж, үүнтэй улан зохих бүтцийг бэхжүүлэх арга хэмжээ авна. Цэргийн их уль, түүний харьяа Хилийн цэргийн дээд сургуулийг зэвсэгт , хилийн болон дотоодын цэрэг, төрийн тусгай хамгаалалтын д ажиллах боловсон хүчин бэлтгэх, давтан сургах чиг гэйгээр өргөтгөн бэхжүүлнэ.

47.Хууль зүйн дээд сургуулиудад эчнээ, оройн болон эчилсэн сургалттай анги нээж, дунд боловсролтой хуульчдын сролыг дээшлүүлэх арга хэмжээ авч хэрэгжүүлнэ.

48.Хууль зүйн дунд боловсролтой төрийн албан хаагчдыг шаардлагыг үндэс болгон холбогдох арга хэмжээ авна.

49.Хууль зүйн хувийн дээд сургууль байгуулах санаачилгыг ино. Ингэхдээ зохих шаардлага хангасан нөхцөлд хууль зүйн ал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагаас зөвшөөрөл

өгөх чиглэл баримталж, оюутны элсэлт, сургалтын чанар, агуу
зохион байгуулалтад төрийн зүгээс хяналт тавина.

50.Хууль зүйн багшлах боловсон хүчнийг дотоод, гада
бэлтгэх замаар мэргэшлийг нь дээшлүүлэх болон гадаадын өн
мэргэшлийн багш ажиллуулах арга хэмжээ авна.

51.Хууль зүйн бүх шатны сургалтын хөтөлбөрийг зах зээл
эдийн засаг бүхий орнуудын нийтлэг жишигт нийцүүлэн бү
шинэчлэх ажлыг 1998-1999 онд багтаан хийнэ.

52.Хуульчдын сургалтыг бүсчилсэн болон төвлөр
хэлбэрээр, түүнчлэн урт, богино хугацаагаар зохион байгуулах
хэмжээг жил, жилийн төсөвт тусган хэрэгжүүлнэ. Хуульч
мэргэжил дээшлүүлэх бие даасан төвийг 1998 онд багтаан байгу
ажиллуулна.

53.Төрийн сургалтын сангаас санхүүжүүлэн гадаалад су
оюутны мэргэжлийн бүтцэд зохих өөрчлөлт оруулж, хууль з
мэргэжлээр сургах оюутны тоог нэмэгдүүлэх чиглэл баримтална.

54.Хууль зүйн сургуулиудыг багшлах боловсон хүчин, эр
шинжилгээний ажилтнаар хангах, материаллаг нөхцөлийг
сайжруулах, хуульчдыг давтан сургах, мэргэшлийг нь дээшлү
арга хэмжээнд дотоодын эх үүсвэрийн зэрэгцээ гадаадын з
тусламжийг ашиглана.

55.Хуульчдыг сонгон шалгаруулах тогтолцоо бий бол
түүний дагуу шүүгч, прокурор, өмгөөлөгч нарын мэргэжлийн түв
тогтоох, шалгаруулж ажиллуулах эрх зүйн үндсийг бүрдүүлэх зох
байгуулалтын арга хэмжээ авна.

56.Хуульчдын ёс зүйн хэм хэмжээг тодорхойлон тогт
тэдний ажил хэргийн мэдлэг, ажил хариуцах чадвар, ү
хариуцлага, сахилгыг дээшлүүлэхийн зэрэгцээ хуульчдын нийгм
асуудлыг мэргэжил, ажил үүргийн нь онцлогт нийцү
шийдвэрлэх эрх зүй, эдийн засгийн баталгааг хангах арга хэм
төрөөс дэс дараатай авч хэрэгжүүлнэ.

57.Хууль зүйн шинжлэх ухааны судалгаа, шинжилгэ
ажлыг эрх зүйн шинэтгэлийн зорилттой нягт уялдуулж, сур
судалгаа, шинжилгээ, практик үйл ажиллагааг холбох чиглэ
хууль зүйн шинжлэх ухааны байгууллагуудын зохион байгуула
боловсронгуй болгон бэхжүүлэх арга хэмжээ авч, хууль
шинжлэх ухааны суурь судалгааны ажлыг өргөтгөнө. Хавс
судалгааны ажлыг захиалгаар хийж, гүйцэтгэсэн ажлыг
захиалагчийн үнэлгээ, саналыг харгалзан дүгнэж санхүүжү
журамд шилжинэ. Дээр дурдсан арга хэмжээтэй холбогдуулан Х
зүйн шинжлэх ухааны хүрээлэн, Гэмт хэргийн шалтгаан нө
судлах хүрээлэнг холбогдох байгууллагуудын дэргэд байг
ажиллуулна.

Найм.Олон улсын эрх зүйн зохицуулалтад Монгол Улсын оролцоог өргөтгөх

58.Олон улсын эрх зүйн зохицуулалтын нийтлэг зарчим, гол Улсын Үндсэн хуулийн зарчим, үзэл санаанд нийцүүлэн болон олон талын олон улсын гэрээний зохицуулалтын ълцоог боловсронгуй болгоно.

59.Олон улсын эрх зүйн зохицуулалтыг бүрдүүлж байгаа), эрх зүйн бусад баримт бичгүүдийн судалгаа хийж, олон улсын ний нэгдсэн сан байгуулах арга хэмжээ авна.

60.Холбогдох судалгаа, бэлтгэл арга хэмжээ авч жүүлсний үндсэн дээр олон улсын гэрээнд Монгол Улс нэгдэн дэс дараатай арга хэмжээ авна.

Олон улсын гэрээнд нэгдэн орохдоо Монгол Улсад хүний йг хангах баталгааг бүрдүүлэх, амьжиргааны түвшинг лүүлэх, хөдөлмөр эрхлэлтийг сайжруулах, хэрэглэгчийн эрх йг бодитой хамгаалах зэрэг иргэдийн эрх, хууль ёсны ашиг рхлыг хамгаалахад чиглэсэн олон улсын иргэний эрх зүйн шааг зохицуулах, түүнчлэн Монгол Улсын иргэдийн эрх, хууль ашиг сонирхлыг хилийн чанадад олон улсын нийтлэг жишгийн ээнд хангаж хамгаалах, улс орныхоо тусгаар тогтнол, үндэсний ашиг, аюулгүй байдлыг хангахад ач холбогдол бүхий нүүдийг чухалчилж, тэдгээрт тэргүүн ээлжинд нэгдэн орох ш баримтлана.

61.Монгол Улсын хоёр болон олон талын олон улсын нд үндэсний хууль тогтоомжийг нийцүүлэх арга хэмжээ байнга эрэгжүүлэхийн хамт олон улсын гэрээний хэрэгжилтэд хяналт тогтолцоо, эрх зүйн үндсийг бий болгоно.

62.Монгол Улс НҮБ-ын гишүүний хувьд олон улсын уллагын үйл ажиллагаанд идэвхтэй оролцож, эрх зүйн салбарт улсын байгууллага, гадаад орнуудтай хамтын ажиллагааг үлнэ.

-------------oOo-----------

Улсын Их Хурлын 1998 оны 18 дуг
тогтоолын 2 дугаар хавсралт

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ ТОГТООМЖИЙГ 2000 ОН ХҮРТЭЛ БОЛОВСРОНГУЙ БОЛГОХ ҮНДСЭН ЧИГЛЭЛ

д/д	Хуулийн төслийн нэр	Хариуцах боловсруула байгууллаг
	Нэг.Хүний эрх, эрх чөлөө, түүний хууль зүйн баталгааг хангах талаар	
1	Эрүүгийн хууль	ХЗЯ, УПЕГ
2	Эрүүгийн байцаан шийтгэх хууль	ХЗЯ, УПЕГ
3	Иргэний хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай	ХЗЯ
4	Захиргааны хариуцлагын тухай	ХЗЯ, УПЕГ
5	Хэвлэл, мэдээллийн эрх чөлөөний тухай	ЕТГ
6	Эрүүгийн хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай	ХЗЯ
7	Захиргааны журмаар албадан хөдөлмөрлүүлэх тухай	ХЗЯ
8	Зарим өвчтэй хүмүүсийг захиргааны журмаар албадан эмчлэх, албадан хөдөлмөрлүүлэх тухай	ХЗЯ
9	Галт зэвсгийн тухай	ХЗЯ
10	Цэргийн албан хаагчдад хүлээлгэх материалын хариуцлагын тухай	ХЗЯ, БХЯ
11	Албадан саатуулах, цагдан хорих арга хэмжээний тухай	ХЗЯ, УПЕГ
12	Галын аюулгүй байдлын тухай	ХЗЯ
13	Өмгөөллийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай	ХЗЯ, МӨХ
14	Төр, сүм хийдийн харилцааны тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай	ХЗЯ
	Хоёр.Эдийн засгийн харилцааны эрх зүйн үндсийг боловсронгуй болгох талаар	
1	Иргэний хууль	ХЗЯ
2	Шударга бус өрсөлдөөнийг хориглох тухай	ХЗЯ
3	Газар хувьчлах тухай	БОЯ, ХЗЯ
4	Иргэний хувийн өмчийн газрын тухай	БОЯ, ХЗЯ
5	Нөхөрлөл, компанийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай	ХЗЯ, СЯ

Үнэт цаасны тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай	ҮЦХ
Хөрөнгө оруулалтын /гадаадын хөрөнгө оруулалтын/ тухай	СЯ
Газрын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай	БОЯ
Газрын бүртгэлийн зураглалын тухай	БОЯ
Газрын хэвлийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай	БОЯ
Хэрэглэгчийн эрхийг хамгаалах тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай	ЭМНХЯ
Үл хөдлөх хөрөнгийн татварын тухай	СЯ, ХЗЯ
Иргэн хуулийн этгээд байгуулахгүйгээр аж ахуй эрхлэх тухай	ХЗЯ
ХАА-н даатгалын тухай	ХААҮЯ, СЯ
Нийгмийн салбарын хувьчлалын тухай	ЭМНХЯ
Банкны тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай	МБ, СЯ
Валютын зохицуулалтын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай	ДБХЯ
Аялал, жуулчлалын тухай	ДБХЯ
Гадаад худалдааны тухай	ХААҮЯ, ГХЯ,СЯ
Санхүүгийн түрээсийн тухай	СЯ, ХЗЯ
Зар сурталчилгааны тухай	ХЗЯ
Байгалийн баялгийг концессоор ашиглуулах тухай	ХААҮЯ, СЯ,БОЯ
Байгаль орчныг хамгаалах тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай	БОЯ
Агаар бохирдуулсны төлбөрийн тухай	БОЯ, СЯ
Ус, цаг уурын мэдээллийн тухай	БОЯ
Стандартчилал, чанарын баталгаажуу-лалтын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай	СЯ
Байгалийн гамшгийн тухай	БОЯ
Их далай ашиглалтын тухай	ХААҮЯ
Хэмжил зүйн нэгдмэл байдлыг хангах тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай	СЯ
Барилга, хот байгуулалтын тухай	ДБХЯ
Технологи дамжуулах тухай	ГЯ
Гадаадын зээл,тусламжийг ашиглах тухай	СЯ, ГХЯ
Тусгай хамгаалалттай газар нутгийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай	БОЯ

34	Малын удмын сан, эрүүл мэндийг хамгаалах тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай	БОЯ
35	Агаарын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай	БОЯ
36	Усны тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай	БОЯ
37	Радио долгионы тухай	ДБХЯ
38	Авто тээврийн тухай	ДБХЯ
39	Шуудан харилцааны тухай	ДБХЯ
40	Эрчим хүчний тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай	ДБХЯ
41	Хүнсний тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай	ХААҮЯ
42	Амьтны аймгийг хамгаалах тухай	БОЯ
43	Утга зохиол, соёлын өвийг хамгаалах тухай	ГЯ
44	Таримал ургамлын үр, сортын тухай	ХААХҮЯ
45	Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай	СЯ
46	Хэвлэлийн үйл ажиллагааны тухай	ГЯ
47	Цахилгаан хангамжийн тухай	ДБХЯ
48	Бэлчээр, хадлангийн тухай	ХААҮЯ
49	Газар тариалангийн тухай	ХААҮЯ
50	Үнэлгээний тухай	УИХ/Р.Бада дамдин/
51	Агаарын зайд нислэг үйлдэх тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай	ДБХЯ
	Гурав.Төрийн байгуулалтын эрх зүйн үндсийг боловсронгуй болгох талаар	
1	Улс, орон нутгийн төсвийн байгууллагын удирдлага, санхүүжилтийн тухай	СЯ
2	Төсвийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай	СЯ
3	Улсын Их Хурлын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай	УИХТГ
4	Засгийн газрын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай	ХЗЯ, ЗГХЭ
5	Шүүхийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай	ХЗЯ, УДШ
6	Яамны эрх зүйн байдлын тухай	ХЗЯ
7	Агентлагийн эрх зүйн байдлын тухай	ХЗЯ
8	Ерөнхийлөгчийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай	ЕТГ

Засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгж, түүний удирдлагын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай	ЗГХЭГ, ХЗЯ
Нийслэлийн эрх зүйн байдлын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай	ЗГХЭГ
Хот, тосгоны эрх зүйн байдлын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай	ЗГХЭГ
Үндсэн хуулийн цэцийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай	ЕТГ
Захиргааны шүүхийн тухай	ХЗЯ, УДШ
Төрийн албаны тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай	ЗГХЭГ
Улсын Их Хурлын сонгуулийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай	УИХТГ
Дайны байдлын тухай	БХЯ
Дайчилгааны тухай	БХЯ
Төрийн хяналт шалгалтын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай	СЯ, ТХШХ
Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай	ЗГХЭГ, ХЗЯ
Төрийн нууцын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай	ХЗЯ
Дотоодын цэргийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай	БХЯ, ХЗЯ
Батлан хамгаалах тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай	БХЯ, ХЗЯ
Үндэсний аюулгүй байдлын зөвлөлийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай	ЕТГ
Прокурорын байгууллагын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай	УПЕГ, ХЗЯ
Гадаад харилцааны албаны тухай	ГХЯ, ХЗЯ
Шинжлэх ухааныг хөгжүүлэх тухай	ГЯ
Цагдаагийн байгууллагын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай	ХЗЯ
Улсын аюулгүй байдлыг хангах тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай	ЗГХЭГ, ГХЯ
Статистикийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай	СЯ
Хилийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай	БХЯ
Түүх, соёлын дурсгалт зүйлийг хамгаалах	ГЯ

	тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай	
32	Иргэний бүртгэлийн тухай	ХЗЯ
33	Төрийн эрх бүхий байгууллагаас зөвшөөрөл /лицензи/ олгох журмын тухай	ХЗЯ
34	Харуул хамгаалалтын тухай	ХЗЯ
35	Олон улсын гэрээний тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай	ГХЯ
	Дөрөв.Нийгмийн салбарын эрх зүйн үндсийг боловсронгуй бол гох талаар	
1	Нийгмийн хамгааллын тухай төрөлжсөн хууль	ЭМНХЯ, Х
2	Хөдөлмөрийн хууль	ЭМНХЯ, Х
3	Гэр бүлийн тухай	ХЗЯ
4	Газрын дор болон хөдөлмөрийн хүнд, хортой, халуун нөхцөлд ажиллагсдын салбарын даатгалын тухай	ЭМНХЯ
5	Ажиллах хүч гадаадаас авах, гадаадад гаргах, ажиллуулах тухай	ЭМНХЯ, Х
6	Хөдөлмөрийн хамтын маргааныг зохицуулах тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай	ЭМНХЯ
7	Үйлдвэрчний эвлэлүүдийн эрхийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай	ЭМНХЯ
8	Орон сууцны тухай ерөнхий хууль	ДБХЯ
9	Эрүүл мэндийн тухай	ЭМНХЯ
10	Эмийн тухай	ЭМНХЯ
11	Цацрагийн аюулгүй байдлын тухай	ГЯ
12	Хөдөлмөр эрхлэлтийн тухай	ЭМНХЯ.
13	Боловсролын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай	ГЯ
14	Хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагаа, эрүүл ахуйн тухай	ЭМНХЯ
15	Соёлын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай	ГЯ
16	Ариун цэврийн тухай	ЭМНХЯ
17	Биеийн тамирын тухай	ЭМНХЯ
18	Залуучуудын тухай	ЭМНХЯ

oOo

Улсын Их Хурлын 1998 оны 18 дугаар
тогтоолын 3 дугаар хавсралт

МОНГОЛ УЛСЫН ЭРХ ЗҮЙН ШИНЭТГЭЛИЙН ХӨТӨЛБӨРИЙГ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

/цалин, шимтгэлийн хамт/

1.Монгол Улсын хууль тогтоомжийг 2000 он хүртэл иж бүрэн болгох үндсэн чиглэлд заасан хуулиудыг боловсруулж лцүүлэх арга хэмжээ авах
1998-2000 он
2.Хууль зүйн албаны тогтолцоо бүрдүүлэх
1998 оны I улирлаас 13,5 сая төг
Засгийн газар

3.Эрх зүйн мэдээллийн автоматжуулсан сүлжээ бий болгох лбөрийг боловсруулж хэрэгжүүлэх
1998-1999 он 20 сая төг
Засгийн газар
4.Хууль тогтоомжийн төсөлд эдийн засаг, эрх зүйн дүн жилгээ хийх нэгж байгуулж ажиллуулах
1998 оны I улирлаас 4 сая төг
Улсын Их Хурлын Тамгын газар,
Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газар
5.Эд хөрөнгийн бүртгэлийн байгууллагыг байгуулах, үүлэх арга хэмжээ авах тухай
40 хүн-17,1 сая төг
1998 оны I улирлаас
Засгийн газар
6.Хүний эрхийн үндэсний байгууллагыг байгуулж ажиллуулах
1998 оны II улирлаас 4 хүн 2 сая төгрөг
Засгийн газар
7.Үндсэн хуулийн шинжлэх ухааны тайлбар бэлтгэж гаргах
1998-1999 оны эхний хагаст 6 сая төгрөг
Ажлын хэсэг
8.Хууль тогтоомжийг орчуулах, хэвлэн нийтлэх, мэдээлэх г бүхий төв байгуулж ажиллуулах
1998 оны I улирлаас 10 хүн-5 сая төгрөг
Засгийн газар
9.Захиргааны шүүхийн тогтолцоог шинээр бий болгон он байгуулах

1998 оны II улирлаас 25О шүүгч-1О7.1 сая төг

Улсын Их Хурал, Улсын дээд шүүх,

Засгийн газар

10.Криминалистикийн лабораторийг шинэчлэн тоног шаардлагатай тоног төхөөрөмж, багаж хэрэгслээр хангах арга хэм авах

1998-1999 он 3.8 сая тө

Засгийн газар

11.Шүүх эмнэлэг, шүүх-сэтгэц гэм суд криминалистикийн шинжилгээний байгууллагуудыг бэхжүүлэх хэмжээ авах

1998 он

Засгийн газар

12.Хууль зүйн дээд сургуулийг боловсон хүчин, санхүү хувьд бэхжүүлж, цаашид бие даалгах, хууль зүйн мэргэжл боловсон хүчин бэлтгэх сургуулийн материаллаг баазыг өргөжү арга хэмжээ авах

1998 оноос

Засгийн газар

13.Хууль зүйн дунд боловсролтой хуульчдын боловсрс дээшлүүлэх арга хэмжээ авах

1998 оноос

Засгийн газар

14.Хууль зүйн дунд сургуулийг боловсон хүчнээр ха материаллаг баазыг нь бэхжүүлэх арга хэмжээ авах

1998 он 21 сая төг

Засгийн газар

15.Хуульчдыг сонгон шалгаруулах тогтолцоог бүрдүүлэх

1998 оноос

Засгийн газар

16.Хуульчдын мэргэжил дээшлүүлэх төв байгуулж, хуульч мэргэжлийг дээшлүүлэх, давтан сургах арга хэмжээ авах

1998 оноос

Засгийн газар

------------- оОо -------------

МОНГОЛ УЛСЫН ЕРӨНХИЙЛӨГЧИЙН ЗАРЛИГ

ны 2 дугаар 24-ний өдөр | Дугаар 08 | Улаанбаатар хот

Л.Түдэвт Монгол Улсын Хөдөлмөрийн баатар цол хүртээх тухай

Уран зохиол, сэтгүүл зүй, түүх-урлаг судлалын ажлыг олон жил үр тэй эрхэлж утга зохиолын болон шинжлэх ухааны хэдэн арван г бүтээл туурвиж монголын ард түмний оюуны соёлыг хөгжүүлэхэд к байгаа гарамгай хувь нэмрийг нь үнэлж сэтгүүлч, зохиолч, доктор гийн Түдэвт Монгол Улсын Хөдөлмөрийн баатар цол хүртээж, ıтарын одон, "Алтан соёмбо" тэмдгээр шагнасугай.

ОНГОЛ УЛСЫН ЕРӨНХИЙЛӨГЧ Н.БАГАБАНДИ

МОНГОЛ УЛСЫН ЕРӨНХИЙЛӨГЧИЙН ЗАРЛИГ

ны 2 дугаар 24-ний өдөр | Дугаар 09 | Улаанбаатар хот

Х.Аюушт Монгол Улсын хүний гавьяат эмч цол хүртээх тухай

Эрүүл мэндийн салбарт удаан жил үр бүтээлтэй ажиллаж дотоод ийн булчирхайн өвчний мэс заслын нарийн мэргэжлийн өндөр ур ээмшин, эмчилгээ оношлогооны олон шинэ аргыг нэвтрүүлж, хэдэн нийг мэс заслын аргаар эмчлэн эдгэрүүлж, булчирхайн өвчний мэс эмчилгээг улс орондоо хөгжүүлэхэд оруулж байгаа хувь нэмрийг нь Анагаах ухааны их сургуулийн харьяа Клиникийн төв эмнэлгийн хайн мэс заслын эмч Хандын Аюушт Монгол Улсын хүний гавьяат ı хүртээсүгэй.

НГОЛ УЛСЫН ЕРӨНХИЙЛӨГЧ Н.БАГАБАНДИ

МОНГОЛ УЛСЫН ЕРӨНХИЙЛӨГЧИЙН ЗАРЛИГ

1998 оны 2 дугаар сарын 24-ний өдөр | Дугаар 10 | Улаанбаатар хот

З.Түмэн-Өлзийд Монгол Улсын соё гавьяат зүтгэлтэн цол хүртээх ту

Оньсон тоглоом зохион бүтээх ардын аргыг баяжуулан хэрэглэж төрлийн тоглоом үйлдвэрлэн, хүүхэд залуучуудын оюун ух хөгжүүлэх, гадаадад монгол ардын уламжлалт оньсон тогло сурталчлах зэргээр монголын үндэсний соёлыг хөгжүүлэхэд оруулж б хувь нэмрийг нь үнэлж зохион бүтээгч, "Мо Тү Өв" компанийн за Зандраагийн Түмэн-Өлзийд Монгол Улсын соёлын гавьяат зүтгэлтэ хүртээсүгэй.

МОНГОЛ УЛСЫН ЕРӨНХИЙЛӨГЧ Н.БАГАБАНДІ

МОНГОЛ УЛСЫН ЕРӨНХИЙЛӨГЧИЙН ЗАРЛИГ

1998 оны 2 дугаар сарын 24-ний өдөр | Дугаар 11 | Улаанбаата хот

Х.Эрдэнэт-Одод Монгол Улсын гав тамирчин цол хүртээх тухай

Бөхийн самбо, жү-до барилдааны төрлөөр дэлхий, тив, олон болон Монгол улсын аварга шалгаруулах тэмцээнүүдэд удаа амжилттай оролцож, 1997 онд бөхийн самбо барилдааны эмэгтэйч дэлхийн аварга болж эх орныхоо нэр алдрыг дуурсгасан гавьяаг нь бөхийн самбо барилдааны улсын шигшээ багийн тамирчин Хиши Эрдэнэт-Одод монгол Улсын гавьяат тамирчин цол хүртээсүгэй

МОНГОЛ УЛСЫН ЕРӨНХИЙЛӨГЧ Н.БАГАБАН

МОНГОЛ УЛСЫН ЕРӨНХИЙЛӨГЧИЙН ЗАРЛИГ

оны 2 дугаар н 24-ний өдөр	Дугаар 12	Улаанбаатар хот

Зарим хүнийг одон медалиар шагнах тухай

Төр, аж ахуй, улс төр, олон нийтийн байгууллагад олон жил үр элтэй ажиллаж байгаа дор дурдсан хүмүүсийг одон, медалиар ласугай.

ХӨДӨЛМӨРИЙН ГАВЬЯАНЫ УЛААН ТУГИЙН ОДОНГООР

Занаажавын Гончигсүрэн	- Төв аймгийн Боловсрол, соёлын төвийн захирал
дамжавын Оюунцэцэг	- Сэлэнгэ аймгийн "Гурил тэжээл" ХК-ийн цехийн дарга

"АЛТАН ГАДАС" ОДОНГООР

нсмаагийн Бат-Очир	- Нийслэлийн Сонгинохайрхан дүүргийн Эрүүл мэндийн нэгдлийн захирал
ржготовын Баяндалай	- Төр, засгийн үйлчилгээ, аж ахуйг эрхлэх газрын дарга
рлигийн Гомбодорж	- Үндэсний статистикийн газрын мэргэжилтэн
мбын Дэндэв	- Нийслэлийн Баянзүрх дүүргийн Ахмадын хорооны дарга
товын Лувсанцэрэн	- Нийслэлийн МАХН-ын хорооны санхүү, үйлчилгээний газрын дарга
гдарсүрэнгийн Сонинбаяр	- Гандантэгчилэн хийдийн Шашны дээд сургуулийн багш
эннаровын Төмөрбаатар	- Дорноговь аймгийн МАХН-ын хорооны дарга
гааны Хорлоо	- Нийслэлийн Баянгол дүүргийн 13 дугаар хорооны зохион байгуулагч
ваана Чимэддорж	- Өвөрхангай аймгийн Хархорин сумын Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын Тэргүүлэгчдийн дарга

ХӨДӨЛМӨРИЙН ХҮНДЭТ МЕДАЛИАР

1. Пүрэвийн Чулуун	- Өвөрхангай аймгийн Богд сумын "У дөш тэргүүн" ХХК-ийн захирал
2. Цэндийн Энхбат	- Монголын хэвлэлийн хүрээлэн ерөнхий захирал

МОНГОЛ УЛСЫН ЕРӨНХИЙЛӨГЧ Н.БАГАБАНДИ

МОНГОЛ УЛСЫН ЕРӨНХИЙЛӨГЧИЙН ЗАРЛИГ

1998 оны 2 дугаар сарын 24-ний өдөр	Дугаар 13	Улаанбаатар хот

Архивын байгууллагын зарим хүни одон, медалиар шагнах тухай

Архивын байгууллагад олон жил үр бүтээлтэй ажиллаж байгаа дурдсан хүмүүсийг одон, медалиар шагнасугай.

ХӨДӨЛМӨРИЙН ГАВЬЯАНЫ УЛААН ТУГИЙН ОДОНГООР

1. Думын Дэндэв	- Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх га архивын фондын эрхлэгч, техникч
2. Галсангийн Норовсамбуу	- Монгол хэл бичгийн сургуулийн дэд захирал

"АЛТАН ГАДАС" ОДОНГООР

1. Лхүнрэвийн Долгоржав	- Улсын түүхийн төв архивын хөмрөгийн эрхлэгч
2. Лувсанжамцын Должинсүрэн	- Ахмад архивч
3. Цагааны Дүүдий	- Ахмад архивч
4. Чулуунгомбын Жавзмаа	- Ахмад архивч
5. Ургнасангийн Жамсран	- Үндэсний архивын газрын зөвле

ХӨДӨЛМӨРИЙН ХҮНДЭТ МЕДАЛИАР

1. Лхамын Аюуш	-МАХН-ын төв архивын фо эрхлэгч

ндоригийн Бархассүрэн	- Өмнөговь аймгийн Цогт-Овоо сумын Засаг даргын Тамгын газрын бичиг хэргийн эрхлэгч
дагийн Гэрэл	- МАХН-ын төв архивын туслах ажилтан
юлийн Жавзандулам	- Үндэсний төв архивын ахлах архивч

ОНГОЛ УЛСЫН ЕРӨНХИЙЛӨГЧ Н.БАГАБАНДИ

МОНГОЛ УЛСЫН ЕРӨНХИЙЛӨГЧИЙН ЗАРЛИГ

ны 2 дугаар 24-ний өдөр Дугаар 14 Улаанбаатар хот

Г. Пунцагбалжир агсныг Хөдөлмөрийн гавьяаны улаан тугийн одонгоор нэхэн шагнах тухай

Үндэсний спортыг хөгжүүлэхэд оруулсан хувь нэмрийг нь үнэлж улын морин спорт, уяачдын холбооны тэргүүн агсан Галбадрахын гбалжирыг Хөдөлмөрийн гавьяаны улаан тугийн одонгоор нэхэн сугай.

ОНГОЛ УЛСЫН ЕРӨНХИЙЛӨГЧ Н.БАГАБАНДИ

МОНГОЛ УЛСЫН ЕРӨНХИЙЛӨГЧИЙН ЗАРЛИГ

ны 2 дугаар 25-ны өдөр Дугаар 16 Улаанбаатар хот

Й. Рингардыг "Найрамдал" медалиар шагнах тухай

ДАНИДА-гийн "Чөлөөт, хараат бус хэвлэл" төслийг Монгол Улсад үүлэхэд оруулсан хувь нэмрийг нь үнэлж тус төслийн Данийн талын р, Европын Сэтгүүл зүйн Сургалтын Холбооны ерөнхий нарийн н дарга Йрген Рингардыг "Найрамдал" медалиар шагнасугай.

ОНГОЛ УЛСЫН ЕРӨНХИЙЛӨГЧ Н.БАГАБАНДИ

МОНГОЛ УЛСЫН ЕРӨНХИЙЛӨГЧИЙН ЗАРЛИГ

1998 оны 2 дугаар сарын 27-ны өдөр | Дугаар 22 | Улаанбаатар хот

Төрийн захиргааны албан тушаал зэрэг дэв олгох тухай

Төрийн албаны тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 2-т заа үндэслэн засгийн газрын өргөн мэдүүлсэн хавсралтад дурдсан төр захиргааны албан хаагчдад 1998 оны 4 дүгээр сарын 1-нээс эхлэн төр захиргааны тэргүүн түшмэлийн албан тушаалын зэрэг дэв олгосугай.

МОНГОЛ УЛСЫН ЕРӨНХИЙЛӨГЧ Н.БАГАБАНДИ

Монгол Улсын Ерөнхийлөг
1998 оны 22-р зарлигийн хавс

ТЭРГҮҮН ТҮШМЭЛИЙН АЛБАН ТУШААЛЫН ЗЭРЭГ ДЭВ ОЛГОСОН ТӨРИЙН ЗАХИРГААНЫ АЛБАН ХААГЧДЫН НЭРСИЙН ЖАГСААЛТ

№	Овог нэр	Албан тушаал	Албан тушаалын зэрэглэл	Алб тушаа зэрэг
1.	Баглатын Зарыкхан	ХААҮЯ-ны Төрийн нарийн бичгийн дарга	ТЗ-13	дэд з
2.	Цэрэнбалжидын Дашзэвэг	БХЯ-ны Төрийн нарийн бичгийн дарга	ТЗ-13	дэд з
3.	Цэрэндашийн Дамиран	ДБХЯ-ны Төрийн нарийн бичгийн дарга	ТЗ-13	дэд з
4.	Дуламын Сугар	ХЗЯ-ны Төрийн нарийн бичгийн дарга	ТЗ-13	дөтг зэр
5.	Даваагийн Махвал	Сангийн яамны Төрийн нарийн бичгийн дарга	ТЗ-13	дөтг зэр
6.	Аюурын Зангад	ЭМНХЯ-ны Төрийн нарийн бичгийн дарга	ТЗ-13	дөтг зэр
7.	Тогоочийн Лхагваа	Засгийн газрын хэрэг эрхлэх газрын дарга	ТӨ-Ү	дэд з

Жавчингийн Сэрээтэр	Засгийн газрын ХЭГ-ын Танхимын үйл ажиллагааг дэмжих газрын дарга	АА-2	дэд зэрэг
Тогоочийн Дорждагва	Засгийн газрын ХЭГ-ын Төрийн захиргааны удирдлагын газрын дарга	АА-2	гутгаар зэрэг
Цэрэнбалжидын Самбалхүндэв	Засгийн газрын ХЭГ-ын Хүний нөөцийн удирдлагын газрын дарга	АА-2	тэргүүн зэрэг
Чулууны Батжаргал	Төрийн ёслолын албаны дарга	ТЗ-12	дэд зэрэг
Ламжавын Лингов	Төрийн захиргааны албаны зөвлөлийн дарга	ТӨ-Ү	тэргүүн зэрэг
Халтарын Шаандар	Төрийн захиргааны албаны зөвлөлийн орон тооны гишүүн	ТЗ-13	дэд зэрэг
Ядамын Мөнхжаргал	Нийслэлийн Засаг даргын орлогч	ТЗ-13	дэд зэрэг
Эрдэнийн Гомбожав	Улаанбаатар хотын Захирагчийн албаны дарга бөгөөд хотын ерөнхий менежер	ТЗ-13	дэд зэрэг
Жамъянгийн Жадамбаа	Үнэт цаасны хорооны албаны дарга	ТЗ-12	дэд зэрэг
Доржготовын Баяндалай	Төр, засгийн үйлчилгээ, аж ахуйг эрхлэх газрын дарга	ТЗ-12	дөтгөөр зэрэг
Цэрэндагвын Гомбосүрэн	Төрийн захиргаа удирдлагын хөгжлийн институтын захирал	ТЗ-12	тэргүүн зэрэг

МОНГОЛ УЛСЫН ҮНДСЭН ХУУЛИЙН ЦЭЦИЙН ДҮГНЭЛТ

1998 оны 2 дугаар сарын 24-ний өдөр | Дугаар 02 | Улаанбаатар хот

Нийгмийн даатгалын сангаас олгох тэтгэв тэтгэмжийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөл оруулах тухай Монгол Улсын 1997 оны 12 дугаар сарын 19-ний өдрийн хуулийн зарим заалт Монгол Улсын Үндсэн хуул зөрчсөн эсэх тухай

Монгол Улсын Үндсэн хуулийн Цэцийн хуралдааныг Г. Совд дарге гишүүдэд Л.Баасан /илтгэгч/, Н.Жанцан, Ж.Бямбажав, Ч.Энхбаат нарийн бичгийн даргаар Б.Цэндээхүүг тус тус оролцуулан хийв.

Энэхүү дүгнэлтийг Төрийн ордны 251 тоот танхимд гаргав.

Цэцийн хуралдаанд гомдол гаргагч иргэн Л.Баасанхүү, Д.Дэмбэр Д.Цогт-Очир, Улсын Их Хурлын итгэмжлэгдсэн төлөөлөгч Шаравжамц Батбаяр, Чүлтэмийн Отгонбаяр нар оролцов.

Нэг. Нийслэлийн Баянгол дүүргийн 1 дүгээр хорооны ир Лхамсүрэнгийн Баасанхүү Үндсэн хуулийн Цэцэд хандаж гарга өргөлдөө: "Нийгмийн даатгалын сангаас олгох тэтгэвэр, тэтгэмжи тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай Монгол Улсын 1997 оны дугаар сарын 19-ний өдрийн хууль нь Монгол Улсын Үндсэн хуулийн дугаар зүйлийн 4, 5 дугаар заалтыг зөрчсөн байна. Энэхүү хуулийг да мөрдсөнөөр өндөр насны тэтгэврээ аваад хөдөлмөрлөж буй хүмүүс тэтгэврийг орлого олж байгаа гэсэн шалтгаанаар хасах болсон нь Үнд хуулийн 16-р зүйлийн 5-д буй "өндөр наслах, хөдөлмөрийн чадвараа алдах, хүүхэд төрүүлэх, асрах болон хуульд заасан бусад тохиолдол мөнгөний тусламж авах эрхтэй" гэсэн заалтыг ноцтой зөрчиж бай Хуульд заасан болзлыг нэгэнт хангаад тогтоолгож буй тэтгэврийг хуу өөрчлөлт оруулах гэдэг нэрээр хасч байгаа нь буруу байна.

Нөгөө талаар дөнгөж хүрэлцэж ядаж буй тэтгэвэр дээрээ арга бү амьдралаа зогоохын тулд хөдөлмөр эрхлэж хэдэн төгрөг нэмэрлэх нь х хүний эрхийн асуудал мөн. Ямарч хүнд /хичнээн ядарч хөгширсөн ч гэ Үндсэн хуулийн 16-р зүйлийн 4-т буй "ажил мэргэжлээ чөлөөтэй сон хөдөлмөрийн аятай нөхцөлөөр хангуулах, цалин хөлс авах эрхтэй" г заалт хамаарагдах ёстой гэж үзэж байна.

Тэтгэвэр тогтоолгосон хэн боловч ажиллах, хөдөлмөрийн хөлс а эрхтэй тул энэхүү эрхээ хэрэгжүүлж, хөдөлмөрийн хөлс авсан нь нэ тогтоогдсон болзлын дагуу олгох тэтгэвэр авахад нь саад болох үндэ болохгүй.

Нийгмийн даатгалын сангаас олгох тэтгэвэр, тэтгэмжийн тухай ху нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай Монгол Улсын 1997 оны 12 дугаар са 19-ний өдрийн хуулийг хянан үзэхийг хүсье" гэжээ.

Хоёр. Нийслэлийн Баянгол дүүргийн 13 дугаар хорооны иргэн
зэнгийн Дэмбэрэл, мөн дүүргийн 1 дүгээр хорооны иргэн Дамбын
т-Очир нараас Үндсэн хуулийн Цэцэд жич жигдээ гаргасан
эдөлүүлдээ: "Монгол Улсын Их Хурлын 1997 оны 12 дугаар сарын 19-
өдрийн хуралдаанаар баталсан хуульд насны тэтгэвэр тогтоолгоод
өлмөрийн гэрээгээр ажиллагчдад авч байгаа хөдөлмөрийн хөлс,
огын хэмжээг шууд харгалзан тэтгэврийг нь ялгаатайгаар олгох журам
тоосон нь: 1/ Монгол Улсын Үндсэн хуулийн "хүний эрх, эрх чөлөө,
дарга ёс, үндэснийхээ эв нэгдлийг эрхэмлэн дээдэлнэ" гэсэн заалтыг;
мөн хуулийн 5 дугаар зүйлийн 4-т буй "төр нь үндэсний аюулгүй байдал,
ахуйн бүх хэвшил болон хүн амын нийгмийн хөгжлийг хангах зорилгод
шүүлэн эдийн засгаа зохицуулна" гэсэн заалт; 3/ мөн хуулийн 16 дугаар
лийн 5-д буй "өндөр наслах, хөдөлмөрийн чадвар алдах, хуульд заасан
ад тохиолдолд эд мөнгөний тусламж авах эрхтэй" гэсэн заалт; 4/ мөн
лийн 14 дүгээр зүйлийн 2-т буй "хүнийг үндэс угсаа, хэл, арьсны өнгө,
хүйс, албан ажил, мэргэжил, хөрөнгө мөнгө, үзэл бодлоор нь ял
варлах" гэсэн заалт; 5/ мөн хуулийн 19 дүгээр зүйлийн 1-д буй "төрөөс
ий эрх, эрх чөлөөг хангахуйц эдийн засаг, нийгэм, хууль зүйн болон
л баталгааг бүрдүүлэх, хүний эрх, эрх чөлөөг зөрчсөнтэй тэмцэх,
лөгдсөн эрхийг сэргээн эдлүүлэх үүргийг иргэнийхээ өмнө хариуцна"
н заалт; 6/ Үндсэн хуулийн хавсралтын хуулийн 7 дугаар зүйлийн 3-т
"хүний эрхийг дордуулсан заалт бүхий хууль болон олон улсын гэрээ,
ээрийн заалтыг Үндсэн хууль хүчин төгөлдөр болсноос хойш
глэхийг хориглоно" гэсэн заалт; 7/ Хүний эрхийн түгээмэл тунхаглалын
6, 7, 8, 22, 23 дугаар зүйлийн 3 дахь заалт болон 25 дугаар зүйлийн 1
заалтуудыг тус тус зөрчжээ.

Иймд настан иргэдэд хэт дарамт үзүүлсэн энэхүү хуулийг хянан үзэж,
их шийдвэр гаргахыг хүсье" гэжээ.

Гурав. Улсын Их Хурлын итгэмжлэгдсэн төлөөлөгч Шаравжамцын
баяр Үндсэн хуулийн Цэцийн хуралдаанд оролцож тайлбарлахдаа:
Х-ын итгэмжлэгдсэн төлөөлөгчийн хувьд Үндсэн хуулийн Цэцэд
дөл гаргагчдыг хүндэтгэж байна. Эдгээр хүмүүс насны тэтгэврийг
сгасан гэдэг асуудлаар гомдол гаргаж , эрхээ хамгаалуулах зорилго
өө тавьжээ. Маргаж буй асуудалтай холбогдуулан санал гаргахад:

. Одоо Монгол Улсад 242 мянган хүн тэтгэвэр авдаг бөгөөд эдгээрийн
мянган хүн хөдөлмөр эрхэлж байгаа. Эдгээр тэтгэвэр авагчдад олгох
эврийн сангийн 71 хувь нь нийгмийн даатгалын сангаас 29 хувь нь
ин төсвөөс бүрэлддэг.

2. Өнөө үед ажил эрхлээгүй хөдөлмөрийн насны, хөдөлмөрлөх
аргай хүмүүсийг ажил албанд ажиллуулах уу?, тэтгэвэр тогтоолгогсдыг
ллуулах уу? Гэдэг төрийн бодлого бий. Эдгээр асуудлыг төрийн
огоор зохицуулахын тулд Улсын Их Хурлаас 1997 оны 12 дугаар
ын 19-нд хууль гаргасан болно. Энэ хууль Монгол Улсын Үндсэн
лийг зөрчөөгүй" гэв.

Улсын Их Хурлын даргын 1998 оны 2 дугаар сарын 23-ны өдрийн 36
ар захирамжаар томилогдсон, итгэмжлэгдсэн төлөөлөгч Чүлтэмийн

Отгонбаяраас: "Би өнөөдрийн хуралдаанд өргөдөл гаргагчдыг асууда буруу хандсаа гэж үзэхгүй. Энэ талаар гишүүн Ш.Батбаярын нэгэн ал саналтай байна" гэв.

Иргэн Л.Баасанхүү Үндсэн хуулийн Цэцийн хуралдаанд оролц тайлбарлахдаа: "Би Цэцэд хандаж гаргасан өргөдлөө дэмжиж байна. Э хууль бол тэтгэвэр тогтоолгогсдыг дэмжих бус тэднийг ялгаварлах бу тэтгэвэр тогтоолгогсод хөдөлмөрийн гэрээгээр ажиллагсдын тэтгэври цалин орлоготой гэдгээр хасч, хорогдуулах бодлого баримтлаж Ахмадуудын талаар эвслийн Засгийн газраас баримталж буй бодло Ерөнхий сайд М.Энхсайханы хэлсэн үгтэй энэхүү хууль зөрчилдөж, тэтгэ тогтоолгогсдыг хөдөлмөрлүүлэхгүй гэдэг бодлого байгааг харгалз үзэхийг хүсье" гэв.

Иргэн Д.Дэмбэрэл Үндсэн хуулийн Цэцийн хуралдаанд оролц тайлбарлахдаа: "Би Цэцэд гаргасан өргөдлөө дэмжинэ. Бидний гаргас өргөдлийн агуулга бол тэтгэвэр тогтоолгосон иргэдээ шахалт үзүүл бодлого байгааг анхаарахыг хүсэж. Одоо 43 мянган тэтгэвэр авагч хөдөлмөрлөж байна. Эдгээр хүмүүсийг хөдөлмөрлөж байна гэдгээр ёсоор авах тэтгэврийг хорогдуулдаг нь буруу байна" гэв.

Иргэн Д.Цогт-Очир Үндсэн хуулийн Цэцийн хуралдаанд оролц тайлбарлахдаа : "Би өргөдлөө дэмжинэ. Энэ хууль нь тэтгэвэрт гар-с хүмүүсийн амьдралын нөхцлийг доройтуулсан, мөн тэтгэвэр авагчи дотор нь ялгаварласан учир Үндсэн хууль зөрчсөн хууль болжээ" гэв.

ХЯНАВАЛ:

1. Иргэдийн тэтгэвэр авах эрх нь хуульд заасан болзол, журм хангасны үндсэн дээр үүсэх Монгол Улсын Үндсэн хуулиар баталгаажс эрх мөн тул тэтгэвэр тогтоолгосноос хойшхи хугацаанд хөдөлмөри гэрээгээр ажиллаж байгаа гэдэг үндэслэлээр тогтоогдсон тэтгэвр зогсоох, багасгаж хорогдуулах хууль зүйн үндэслэлгүй байна.

2. Монгол Улсын Үндсэн хуулийн Цэцээс 1997 оны 4 дүгээр сарын 9-н өдөр гаргасан 02 тоот дүгнэлтийг УИХ хүлээн авч 1997 оны 5 дугаар сар 2-нд 28 дугаар тогтоол гаргасан, улмаар тэтгэврийн эрх нь хэрэгжиж бай төрийн албан хаагч хөдөлмөрийн гэрээгээр ажиллагчдын тэтгэвр зогсоох тухай 1997 оны хуулийн зарим заалтыг хүчингүй болгосноор ө үед насны тэтгэврээ тогтоолгоод төрийн алба хашиж байгаа эхүл иргэ эрх зүйн гэрээгээр ажиллагсад насны тэтгэврээ бүрэн авч байна.

Улсын Их Хурлаас 1997 оны 12 дугаар сарын 19-нд баталсан хуули насны тэтгэвэр тогтоолгогсдыг ажил, албан тушаал, амьжиргааны түвш хөдөлмөрийн хөлсөөр нь ялгаатай авч үзэж тэтгэврийг өөр өөр байдл олгох үндэслэлийг бүрдүүлжээ.

3. Насны тэтгэвэр тогтоолгоод хөдөлмөрийн гэрээ болон бу хэлбэрээр хөдөлмөр эрхлэх нь тэдний амьжиргааны түвшин, эрэлт хэрэг хөдөлмөрийн эрх, хөдөлмөрийн чадвар, улс, нийгмийн хөгжилд хувь нэ оруулах хүсэл, зорилго зэрэг олон хүчин зүйлээс шалтгаалж байна.

Эдгээр байдлуудаас үндэслэн үзэхэд Нийгмийн даатгалын сангаас ол тэтгэвэр, тэтгэмжийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай Мо

сын 1997 оны 12 дугаар сарын 19-ний өдрийн хуулийн 1 дүгээр зүйлд буй
лтуул Монгол Улсын Үндсэн хуулийн 14 дүгээр зүйлийн 2 дахь хэсэг,
хуулийн 16 дугаар зүйлийн 5 дахь хэсгийн заалтуудыг тус тус зөрчжээ
үзэх үндэслэлтэй байна. Энэ талаар бичсэн иргэн Л.Баасанхүү,
Догт-Очир, Д.Дэмбэрэл нарын гомдлыг хүлээн авах үндэслэлтэй байх тул
нгол Улсын Үндсэн хуулийн 66 дугаар зүйл, Монгол Улсын Үндсэн
лийн Цэцийн тухай хуулийн 19 дүгээр зүйл, Үндсэн хуулийн Цэцэд
гаан хянан шийдвэрлэх ажиллагааны тухай Монгол Улсын хуулийн 31,
33 дугаар зүйлийг удирдлага болгон ДҮГНЭЛТ ГАРГАХ нь:

1. Нийгмийн даатгалын сангаас олгох тэтгэвэр, тэтгэмжийн тухай
льд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай Монгол Улсын 1997 оны 12 дугаар
ын 19-ний өдрийн хуулийн 1 дүгээр зүйлд заасан "Нийгмийн даатгалын
гаас олгох тэтгэвэр, тэтгэмжийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлд дор
ьдсан агуулгатай 5 дахь хэсэг нэмсүгэй:
1/5 дугаар зүйлийн 5 дахь хэсэг: "5. Өндөр насны тэтгэвэр авагч
элмөрийн гэрээгээр ажиллаж байгаа бол түүний тогтоолгосон
эврийг дор дурьдсан хувиар олгож тооцно.

1. Тухайн сарын хөдөлмөрийн хөлс, түүнтэй адилтгах орлого нь
жиргааны доод түвшингийн хэмжээг хоёр дахин нэмэгдүүлснээс бага
100 хувиар;

2. Тухайн сарын хөдөлмөрийн хөлс түүнтэй адилтгах орлого нь
жиргааны доод түвшингийн хэмжээг 2 дахин нэмэгдүүлснээс их бол 60
ар;

3. Тухайн сарын хөдөлмөрийн хөлс түүнтэй адилтгах орлого нь
жиргааны доод түвшингийн хэмжээг 3 дахин нэмэгдүүлснээс их бол 40
ар;" гэсэн нь Монгол Улсын Үндсэн хуулийн 14 дүгээр зүйлийн 2 дахь
ийн "Хүнийг . . . ажил, албан тушаалаар нь ялгаварлан гадуурхаж үл
но" гэсэн заалтыг; мөн хуулийн 16 дугаар зүйлийн 5 дахь хэсгийн
гэд . . . өндөр наслах, хөдөлмөрийн чадвар алдах, хүүхэд төрүүлэх,
х болон хуульд заасан бусад тохиолдолд эд мөнгөний тусламж авах
эй" гэсэн заалтыг тус тус зөрчжээ.

2. Энэхүү дүгнэлтийг Улсын Их Хурлын 1998 оны хаврын чуулган
снээс хойш 15 хоногт багтаан хянан хэлэлцэж, хэрхэн шийдвэрлэсэн
ай хариу ирүүлэхийг Улсын Их Хуралд уламжилсугай.

ДАРГА Г.СОВД

ГИШҮҮД Л.БААСАН
Н.ЖАНЦАН
Ж.БЯМБАЖАВ
Ч.ЭНХБААТАР

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН
ТОГТООЛ

1998 оны 2 дугаар сарын 4-ний өдөр | Дугаар 10 | Улаанбаат хот

Хөгжмийн том хэлбэрийн болон
дүрслэх урлагийн шилдэг бүтээл
худалдан авах тухай

Орчин цагийн дүрслэх урлагийн шилдэг бүтээл
Уран зургийн галерейн сан хөмрөгийг, хөгжмийн
хэлбэрийн бүтээлээр урлагийн байгууллагын бо
сургалтын урын санг баяжуулах шаардлагыг харга
Монгол Улсын Засгийн газраас ТОГТООХ нь:

1.Хөгжмийн том хэлбэрийн бүтээлийг улсын с
худалдан авах журмыг 1 дүгээр, Дүрслэх урла
шилдэг бүтээлийг улсын санд худалдан авах журмы
дугаар хавсралтын ёсоор тус тус батласугай.

2.Улсын санд хөгжмийн том хэлбэрийн бү
худалдан авахад 12,0 сая төгрөг, дүрслэх урла
шилдэг бүтээл худалдаж авахад зориулан 20,0
төгрөгийг 1999 оноос эхлэн жил бүр улсын төс
Соёл, урлаг хөгжүүлэх санд тус тус хуваарилан о
байхыг Сангийн сайд П.Цагаанд зөвшөөрсүгэй.

3.Энэ тогтоол гарсантай холбогдуулан "Дүр
урлагийг хөгжүүлэх талаар авах зарим арга хэмжэ
тухай" Засгийн газрын 1991 оны 2 дугаар сарын 1
өдрийн 34 дүгээр тогтоолын 3 дугаар зүйлийн
заалтыг хүчингүй болсонд тооцсугай.

Монгол Улсын Ерөнхий сайд М.ЭНХСАЙХАН

Сангийн сайд П.ЦАГААН

Гэгээрлийн сайд Ч.ЛХАГВАЖА

Засгийн газрын 1998 оны 10 дугаар
тогтоолын 1 дүгээр хавсралт

ХӨГЖМИЙН ТОМ ХЭЛБЭРИЙН БҮТЭЭЛИЙГ УЛСЫН САНД ХУДАЛДАН АВАХ ЖУРАМ

Нэг. Ерөнхий үндэслэл

.Хөгжмийн том хэлбэрийн бүтээл (цаашид "хөгжмийн ээл" гэнэ)-ийг үнэлэх, улсын санд худалдан авах ажиллагааг зохицуулахад энэхүү журмыг мөрдлөг оно.

.Худалдан авсан хөгжмийн бүтээлүүдийн дарамж вир), удирдбар (партитура)-ыг Гэгээрлийн яамны ат хадгална.

Хоёр.Хөгжмийн том хэлбэрийн бүтээлүүдийг сонгох,үнэлэх,худалдан авах

.Жил бүрийн "Алтан намар" хөгжмийн наадам, мийн томоохон арга хэмжээнд орж тоглогдсон элээс Монгол Улсын Зохиогчийн эрхийн тухай ийн дагуу зохиогчтой нь тохиролцсоны үндсэн дээр н санд худалдаж авна.

.Улсын санд худалдан авах хөгжмийн бүтээлийг лэн үзэж, зохиогчийн үнэлсэн үнэлгээнд тулгуурлан ипцэх замаар улсын санд худалдан авах эсэх талаар л гаргах үүрэг бүхий орон тооны бус мэргэжлийн өлийг (цаашид "зөвлөл" гэнэ) Гэгээрлийн сайдын алаар томилон ажиллуулна.

Зөвлөл нь 7-гоос доошгүй гишүүнтэй байх бөгөөд г, уран бүтээлийн өндөр мэдлэг боловсролтой эжлийн хөгжмийн зохиолч, хөгжмийн онолч, судлаач, мийн театрын найруулагч, удирдаач, хөгжмийн алтын мэргэжилтэн, Гэгээрлийн яамны төлөөлөгчөөс энэ.

Улсын санд худалдан авах бүтээлүүдийн талаар өл хэлэлцэн тэмдэглэл хөтөлж, санал гаргана. Уг лд тухайн бүтээлийг худалдан авах тухай тодорхой слэлийг тусгана. Зөвлөлийн саналыг үндэслэн эрлийн сайд шийдвэр гаргана.

Зөвлөл нь 70-аас доошгүй хувийн ирцтэй зөвлөлдөж сон бүтээлийг улсын санд худалдан авах эсэхийг йн бүтээлийн уран сайхны ололтыг харгалзан ердийн хийн саналаар шийдвэрлэнэ.

8.Зөвлөлийн гишүүн бүтээлээ худалдаж байгаа б
тухайн асуудлыг хэлэлцэхэд санал хураалт
оролцохгүй.

9.Улсын санд худалдан ава хөгжмийн том хэлбэри
бүтээлийг жилд зөвхөн нэг даа зөвлөлдөн сонго
худалдан авна.

Гурав. Сонголт хийсэн бүтээлийг санхүүжүүлэх,хөрөнгийг зарцуулах

10.Улсын санд худалдан авах зорилгоор сонгос
бүтээлийг улсын төсвөөс тухайн жилд хуваарилс
хөрөнгөд багтаан санхүүжүүлнэ. Төсвөөс олгосон хөрө
гийн 10 хувийг уран бүтээлийг хувилах, суртални
болон зөвлөлийн гишүүдэд урамшуулал олго
зарцуулна.

11.Хөгжмийн бүтээлийг худалдаж авах ту
Гэгээрлийн сайдын тушаал нь хөрөнгийг захи
зарцуулах үндэслэл болно.

12.Энэ журмын биелэлтэд Гэгээрлийн яам, Санг
яам хяналт тавьж ажиллана.

Засгийн рын 1998 оны 10 дуга
тогтоолы 2 дугаар хавсралт

ДҮРСЛЭХ УРЛАГИЙН ШИЛДЭГ БҮТЭЭЛИЙГ УЛСЫН САНД ХУДАЛДАН АВАХ ЖУРАМ

Нэг. Нийтлэг үндэслэл

1.Орчин цагийн дүрслэх урлагийн шилдэг бүт
(хөшөө дурсгалын цогцолбор, тайз, дэлгэцийн чимэг
урлагаас бусад) сонгон шалгаруулах, үнэлэх, ул
санд худалдан авах үйл ажиллагааг зохицуулахад
журмыг мөрдлөг болгоно.

2.Худалдан авсан дүрслэх урлагийн бүтээлүүд
Гэгээрлийн яамны харьяа Уран зургийн галер
хадгална.

Хоёр. Дүрслэх урлагийн шилдэг бүтээлүүдийг сонгох,үнэлэх, худалдан авах

3.Зураач урчуудын жил бүрийн "Намар", "Ха
болон бие дааж зохион байгуулсан уран бүтээ

эсгэлэнгээс Монгол Улсын Зохиогчийн эрхийн тухай
улийн дагуу зохиогчтой нь тохиролцсоны үндсэн дээр
сын санд бүтээл худалдаж авна.

4.Дүрслэх урлагийн бүтээлийг шинжлэн үзэж,
хиогчийн үнэлсэн үнэлгээнд тулгуурлан тохиролцох
маар улсын санд худалдан авах эсэх талаар санал
ргах үүрэг бүхий орон тооны бус мэргэжлийн
влөлийг (цаашид "зөвлөл" гэнэ) Гэгээрлийн сайдын
шаалаар томилон ажиллуулна.

5.Зөвлөл нь 7-гоос цөөнгүй гишүүнтэй байх бөгөөд
рслэх урлаг, урлагийн өндөр боловсролтой мэргэжлийн
раач, урчуудаас гадна музей, Урчуудын эвлэлийн
роо, Гэгээрлийн яамны төлөөлөгчөөс бүрдсэн байна.

6.Улсын санд худалдан авах бүтээлүүдийн талаар
влөл хэлэлцэн тэмдэглэл хөтөлж, санал гаргана. Уг
налд тухайн бүтээлийг худалдан авах тухай тодорхой
дэслэлийг тусгана. Зөвлөлийн саналыг үндэслэн
гээрлийн сайд шийдвэр гаргана.

7.Зөвлөл нь 70-аас доошгүй хувийн ирцтэй
влөлдөж, тухайн бүтээлийг улсын санд худалдан авах
эхийг тэр бүтээлийн уран сайхны ололтыг харгалзан
цийн олонхийн саналаар шийдвэрлэнэ.

8.Зөвлөлийн гишүүн бүтээлээ худалдаж байгаа бол
хайн асуудлыг хэлэлцэхэд санал хураалтад
олцохгүй.

9.Улсын санд худалдаж авах дүрслэх урлагийн шилдэг
гээлийг улирал нэг удаа буюу жилд 4 удаа зөвлөлдөн
нгож, худалдан авна.

Гурав.Сонголт хийсэн бүтээлийг санхүүжүүлэх, хөрөнгийг зарцуулах

10.Улсын санд худалдан авах зорилгоор сонгосон
гээлийг улсын төсвөөс тухайн жилд хуваарилсан
өнгөөд багтаан санхүүжүүлнэ. Төсвөөс олгосон
өнгийн 10 хувийг дүрслэх урлагийн шилдэг бүтээлийг
эталчлах, зөвлөлийн гишүүдэд урамшуулал олгоход
рцуулна.

11.Дүрслэх урлагийн шилдэг бүтээл худалдан авсан
хай Гэгээрлийн сайдын тушаал нь хөрөнгийг захиран
рцуулах үндэслэл болно.

12.Энэ журмын биелэлтэд Гэгээрлийн яам, Сангийн
м хяналт тавьж ажиллана.

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН
ТОГТООЛ

1998 оны 2 дугаар сарын 25-ны өдөр | Дугаар 27 | Улаанбаатар хот

Статистикийн тухай хуулийг хэрэгжүүлэхтэй холбогдуулан авах зарим арга хэмжээний тухай

"Статистикийн тухай" хуулийн 6 дугаар зүйлийн 1 дэх хэсэг, 11 дүгээр зүйлийн 1 дэх хэсэг, 17 дуга зүйлийн 1,2, 18 дугаар зүйлийн 1-д заасн хэрэгжүүлэх зорилгоор Монгол Улсын Засгийн газра ТОГТООХ нь:

1.Албан ёсны статистикийн мэдээллийн үндсэн бол дэлгэрэнгүй үзүүлэлтүүдийн дагуу статистикийн мэдэ лийг хариуцан гаргах яамны хуваарийг хавсралтын ёс батлагсугай.

2.Статистикийн асуудлаар одоо хүчин төгөлдөр үй чилж байгаа Засгийн газрын болон түүний байгууллагу дын шийдвэрийг Статистикийн тухай хуульд нийцүүлэ олон улсын нийтлэг үзүүлэлт, аргачлалд шилжих, ал ёсны статистикийн мэдээллийн тогтолцоог боловсрон болгох, мэдээллийн давхардлыг арилгах чиглэл Үндэсний статистикийн газартай хамтран ажиллахыг я агентлагийн эрх баригчдад үүрэг болгосугай.

3."Нийслэлийн Засаг даргын Тамгын газрын бүтц шинэчлэн тогтоох тухай" Засгийн газрын 1996 оны дугаар сарын 24-ний өдрийн 263 дугаар тогтоолын "п/Статистикийн хэлтэс /Статистик мэдээл судалгааны алба/", "Аймгийн Засаг даргын Там газрын бүтцийг шинэчлэн тогтоох тухай" Засгийн газ 1996 оны 10 дугаар сарын 24-ний өдрийн 264 дүг тогтоолын 3-т "к/Статистикийн хэлтэс" гэж тус нэмсүгэй.

4.Энэ тогтоол гарсантай холбогдуулан "Статистик ажлын талаар авах зарим арга хэмжээний тухай" Засг газрын 1991 оны 3 дугаар сарын 22-ны өдрийн 71 дүг тогтоол, "Статистикийн ажлын талаар авах зарим а

жээний тухай" Засгийн газрын 1994 оны 1 дүгээр ын 5-ны өдрийн 1 дүгээр тогтоолын 1,2 дугаар лийг тус тус хүчингүй болсонд тооцсугай.

онгол Улсын Ерөнхий сайд **М.ЭНХСАЙХАН**

адаад харилцааны сайд
өгөөд Сангийн сайдын
үрэг гүйцэтгэгч **Ш.АЛТАНГЭРЭЛ**

Засгийн газрын 1998 оны 27
дугаар тогтоолын хавсралт

МЭДЭЭЛЭЛ ХАРИУЦАН ГАРГАХ
ЯАМНЫ ХУВААРЬ

Үзүүлэлтүүдийн нэр	Хариуцан гаргах яамны нэр
1	2
Макро эдийн засгийн стати-тикийн үзүүлэлт:	
лбөрийн тэнцэл	Сангийн яам, Монгол банк /зөвшилцсөнөөр/
нгений нийлүүлэлт, банкны элийн өр, хадгаламж, түүний дэгдэл, зээл, хадгаламжийн Y	Монгол банк /зөвшилцсөнөөр/
эт цаасны зах зээлийн үүлэлтүүд	Сангийн яам
вьцаа эзэмшигчдэд олгосон гдол ашиг	Сангийн яам
сын төсвийн орлого, рлага, түүний дэлгэрэнгүй үүлэлтүүд	Сангийн яам
сгийн газрын санхүүгийн атистикийн дэлгэрэнгүй үүлэлтүүд	Сангийн яам
атгалын статистик	Сангийн яам, Үндэсний статис-тикийн газар

1	2
П.Хүн ам, нийгмийн статис-	Хууль зүйн яам
тикийн үзүүлэлт:	Гадаад харилцааны
-хоригдлуудын тоо	яам
-гадаадын мэргэжилтний тоо	Гадаад харилцааны
	яам
-гадаадад амьдарч буй Монгол	
Улсын иргэд	Хууль зүйн яам
-цагаач иргэд, харьяалалгүй	Хууль зүйн яам
хүний тоо	Батлан хамгаалах
-хүн амын шилжих хөдөлгөөн	яам
-хугацаат цэргийн албан	
хаагчдын тоо	Гэгээрлийн яам
-бүх шатны сургууль, багш,	
суралцагсдын тоо	-"-
-бүх төрлийн сургуульд	
элсэгчдийн тоо	-"-
-бүх төрлийн сургууль	
төгсөгчдийн тоо	-"-
-сургууль завсардсан хүүхдийн	
тоо	-"-
-ерөнхий боловсролын сургуу-	
лийн ээлжийн тоо	
-соёл, урлагийн байгууллагуу-	-"-
дын үйл ажиллагаа, бүтээл,	
үзэгчдийн тоо	-"-
-кино үзэгчдийн тоо, кино	
цэгийн тоо	-"-
-номын сангийн тоо, түүний	
номын фонд	-"-
-музейн тоо, музей үзэгчид	-"-
-хэвлэгдсэн номын тоо	Гэгээрлийн яам
-эрдмийн зэрэг цолтой хүний	
тоо	-"-
-эрдэм шинжилгээний ажилтны	
тоо	-"-
-хүн амын эрүүл мэндийн	
байдал, эмнэлэг, эмч, халд-	Эрүүл мэнд, нийг-
варт өвчнөөр өвчлөгчдийн тоо	мийн хамгааллын яа
-больницын орны тоо	-"-
-эх, нялхсын эндэгдэл	-"-
-эмнэлгийн дунд мэргэжилтний	
тоо	-"-

1	2
тэтгэвэр, тэтгэмж авагчдын тоо, тэтгэвэр, тэтгэмжийн хэмжээ	-"-
эрүүл мэндийн байгууллагуудын үйл ажиллагааны үзүүлэлтүүд	-"-
гадаадад гэрээгээр хөдөлмөр эрхэлдэг хүний тоо	-"-
.Салбарын статистикийн үзүүлэлтүүд:	
тариалах бэлэн үр	Хөдөө аж ахуй, үйлдвэрийн яам
ургацын урьдчилсан баланс	-"-
геологи хайгуулын ажлын хэмжээ	-"-
төмөр замаар тээсэн ачаа, нэр төрөл, чиглэлээр	Дэд бүтцийн хөгжлийн яам
иргэний агаарын ачаа тээвэрлэлт, ачааны төрлөөр	-"-
иргэний агаарын зорчигч тээвэрлэлт	-"-
улсын хилээр нэвтэрсэн зорчигч, тээврийн хэрэгсэл боомтоор, улс орноор	Батлан хамгаалах яам
экспорт, импортын хэмжээ дэлгэрэнгүй нэр төрлөөр	Сангийн яам
экспорт,импортын хэмжээ гол нэр төрлөөр	-"-
Монгол банкнаас гадаадад цэвэршүүлэхээр гаргасан алтны хэмжээ	-"-
аялал жуулчлалын орлого, жуулчдын тоо	Дэд бүтцийн хөгжлийн яам
зураг төсвийн ажлын мэдээ	-"-
гадаадын зээл, буцалтгүй тусламж, хөрөнгө оруулалт	Гадаад харилцааны яам
У.Шүүхийн статистикийн үзүүлэлт:	
эрүүгийн хэргийн тоо, төрөл	Хууль зүйн яам
шүүхээр шийтгүүлэгчдийн тоо, нас, хүйсний ялгаа	-"-
гэмт хэргийн улмаас учирсан хохирол	-"-
дампуурсан аж ахуйн нэгж	-"-

1	2
-захиргааны хариуцлагын болон иргэний хэргийн үзүүлэлт	-"-
Y.Хүрээлэн байгаа орчны статистикийн үзүүлэлт:	
-дэвсгэр нутгийн хэмжээ, аймаг, хотоор	Байгаль орчны яам
-газрын хөрсний хамгаалалт, эвдрэл	-"-
-эдэлбэр газар, бэлчээрийн талбай, аймаг, хотоор	-"-
-цэвэр усны нөөц, ус ашиглалт, бохирдолт, цэвэрлэгээ, хаягдал	-"-
-агаарын бохирдол	-"-
-ойн нөөц, түүний ашиглалт, хамгаалалт, нөхөн сэргээлт	-"-
-ан агнуурын нөөц, түүний ашиглалт,	-"-
дархан цаазтай амьтны тоо	-"-
-цаг агаарын мэдээ	-"-
-ашигт малтмалын нөөцийн өөрчлөлт, байгалийн ургамлын нөөц, түүний ашиглалт, хамгаалалт	-"-

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ТОГТООЛ

1998 оны 2 дугаар сарын 25-ны өдөр Дугаар 28 Улаанбаатар хот

Хүн ам,орон сууцны улсын тооллого явуулах тухай

Статистикийн тухай хуулийн 7 дугаар зүйлийн 1, дугаар заалт, Хүн ам, орон сууцны улсын тоолло явуулах хугацааг зөвшөөрөх тухай Улсын Их Хурлын 19 оны 06 дугаар тогтоолыг хэрэгжүүлэх зорилгоор Монг Улсын Засгийн газраас ТОГТООХ нь:

1.Хүн ам, орон сууцны улсын тооллогыг 2000 оны дүгээр сарын 4-5-нд шилжих шөнийн 12 цагийн байдлаа

ı сарын 5-ны өглөөний 8 цагаас эхэлж, 11-нийг
үстал, хяналтын тооллогыг 1 дүгээр сарын 12-ны
өөс эхлэн 3 хоногт багтаан явуулсугай.
2.Хүн ам, орон сууцны тооллогод Монгол Улсын иргэд
юн тус улсад оршин суугаа гадаадын иргэд,
ьяалалгүй хүмүүсийг хамруулан, тэдний байнга
дардаг орон байр, сууцны хамт тоолсугай.
3.Үндэсний статистикийн газрын дарга Ч.Даваасүрэнд
лөх нь:
а/хүн ам, орон сууцны тооллогын хуудас, түүний
ачиллыг олон улсын нийтлэг арга зүйд нийцүүлэн
9 оны эхний улиралд багтаан боловсруулж, аймаг,
слэлийн тооллогын комиссыг ажил, мэргэжлийн нэгд-
удирдлагаар хангаж, тооллогыг тогтоосон хугацаанд
явуулж, урьдчилсан дүнг 2000 оны 5 дугаар сард,
ийн дүнг 2001 онд багтаан гаргах;
б/хүн ам, орон сууцны тооллогын хөтөлбөрийг
овсруулахдаа Засгийн газар, холбогдох эрдэм шин-
гээ, судалгааны болон төрийн бус байгууллагын
алыг өргөн тусгах.
1.Үндэсний статистикийн газраас баталсан зааврын
уу хугацаат цэргийн албан хаагчид, хоригдол,
аадын иргэд, харьяалалгүй хүмүүс, гадаадад оршин
гаа Монгол Улсын иргэдийг зохион байгуулалттай
лох арга хэмжээ авахыг Батлан хамгаалахын сайд
орлигжав, Хууль зүйн сайд Ж.Амарсанаа, Гадаад
илцааны сайд Ш.Алтангэрэл нарт даалгасугай.
.Тооллого явагдах хугацаанд гадаадад зорчих
гол Улсын иргэд болон бүх төрлийн тээврийн
эгслээр зорчигчдыг тооллогод бүрэн хамруулах арга
жээ авахыг Батлан хамгаалахын сайд Д.Дорлигжав,
бүтцийн хөгжлийн сайд Г.Нямдаваа, Хууль зүйн сайд
марсанаа нарт даалгасугай.
.Хүн ам, орон сууцны тооллогын дүнг боловс-
лахад шаардлагатай ажил, мэргэжил, боловсролын
шний ангилал, кодыг олон улсын нийтлэг стандартад
цүүлэн 1998 оны эхний хагаст багтаан боловсруулж,
дүүлэх арга хэмжээ авахыг Эрүүл мэнд, нийгмийн
гаалын сайд Л.Зориг, Гэгээрлийн сайд Ч.Лхагважав
г даалгасугай.
.Дэд бүтцийн хөгжлийн сайд Г.Нямдаваад даалгах

./оршин суугчдыг нь хотын хүн амд хамруулах хот,
гон, суурингийн жагсаалтыг байршлаар нь 1998 онд
гаан гаргасугай;

б/"Хүн ам, орон сууцны тооллого" сэдэвт ...
захидал, захидлын дугтуй, маркийг 1999 оны эхн...
хагас жилд хэвлүүлсүгэй.

8.Хүн ам, орон сууцны тооллогын бэлтгэлийг хангах,
явуулах, дүнг гаргах, хэвлэн нийтлэх, сурталчлахт...
холбогдсон бүх зардлыг Үндэсний статистикийн газры...
энэ тогтоолын 4 дүгээр заалтыг хэрэгжүүлэх зардл...
холбогдох ямдын жил бүрийн төсөвт тусган санхүүжүү...
байхыг Сангийн сайд П.Цагаанд даалгасугай.

9.Үндэсний статистикийн газар улсын хэмжээний х...
ам, орон сууцны тооллого, бусад тооллого, тодорх...
сэдвээр хийгдэх түүвэр болон иж бүрэн судалга...
байнга боловсруулахад шаардлагатай зориулалтын тонс...
лолтой байрыг Засгийн газрын III байранд гаргаж өгөхи...
Төр, засгийн Үйлчилгээ, аж ахуйг эрхлэх газрын дар...
Д.Ваяндалайд даалгасугай.

10.Аймаг, нийслэлийн Засаг дарга нарт даалгах нь...
а/хүн ам, орон сууцны тооллогын бэлтгэлийг ханга...
тооллогыг эрхлэн явуулах аймаг, нийслэл, сум, дүүрэ...
хорооны орон тооны бус комиссыг 1999 оны 1 дүгэ...
сараас байгуулж, тооллогын материалыг Үндэсн...
статистикийн газарт хүлээлгэн өгч дуустал ажи...
тодорхой төлөвлөгөөтэйгээр ажиллуулж, биелэлтэд ...
хяналт тавьж байсугай;

б/хүн ам, орон сууцны тооллогын материалыг шалг...
хүлээн авах, урьдчилсан дүнг гаргах ажлын орон тоо...
бус түр товчоог аймаг, нийслэл, сум, дүүрэг, хорос...
тооллогын комиссын дэргэд байгуулж, уг товчоод...
ажиллах хүмүүсийг 1999 оны 12 дугаар сараас эхлэн...
сарын хугацаанд ажлаас нь түр чөлөөлж ажиллуула...
албан тушаалын цалинг нь үндсэн байгууллага...
олгохоор тогтоосугай;

в/хүн ам, орон сууцны тооллогын бэлтгэл, иргэ...
үнэмлэх олгох ажлын хүрээнд өрх, иргэний гэр бүл...
бүх төрлийн бүртгэлийн хөтлөлт, баримт бичг...
зөрчлийг арилгуулах, тооллогын үеэр шилжин суурь...
хөдөлгөөн аль болох бага байхаар зохион байгуулалт...
арга хэмжээг урьдчилан авсугай;

г/хүн ам, орон сууцны тооллого явуулахтай холб...
дуулж хот, тосгон, сумын төв, бусад суурин газ...
гудамж, талбайн нэр, хашаа байшингийн дугаарыг эмх...
цэгцлэх, малчдын өвөлжиж байгаа газар нутг...
нарийвчлан тодорхойлох, тооллого явуулах нутаг дэ...
гэрийнх нь хил хязгаарыг тогтоон, зураглал гарг...
Улаанбаатар хот, аймгийн төв, суурин газруудын ну...

эвсгэрийн зураглалыг 1999 оны 9 дүгээр сард, бусад м, багийн нутаг дэвсгэрийн зураглалыг 1999 оны 11 гээр сард багтаан Үндэсний статистикийн газар, лбогдох тооллогын комиссуудад хүргүүлсүгэй;

д/хүн ам, орон сууцны тооллогыг эрхлэн явуулах ологч нарыг төв, суурин газарт 300-350 хүнд, дөөд 30-35 өрхөд нэг байхаар тооцож, тэдгээрийн ловсрол, мэдлэг чадвар, засаг захиргааны ажил болон нөх тооллогод оролцож байсан туршлага, дадлагыг ргалзан сонгон авч, 1999 оны 11 дүгээр сард гтаан томилж, 12 дугаар сарын 15-наас 2000 оны 1 гээр сарын 20 хүртэл үндсэн ажлаас нь түр чөлөөлж, лин, хөдөлмөрийн хөлсийг нь хэвээр олгох асуудлыг хүний ажилладаг байгууллага, аж ахуйн нэгжийн ирдлагатай холбогдох хууль тогтоомжийн дагуу хирч ажиллуулсугай;

е/ орон нутгийн тооллогын комиссууд эмнэлэг, бүх тны сургуулийн дотуур байр, амралт, сувиллын болон рамжийн газар, зочид буудал, буурчийн газар, үйлчлэн хүн хоноглодог байнгын, түр цэгүүдэд байгаа мүүсийг бүрэн тоолоход орон нутгийн засаг захиргаа, гдаагийн байгууллагуудын хүчийг урьдчилан бэлтгүүлж олцуулсугай;

ж/хүн ам, орон сууцны тооллогын бэлтгэлийг хангах, оллогыг явуулаж, дүнг Үндэсний статистикийн газарт лээлгэн өгөх болон бусад үе шатны ажилтай холбогдон он нутгийн төсвөөс гарах зардлыг тооцож, жил рийнхээ төсөвт тусган батлуулж, санхүүжүүлж йсугай.

11.Хүн ам, орон сууцны тооллогын ач холбогдлыг гэдэд өргөн сурталчлах ажлыг Үндэсний статистикийн зар, Эрүүл мэнд, нийгмийн хамгааллын яамтай хамт- н 1998 оноос эхлэн тусгай хуваариар явуулахыг дио, телевизийн хэрэг эрхлэх газрын дарга Ц.Мөнх- , "Засгийн газрын мэдээ" сонины ерөнхий эрхлэгч Ганболд, аймаг, нийслэлийн Засаг дарга нарт алгасугай.

12.Хүн ам, орон сууцны тооллогын бүх шатны ажилд эвхтэй оролцож, туслалцаа үзүүлж байхыг өмчийн бүх лбэрийн аж ахуйн нэгж, байгууллагын удирдлага, элэл мэдээллийн ажилтнууд, иргэн бүрт зөвлөсүгэй.

Монгол Улсын Ерөнхий сайд М.ЭНХСАЙХАН
Гадаад харилцааны сайд бөгөөд
Сангийн сайдын үүрэг гүйцэтгэгч Ш.АЛТАНГЭРЭЛ

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ТОГТООЛ

1997 оны 3 дугаар сарын 11-ний өдөр	Дугаар 32	Улаанбаатар хот

Хиймэл дагуулын дамжуулан нэвтрүүлэх сувгийг шилжүүлэх тухай

Үндэсний телевизийн нэвтрүүлгийг орон даяар да
жуулах сансрын хиймэл дагуулын сувгийн нэгж хугацаа
түрээсийн төлбөрийн хэмжээг бууруулж, нэвтрүүлги
хугацааг уртасгах зорилгоор Монгол Улсын Засги
газраас ТОГТООХ нь:

1. Үндэсний телевизийн нэвтрүүлгийг 1998 с
4 дүгээр сарын 1-нээс эхлэн Олон улсын сансрын хо
бооны хиймэл дагуул "Интелсат"-ын сувгаар орон дая
дамжуулан нэвтрүүлэх арга хэмжээ авах талаар Д
бүтцийн хөгжлийн сайд Г.Нямдаваагийн тавьсан санал
дэмжсугэй.

2. Олон улсын сансрын холбооны хиймэл дагу
"Интелсат"-ын сувгаар үндэсний нэвтрүүлгийг ор
даяар дамжуулан нэвтрүүлсний түрээсийн төлбөр
төлж байхыг Сангийн сайд П.Цагаанд зөвшөөрсүгэй.

3. Сансрын холбооны хиймэл дагуул "Азиасат"-
сувгаас Олон улсын сансрын холбооны хиймэл дагу
"Интелсат"-ын сувагт шилжүүлэхэд шаардагдах 95
/ерэн таван/ сая төгрөгийн эх үүсвэрийг Засги
газрын хэрэгжүүлэгч агентлаг-Шуудан, цахилгаан хо
бооны газрын 1998 оны төсөвт тусган санхүүжүүлэх ар
хэмжээ авахыг Сангийн сайд П.Цагаан, Дэд бүтци
хөгжлийн сайд Г.Нямдаваа нарт даалгасугай.

4. Сансрын холбооны хиймэл дагуул "Азиасат"-
сувгаас Олон улсын сансрын холбооны хиймэл дагу
"Интелсат"-ын сувагт шилжих, тоног төхөөрөмж
суурилуулах, хэмжилт тохируулгын ажил хийгдэх
орон нутагт үндэсний телевизийн нэвтрүүлэг дамжуу
үйл ажиллагаар радио релейн шугам бүхий газруу
тасалдахгүй байхаар зохион байгуулах, түүнчлэн хөд
гийн хөдөлмөрчдөд хэрэгжүүлж буй арга хэмжээний
холбогдол болон зарим газарт тодорхой хугацаа
үндэсний телевизийн нэвтрүүлэг тасарч болох ту
урьдчилан зарлаж мэдээлэл хүргэх, тэдэнд ойлгуу
бүх талын арга хэмжээ авахыг Дэд бүтцийн хөгжл

д Г.Нямдаваа, Радио, телевизийн хэрэг эрхлэх рын дарга Ц.Мөнхтөр нарт даалгасугай.

Іонгол Улсын Ерөнхий сайд **М.ЭНХСАЙХАН**

Іэд бүтцийн хөгжлийн сайд **Г.НЯМДАВАА**

'адаад харилцааны сайд бөгөөд
:ангийн сайдын үүрэг гүйцэтгэгч **Ш.АЛТАНГЭРЭЛ**

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН
ТОГТООЛ

998 оны 3 дугаар арын 20-ны өдөр Дугаар 33 Улаанбаатар хот

Дүрэм шинэчлэн батлах тухай

Іонгол Улсын Засгийн газраас ТОГТООХ нь:
."Үнэт металлын сорьц, эрдэнийн чулууны чанарын ын хяналтын дүрэм"-ийг хавсралтын ёсоор батал-ай.
. Энэ тогтоол гарсантай холбогдон "Дүрэм батлах ай" Засгийн газрын 1991 оны10 дугаар сарын 25-ны ийн 298 дугаар тогтоол, "Сорьцын улсын хяналтын эмд нэмэлт оруулах тухай" 1993 оны 4 дүгээр сарын ны өдрийн 67 дугаар тогтоол, "Сорьцын улсын элтын дүрэмд өөрчлөлт оруулах тухай" 1995 оны 6 зар сарын 3-ны өдрийн 89 дүгээр тогтоолыг тус тус ингүй болсонд тооцсугай.

онгол Улсын Ерөнхий сайд **М.ЭНХСАЙХАН**

ангийн сайд **П.ЦАГААН**

Засгийн газрын 1998 оны 3
дугаар тогтоолын хавсрал

ҮНЭТ МЕТАЛЛЫН СОРЬЦ, ЭРДЭНИЙН ЧУЛУУНЫ ЧАНАРЫН УЛСЫН ХЯНАЛТЫН ДҮРЭМ

Нэг. Нийтлэг үндэслэл

1. Үнэт металлын сорьц, эрдэнийн чулууны чанарь улсын хяналт (хойшид сорьцын улсын хяналт гэнэ)-в зорилго нь Монгол Улсад үнэт металлын сорьц тогтоо эрдэнийн чулууны чанарыг тодорхойлох, тэдгээрий бүртгэл тооцооны үйл ажиллагаатай холбоотой хууь тогтоомжийн биелэлтийг хангуулахад оршино.

2.Сорьцын улсын хяналтыг Сорьцын улсын хяналть алба (хойшид Сорьцын улсын хяналтын алба гэн хэрэгжүүлнэ. Сорьцын улсын хяналтын албаны дарга в улсын ерөнхий байцаагч байна.

3. Сорьцын улсын хяналтын албаны даргыг Сангиі сайдын санал болгосноор Засгийн газар томилі чөлөөлнө.

4.Сорьцын улсын хяналтын улсын ахлах байцааг улсын байцаагчийг улсын ерөнхий байцаагчийн сан болгосноор Сангийн сайд томилж, чөлөөлнө.

5. Аймаг, нийслэлд ажиллах сорьцын улсын хяналт улсын байцаагчийн эрхийг аймаг, нийслэлийн Зас даргын саналыг үндэслэн Сангийн сайд олгоно.

6.Сорьцын улсын хяналтыг улсын хэмжээнд Сорьц улсын хяналтын алба, орон нутгийн хэмжээнд холбогд Засаг даргын Тамгын газар тус тус хэрэгжүүлнэ.

7.Сорьцын улсын хяналтын тогтолцоо нь Сорьц улсын хяналтын алба, түүний Үнэт металлын сор тогтоох лаборатори, улсын байцаагчдаас бүрдэнэ. Ор нутагт үнэт металлын сорьц тогтоох лаборато байгуулан ажиллуулж болно.

8.Сорьцын улсын хяналтын алба нь тогтоосон журма хийлгэсэн тэмдэг, албан бичгийн хэвлэмэл хууд хэрэглэнэ. Үнэт металлын сорьц тогтоох лаборатори нь шинжилгээнийхээ дүнг батлах тусгай тэмдэ хэвлэмэл хуудастай байна.

9.Сорьцын улсын хяналтын улсын ерөнхий байцааг ахлах болон улсын байцаагчид нь үйл ажиллагаанд Монгол Улсын хууль, тогтоомж, энэхүү дүрэм бол тэдгээрт нийцүүлэн гаргасан эрх зүйн бусад акт удирдлага болгон ажиллана. Сорьцын улсын хяналт

ын байцаагч нь Төрийн хяналт шалгалтын тухай
улийн 21 дүгээр зүйлийн 7 дахь хэсэгт заасан
эмлэх, хувийн дугаар бүхий тэмдэг болон дүгнэлт,
, албан шаардлага, торгуулийн хэвлэмэл хуудас
эглэнэ.
10. Сорьцын улсын хяналтын албаны улсын ерөнхий,
ах болон байцаагч нь үнэт металлын сорьц тогтоох,
энийн чулууны чанарыг тодорхойлох асуудлаар
эгэмсэн, хяналт шалгалтын ажлаар дадлагажсан байвал
ино.
11.Сорьцын улсын хяналтын алба нь аймаг, нийслэлд
ллаж байгаа улсын байцаагчдыг мэргэжил, арга зүйн
рдлагаар хангаж, үйл ажиллагаанд нь нэгдсэн
нэлт гаргаж, холбогдох арга хэмжээ авна.
12.Монгол улсад үйлдвэрлэх үнэт металл эдлэл нь
дурдсан сорьцтой байна.Үүнд:
а/платинан эдлэл 950 (есөн зуун тавь);
б/алтан эдлэл 333 (гурван зуун гучин гурав)
буюу 8 (найм) карат;
Алтан эдлэл 375 (гурван зуун далан тав) буюу 9
) карат.
Алтан эдлэл 583 (таван зуун наян гурав) буюу 14
ван дөрөв) карат.
Алтан эдлэл 585 (таван зуун наян тав) буюу 14
ван дөрөв) карат.
Алтан эдлэл 750 (долоон зуун тавь) буюу 18 (арван
м) карат.
Алтан эдлэл 900 (есөн зуу) буюу 21 (хорин нэг)
ат.
Алтан эдлэл 916 (есөн зуун арван зургаа) буюу 22
рин хоёр) карат.
Алтан эдлэл 960 (есөн зуун жар) буюу 23 (хорин
ав) карат.
в/мөнгөн эдлэл 750 (долоон зуун тавь);
Мөнгөн эдлэл 800 (найман зуу).
Мөнгөн эдлэл 875 (найман зуун далан тав).
Мөнгөн эдлэл 900 (есөн зуу).
Мөнгөн эдлэл 916 (есөн зуун арван зургаа).
Мөнгөн эдлэл 925 (есөн зуун хорин тав).
Мөнгөн эдлэл 960 (есөн зуун жар).
Тусгай зориулалт буюу захиалгаар хийгдэх бүтээг-
үүнийг 999 (есөн зуун ерэн ес) буюу 24 (хорин
өв) каратын сорьцтой үйлдвэрлэж болно. Платина,
, мөнгөн утас, хуудас болон багаж хэрэгсэл,
гээрийн эд ангийг үйлдвэрлэл-техникийн шаардлагын

үүднээс энэ дүрэмд заагдаагүй сорьцоор хийж болно. Ингэхдээ сорьцын хэмжээ нь лабораторийн шинжилгээгээр тогтоогдсон байвал зохино.

13. Үнэт металлын сорьцыг батлах дардсыг эрх бүхий байгууллагаар итгэмжлэгдсэн Сорьцын улсын хяналты албаны үнэт металлын сорьц тогтоох лаборатори тавина. Тухайн бүтээгдэхүүнийг хоёр буюу түүнээс дэ төрлийн үнэт металлаар хийсэн байвал аль их жинтэ хэсгийн сорьцыг баримтлан баталгаажуулна.

14. Гадаад худалдааны шугамаар авсан үнэт металл тэдгээрээр хийсэн бүтээгдэхүүн дэх үнэт металлы хэмжээ сорьцын дардаст нь заасан тоотой тохирч байга эсэхийг Сорьцын улсын хяналтын албаны Үнэт металлы сорьц тогтоох лабораториор шалгуулан дүгнэлт гаргуул болно.

15. Үнэт металл, тэдгээрээр хийсэн эдлэлийг шинжил сорьц тогтоох, сорьцын тэмдэг дарж баталгаажуулахта холбогдсон үйл ажиллагаа, үйлчилгээг Стандартчилал чанарын баталгаажуулалтын тухай хуулийн дагуу эр бүхий байгууллагаас баталсан журмаар зохицуулна. У үйлчилгээний хөлсний хэмжээг Сангийн сайд тогтооно.

16. Үнэт металл олборлогч аж ахуйн нэгж нь үнэ металл олборлолтын тухайн жилийн тайланг дараа он 1 дүгээр сарын 15-ны дотор, үнэт металл эдлэ үйлдвэрлэгчид нь сорьцын хяналтын тайланг дара улирлын эхний сарын 10-ны дотор тус тус Сорьцын улсы хяналтын албанд гарган өгч байна. Үнэт металлы сорьцын хяналтын тайлангаа ирүүлээгүй үйлдвэрлэгчдэ үнэт металл Улсын эрдэнэсийн сангаас нэмж олгохы хориглоно. Сорьцын хяналтын тайлан гаргах журмы Сангийн сайд батална.

17. Сорьцын улсын хяналтыг дор дурдсан үй ажиллагаанд хэрэгжүүлнэ:

а/аж ахуйн нэгж, байгууллага, хувиараа хөдөлмө эрхлэгчдийн үнэт металлаар хийсэн бүтээгдэхүүн сорьц энэ дүрмийн 12 дугаар зүйлд заасан хэмжээ боло түүнд нийцүүлэн гаргасан улсын стандартын шаардлага тохирч байгаа эсэх;

б/үнэт металл, эрдэнийн чулууны бүртгэл тооц зохих хууль тогтоомжийн дагуу хийгдэж байгаа эсэх;

в/үнэт металл, эрдэнийн чулуу, тэдгээрээр хийс бүтээгдэхүүний бүртгэл, тооцоонд ашиглаж буй жи туухай нь хэмжих хэрэгслийн улсын баталгаажуулалт хамрагдсан эсэх;

г/байгууллага, иргэдийн хүсэлтийн дагуу үнэт металлын сорьц тогтоох, эрдэнийн чулуугаар хийсэн эдлэлийн чанарыг тодорхойлох;
д/улсын эрдэнэсийн сангийн үнэт металлын сорьц, үнийн баталгаажилт.

Хоёр.Үнэт металлын сорьцын хяналтын улсын байцаагчийн үүрэг, эрх

18.Улсын байцаагч нь дор дурдсан үүрэг хүлээнэ:
а/энэ дүрмийн 17 дугаар зүйлд заасан үйл ажиллагааны чиглэлээр хяналтыг хэрэгжүүлэх;
б/шалгалтаар илэрсэн зөрчлийг арилгуулах, үнэлэлт, дүгнэлт гаргах;
в/улс орны эрх ашгийг эрхэмлэн дээдлэх, хөндлөнгийн нөлөөнд үл автах, албан үүргээ үнэнч шударгаар биелүүлэх.
г/сорьцын улсын хяналтын бүх шатны улсын байцаагч нь хяналт, шалгалтыг хууль, тогтоомжийн хүрээнд явуулж, тавьсан акт, шаардлага, гаргасан дүгнэлтийнхээ үнэн зөвийг бүрэн хариуцна.
19.Улсын байцаагч нь дор дурдсан эрх эдэлнэ:
а/үнэт металл, эрдэнийн чулуу олборлох, боловсруулах, хэрэглэх, хадгалах, борлуулах үйл ажиллагаа эрхлэж буй аж ахуйн нэгж, байгууллагад нэвтрэн орж хяналт шалгалт хийх, сорьцыг тогтоох, дээж авах, хяналт шалгалтаар илэрсэн зөрчлийг арилгуулахаар акт бичих, сорьцын хяналттай холбогдсон асуудлаар байгууллага, албан тушаалтанд хугацаатай үүрэг даалгавар, албан шаардлага өгөх, биелэлтийг хангуулах, шаардлагатай мэдээ, судалгаа, баримт бичгийг гаргуулж авах;
б/сорьцын тэмдгийн дардсанд магадалгаа хийх, сорьц тогтоох шаардлагатай эдлэлийг Үнэт металлын сорьц тогтоох лабораторид шилжүүлэн шалгуулах.

Гурав.Гэм буруутай этгээдэд хүлээлгэх хариуцлага

20. Үнэт металлын сорьцын хяналтын улсын байцаагч хууль тогтоомж, журам, дүрэм зөрчсөн, тавьсан шаардлагыг биелүүлээгүй гэм буруутай этгээдэд холбогдох хуулийн заалтыг үндэслэн дор дурдсан арга хэмжээ хариуцлага хүлээлгэнэ:

а/улсын байцаагч нь хяналт, шалгалтаас зайлсхийс албан тушаалтныг 5000-20000 төгрөг, шаардлагатай г үзсэн баримт бичгийг танилцуулах, түр хугацаага хүлээлгэн өгөхөөс зайлсхийсэн албан тушаалтныг 300 хүртэл, улсын байцаагчийн албан шаардлагыг эсэргүү сэн, тогтоосон хугацаанд биелүүлээгүй, шаардлаг биелэлтийг гаргаж ирүүлээгүй албан тушаалтныг 500 50000 төгрөг, хянан шалгах үйл ажиллагаанд са учруулсан, гаргах дүгнэлт, шийдвэрт нөлөөлөхи оролдсон этгээдийг 60000 хүртэл төгрөгөөр тус т торгох;

б/сорьцын ба барааны тэмдгийг хуурамчаар үйлд үнэт металл бус эдлэлийг үнэт металл эдлэл гэж сана тайгаар худалдсан буюу худалдахыг завдаж худалд авагчийг мэхэлсэн нь эрүүгийн хариуцлага хүлээ гэхээргүй бол хууль бусаар олсон орлогыг хурааж 100 10000 төгрөгөөр тус тус торгох;

в/энэхүү дүрмийн 16-д дурдсан тайланг гаргаж өгө гүй, хүндэтгэн үзэх шалтгаангүйгээр хугацаа хожи дуулсан, санаатайгаар буруу гаргасан албан тушаалт 10000-50000 хүртэл төгрөгөөр торгох.

Дөрөв.Бусад зүйл

21.Улсын байцаагчийн албан шаардлагыг байгууллаг албан тушаалтан, иргэд хугацаанд нь биелүүлж, хари албан ёсоор өгч байх үүрэгтэй.

2.Сорьцын улсын хяналтын улсын ерөнхий байцаа улсын байцаагчийн тавьсан торгууль, нөхөн төлбөр 15 хоногийн дотор улсын төсвийн орлогод оруулна.

23.Сорьцын улсын хяналтад холбогдох хуу тогтоомжийг зөрчиж хэрэглэгчийн эрх ашгийг хохироо аж ахуйн нэгж, байгууллагын сорьцын хяналтад хамаа үйл ажиллагааг Сорьцын улсын хяналтын албаны ши вэрээр зөрчлийг арилгах хүртэл түр хугацааг зогсоож болно.

24.Сорьцын улсын хяналтын улсын байцаагч тавьсан акт, торгууль, шаардлагыг хүлээн зөвшөөрөө тохиолдолд гомдлоо шийдвэрийг хүлээн авсан өдр хойш 10 хоногийн дотор Сорьцын улсын хяналтын ерөн байцаагчид гаргаж болно. Ерөнхий байцаагч уг гомд хүлээн авсан өдрөөс хойш 30 хоногийн дотор хя шийдвэрлэнэ. Хэрэв энэ шийдвэрийг эс зөвшөөр гомдлоо шүүхэд гаргаж болно.

25.Сорьцын улсын хяналтын улсын байцаагч үүрэгт
паа зохих ёсоор хийгээгүй, хууль тогтоомж зөрчсөн
л холбогдох хууль тогтоомжид заасны дагуу түүнд
риуцлага хүлээлгэнэ.

26.Эрдэнэсийн сангийн гүйлгээний сангаас жил бүр
рцуулах үнэт металл, эрдэнийн чулууны хэмжээ болон
борлосон үнэт металл, эрдэнийн чулуунаас эрдэнэсийн
ид зориулан Монгол банкинд худалдан авах доод
мжээг тогтоох саналыг Сорьцын улсын хяналтын алба
лбогдох байгууллагуудтай хамтран боловсруулж
нгийн хуралд оруулна.

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ТОГТООЛ

1998 оны 3 дугаар сарын 25-ны өдөр Дугаар 34 Улаанбаатар хот

Ой тэмдэглэх тухай

Монгол Улсын Засгийн газраас ТОГТООХ нь:

1.Газар тариаланг бие даасан салбар болгон
гжүүлсний 40 жилийн ойг 1999 оны 11 дүгээр сарын
-ний өдөр улс даяар тэмдэглэхийг Хөдөө аж ахуй,
лдвэрийн сайд Л.Нямсамбууд зөвшөөрсүгэй.

2.Энэхүү ойг угтах, тэмдэглэн өнгөрүүлэх ажлын
ээнд газар тариалангийн үйлдвэрлэлийг сэргээх,
огоон хувьсгал" Засгийн газрын үндэсний хөтөлбөрийн
эгжүүлэлтийг эрчимжүүлэх замаар үр тариа, төмс,
сний ногооны хэрэгцээг өөрийн үйлдвэрлэлээр хангах
га хэмжээ авахыг Хөдөө аж ахуй, үйлдвэрийн сайд
Нямсамбуу, аймаг, нийслэлийн Засаг дарга нарт
алгасугай.

Монгол Улсын Ерөнхий сайд М.ЭНХСАЙХАН

Хөдөө аж ахуй,үйлдвэрийн сайд Л.НЯМСАМБУУ

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН
ТОГТООЛ

1998 оны 3 дугаар сарын 25-ны өдөр | Дугаар 36 | Улаанбаатар хот

Зөвлөлийн дүрэм, бүрэлдэхүүнийг батлах тухай

Казиногийн тухай хуулийн 7 дугаар зүйлийн 4 д хэсэг, Улсын Их Хурлын 1998 оны 21 дүгээр тогтоолы үндэслэн Монгол Улсын Засгийн газраас ТОГТООХ нь:

1.Казиногийн асуудал эрхлэх Зөвлөлийн дүрми 1 дүгээр хавсралтын, Казиногийн асуудал эрхл Зөвлөлийн бүрэлдэхүүнийг 2 дугаар хавсралтын ёсо тус тус батлсугай.

2.Казиногийн үйл ажиллагаатай холбоотой дүрэ журмыг боловсруулан баталж, казино ажиллуулах онцг эрхийн зөвшөөрөл олгох цалд тендерийн нөхцөл, болзо явуулах журмыг нарийвчлан боловсруулж 1998 о П улиралд багтаан Засгийн газарт танилцуулахыг Хуу зүйн сайд, Казиногийн асуудал эрхлэх Зөвлөлийн дар Ж.Амарсанаад даалгасугай.

3.Зөвлөлийн үйл ажиллагаатай холбогдсон зардл жил бүрийн улсын төсөвт тусгаж байхыг Сангийн са П.Цагаанд даалгасугай.

Монгол Улсын Ерөнхий сайд **М.ЭНХСАЙХАН**

Хууль зүйн сайд **Ж.АМАРСАНАА**

Засгийн газрын 1998 оны 36 д гаар тогтоолын 1 дүгээр хавсра

КАЗИНОГИЙН АСУУДАЛ ЭРХЛЭХ ЗӨВЛӨЛИЙН ДҮРЭМ

Нэг.Нийтлэг үндэслэл

1.Казиногийн асуудал эрхлэх Зөвлөл /цаа "Зөвлөл" гэх/-ийн үйл ажиллагааг Монгол Улсын Ка ногийн тухай хууль, холбогдох хууль тогтоомж бо энэхүү дүрмээр зохицуулна.

2.Зөвлөлийн дарга нь хууль зүйн асуудал эрхэлсэн гийн газрын гишүүн байна. Зөвлөлийн дарга Зөвлөйн үйл ажиллагааг удирдаж, түүний үүрэг, зорилтыг эгжүүлэх ажлыг Монгол Улсын Засгийн газрын өмнө иуцна. Зөвлөлийн даргыг эзгүйд түүний үүргийг ний томилсон Зөвлөлийн гишүүн гүйцэтгэнэ.

3.Зөвлөлийн гишүүнийг Казиногийн тухай хуулийн дугаар зүйлд заасан журам, үндэслэл, хугацаагаар илж, чөлөөлнө.

4.Зөвлөл нарийн бичгийн даргатай байна. Нарийн гийн даргыг Зөвлөлийн дарга томилно.

5.Зөвлөлийн хуралдааныг Зөвлөлийн дарга удирдана.

6.Зөвлөлийн гишүүн нь өөрийн хариуцсан хүрээнд иногийн асуудалтай холбогдсон санал, дүгнэлт, төслийг Зөвлөлийн хуралдаанаар хэлэлцүүлнэ.

7.Энэ дүрмийн 6-д заасны дагуу Зөвлөлд асуудал улж буй гишүүн саналаа Зөвлөлийн нарийн бичгийн гад холбогдох үндэслэл, судалгаа, тооцооны хамт үлнэ. Нарийн бичгийн дарга асуудлыг Зөвлөлийн гад танилцуулах бөгөөд Зөвлөлийн дарга уг асуудлыг алдаанаар хэлэлцэх хугацаа, дарааллыг тогтооно.

8.Казиногийн үйл ажиллагаатай холбогдсон саналаа иногийн үйл ажиллагаа эрхэлж байгаа болон аливаа ирхогч этгээд Зөвлөлийн нарийн бичгийн даргад богдох үндэслэл, судалгаа, тооцооны хамт ирүүлнэ. ийн бичгийн дарга саналыг Зөвлөлийн даргад илцуулах бөгөөд Зөвлөлийн дарга шаардлагатай гэж эл уг асуудлыг хуралдаанаар хэлэлцэх хугацаа, аалпыг тогтооно.

9.Зөвлөлийн хуралдааны явцын талаар тэмдэглэл өлнө. Энэхүү тэмдэглэлд Зөвлөлийн дарга, нарийн гийн дарга нар гарын үсэг зурсан байна.

10.Зөвлөл эрх хэмжээнийхээ асуудлаар Монгол Улсын ль тогтоомжид нийцүүлэн тогтоол, Зөвлөлийн дарга аал гаргаж, биелэлтийг нь хангуулна.

11.Зөвлөл нь тогтоосон журмын дагуу үйлдсэн албан гийн хэвлэмэл хуудас, тэмдэг хэрэглэнэ.

12.Зөвлөлийн үйл ажиллагаатай холбогдсон зардлыг лөлийн саналыг үндэслэн жил бүрийн улсын төсөвт гана.

13.Зөвлөлийн гишүүнд ажлын оролцоог нь харгалзан элмэрийн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүнээс тоосон жишгийг баримтлан улирал тутам урамшуулал ж олгоно.

Хоёр. Зөвлөлийн бүрэн эрх

14.Зөвлөл Казиногийн тухай хуулийн 8.5-д заасн гадна дараахь эрхтэй байна:

а/казино ажиллуулах онцгой эрхийн зөвшөөрөл эз шигч казиногийн салбар нээх, тоглоомын төрөл, т нэмэгдүүлэхийг хүссэн өргөдлийг хүлээн авч, кази гийн салбар нээх, тоглоомын төрөл, тоог нэмэгдүү зөвшөөрөл олгох;

б/казиногийн салбар нээх, тоглоомын төрөл, т нэмэгдүүлэх зөвшөөрлийг хүчингүй болгох;

в/өөрийн чиг үүргээ хэрэгжүүлэхдээ хууль тогто жийн дагуу шинжээч, мэргэжлийн хүмүүсийг та оролцуулах, Зөвлөлийн хуралдаанд урьж оролцуулах;

г/казиногийн үйл ажиллагааны зохицуулалтыг болс ронгуй болгох талаар санал боловсруулж холбогдох б гууллагад оруулах;

д/казиногийн асуудлаар төрийн бус байгууллаа гадаадын болон олон улсын байгууллагатай ху тогтоомж, бүрэн эрхийнхээ хүрээнд хамтран ажиллах;

е/хууль тогтоомжид заасан бусад эрх.

15.Зөвлөл Казиногийн тухай хуулийн 8.5-д заасн гадна дараахь үүрэг гүйцэтгэнэ:

1/Казиногийн тухай хуулийн 8.4, 11.1-д заасн гадна дор дурдсан асуудлаар санал, дүгнэлт гарг хуулийн 8.3-т заасан журмын дагуу Засгийн газ оруулах:

а/казино ажиллуулах онцгой эрхийн зөвшөөрөл хүс өргөдөл, түүнд хавсаргасан бичиг баримт Казиног тухай хуульд заасан шаардлагад нийцэж буй эсэх;

б/онцгой эрхийн зөвшөөрлийн хугацаа сунгаж бо эсэх;

2/казиногийн үйл ажиллагаа эрхэлж байгаа эт хууль тогтоомж, тендерийн дагуу хүлээсэн үү биелүүлж байгаа эсэхэд хяналт тавих;

3/Засгийн газраас үүрэг болгосны дагуу ка ажиллуулах онцгой эрхийн зөвшөөрлийг олгох тендерийн нөхцөл, болзлыг боловсруулах, тенде зарлах, дүгнэх;

4/казиногийн үйл ажиллагаатай холбоотой нийт жишиг, зохих зөвлөмж, чиглэл гаргах, хэрэгжилтэд хяналт тавих;

5/казиногийн байр, тоглоомын хэрэгсэл, холбо тоног төхөөрөмж, сэлбэг хэрэгслийг хууль тогтс стандартад нийцэж байгаа эсэхийг шалгах;

/казино ажиллуулах онцгой эрхийн зөвшөөрөл бүхий эд, түүний салбар, тоглоомын төрөл, тооны бүртгэл ех;
/казиногийн үйл ажиллагааны талаар холбогдох уллагын тайлан,мэдээллийг хэлэлцэж, санал, дүг- гаргах, шаардлагатай асуудлаар зохих шатны уллагад санал оруулах;
/хууль тогтоомжид заасан бусад үүрэг.

Засгийн газрын 1998 оны 36 дугаар тогтоолын 2 дугаар хавсралт

КАЗИНОГИЙН АСУУДАЛ ЭРХЛЭХ ЗӨВЛӨЛИЙН БҮРЭЛДЭХҮҮН

өлийн дарга -Хууль зүйн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн

үд: -Сангийн яамны Төрийн нарийн бичгийн дарга;

-Үндэсний татварын ерөнхий газрын дарга;

-Хилийн цэргийг удирдах газрын дарга;

-Нийслэлийн Засаг даргын орлогч;

-Монгол банкны Хяналт шалгалтын газрын захирал /тохиролцсоноор/;

-Гадаад харилцааны яамны Эрх зүйн газрын захирал;

-Улсын аюулгүй байдлыг хангах газрын дэд дарга;

-Цагдаагийн ерөнхий газрын дэд дарга.

**МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН
ТОГТООЛ**

1998 оны 3 дугаар сарын 25-ны өдөр	Дугаар 40	Улаанбаатар хот

**Соёл, урлагийн сан
байгуулах тухай**

Монгол Улсын Соёлын тухай хуулийн 21 дүгээ
зүйлийн 5 дахь хэсэг, Түүх, соёлын дурсгалт зүйлий
хамгаалах тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 1 дэ
хэсэгт заасныг үндэслэн Монгол Улсын Засгийн газра
ТОГТООХ нь:

1.Соёл, урлагийн сан бий болгож, дүрмийг н
хавсралтын ёсоор баталсугай.

2.Энэ тогтоол гарсантай холбогдуулан Соёл, урла
хөгжүүлэх сан, Түүх, соёлын дурсгалт зүйлийг хамгаа
лах сангаас олгосон хугацаа нь хэтэрсэн зээл, түүни
хүүг энэ оны 3 дугаар улиралд багтаан эргэн төлүүлэ
орох орлогыг Соёл, урлагийн санд төвлөрүүлэх ажлы
зохион байгуулахыг Гэгээрлийн сайд Ч.Лхагважав
даалгасугай.

3.Энэ тогтоол гарсантай холбогдуулан "Түүх, соёлы
дурсгалт зүйлийг хамгаалах тухай хуулийг хэрэгжүүлэ
талаар авах зарим арга хэмжээний тухай" Засги
газрын 1994 оны 12 дугаар сарын 28-ны өдрийн 2
дугаар тогтоолын 1 дэх хэсгийн "Түүх, соёлын дурсга
зүйлийг хамгаалах сангийн дүрмийг 6 дугаар хавсра
тын" гэснийг болон "Соёл, урлаг хөгжүүлэх санги
тухай" Засгийн газрын 1995 оны 5 дугаар сарын 20-
өдрийн 74 дүгээр тогтоолыг тус тус хүчингүй болсо
тооцсугай.

Монгол Улсын Ерөнхий сайд	**М.ЭНХСАЙХАН**
Сангийн сайд	**П.ЦАГААН**
Гэгээрлийн сайд	**Ч.ЛХАГВАЖАВ**

Засгийн газрын 1998 оны 40 дүгээр тогтоолын хавсралт

СОЁЛ, УРЛАГИЙН САНГИЙН ДҮРЭМ

Нэг. Нийтлэг үндэслэл

1. Төрөөс соёлын талаар баримтлах бодлого, соёлын ...ай хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлэхэд чиглэгдсэн ...өл, хөтөлбөрийг санхүүжүүлэхэд шаардагдах хөрөн...ийн нэмэгдэл эх үүсвэр бүрдүүлэх, түүнийг захиран ...цуулахад энэхүү журмыг дагаж мөрдөнө.
2. Соёлын тухай хууль, Түүх, соёлын дурсгалт ...лийг хамгаалах, сэргээн засварлах, судлан шинжлэх, ...талчлахад чиглэсэн төсөл, хөтөлбөр шалгаруулж ...хүүжүүлэх, бусад үйлл ажиллагаанд дэмжлэг ...үлэхэд зориулсан хөрөнгийн нэмэгдэл эх үүсвэрийг ...л, урлагийн санд ("сан" гэх) төвлөрүүлэн зар...лна.
3. Соёл, урлагийн сан нь ангийн төлөө бус төрийн ...ийн байгууллага бөгөөд тогтоосон журмаар хийсэн ...дэг, хэвлэмэл хуудас, банкинд харилцах данстай ...на.
4. Сангийн үйл ажиллагааг удирдан зохицуулах, ...гийн хөрөнгийн бүрдүүлэлт, хуваарилалт, зарцуулал... хяналт тавих үүрэг бүхий орон тооны бус Удирдах ...лөл ажиллана.
5. Удирдах зөвлөл нь соёл, урлагийг хөгжүүлэх, ...х, соёлын дурсгалт зүйлийг хамгаалах, сэргээн ...варлах, сурталчлах төсөл, хөтөлбөрийг сонгон шал...уулах, сангийн ажлын тайланг улирал, хагас жилээр ...элцэж үнэлэлт дүгнэлт өгөх, төлөвлөгөөт хугацааны ...өнгийг бүрдүүлэх, зарцуулах зэрэг асуудлаар шийд... гаргах, гүйцэтгэлд нь хяналт тавих, сангийн ...цэтгэх захирлын хөрөнгө зарцуулах эрх хэмжээг ...тоох эрхтэй.
6. Сангийн удирдах зөвлөлийн бүрэлдэхүүн, ажиллах ...мыг Гэгээрлийн сайд тогтооно.
7. Удирдах зөвлөлийн бүрэлдэхүүнд төрийн төлөөл... гадна урлаг соёлын зүтгэлтэн, мэргэжилтний ...өөллийг оруулна.
8. Сангийн хөрөнгийг зориулалтын дагуу үр дүнтэй ...глах, захиран зарцуулах асуудлыг хариуцаж өдөр ...мын үйл ажиллагааг удирдах үүрэг бүхий Сангийн ...цэтгэх захирлыг Гэгээрлийн сайд томилно.

9. Салбарын хөгжлийн бодлого чиглэлтэй нийцүү шинэ уран бүтээл туурвих, ном зохиол хэвлэх, тү соёлын дурсгалыг хамгаалах, сэргээн засварлах, с талчлах, соёлын жуулчлалыг хөгжүүлэх, хилийн чан соёлын арга хэмжээ зохион байгуулах төсөл, хөтөлб бусад үйл ажиллагаанд зориулж санг улсын төсв улирлын хувиартайгаар санхүүжүүлж байна.

10. Сангийн хөрөнгийг соёл, урлаг хөгжүүлэх бо түүх, соёлын дурсгалыг хамгаалах гэсэн х чиглэлээр тус тусад нь бүрдүүлэн бүртгэж зориулалт нь зарцуулна. Ийнхүү хоёр чиглэлээр бүрдүүл хөрөнгийн нэгийг нь нөгөөд шилжүүлэн зарцуу асуудлыг Сангийн удирдах зөвлөл шийдвэрлэнэ.

11. Сангийн өөрийн үйл ажиллагааны зардлын төс ажиллагчдын орон тоог Гэгээрлийн сайд, Санг сайдтай тохиролцон тогтооно.

12.Сангийн орлого, зарлагыг соёлын үйл ажиллага төсвийн гүйцэтгэлийн сар бүрийн мэдээ, улир жилийнн тайлан тэнцэлд тусгаж байна.

Хоёр. Сангийн хөрөнгийн бүрдүүлэлт, зарцуулалт

13. Сангийн хөрөнгө дор дурдсан эх үүсвэр бүрдэнэ:

а)улсын төсвийн хөрөнгө;

б)сангийн хөрөнгөөр зохион байгуулсан урлаг тоглолт, уран бүтээлийн болон түүх, соёлын дурс зүйлийн үзэсгэлэн, сурталчилгаанаас орсон орлс сангийн хөрөнгөөр бий болсон бусад орлого;

в)шинэ уран бүтээл туурвих, улсын болон бүс н гийн чанартай урлаг уран сайхны томоохон арга хэмж түүх, соёлын дурсгалыг хамгаалах, сэргээн засварла зориулан аж ахуйн нэгж байгууллага, иргэдээс өг хандив, тусламж;

г)соёл, урлагийг хөгжүүлэх, түүх, соёлын дурсга сэргээн засварлах, хамгаалахад гадаад орон, улсын байгууллага, иргэдээс өгсөн хандив, тусламж;

д)түүх, соёлын дурсгалт зүйлийн эх бүтээ Монгол улсын "Түүх, соёлын дурсгалт зүйлийг хамга тухай" хуулийн 9 дүгээр зүйлийн 5-д заасан зориу таар ашиглуулсны болон бэлэг дурсгалын зүйл, к дүрс бичлэг болон дуу авианы бичлэг, гэрэл зу марк, ил захидал, цомог, ном зэрэг соёлын ба сурталчилгааны зүйл борлуулсны орлого;

е)соёлын чиглэлтэй жуулчлал, хилийн чанадад зохион байгуулах соёлын арга хэмжээнээс орох орлого;
ж)бусад эх үүсвэр.

14. Сангийн хөрөнгийг удирдах зөвлөлийн шийдвэр үндэслэн дор дурдсан арга хэмжээг санхүүжүүлэх, ажлыг үзүүлэхэд зарцуулна:

а)түүх, соёлын дурсгалт зүйлийг хадгалж хамгаалах, сэргээн засварлах төсөл, хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэхэд;
б)урлаг, утга зохиолын шинэ уран бүтээл туурвих, бүтээлийн хуртээл болгох, урлагийн шинэ төрөл чиглэлийг хөгжүүлэх болон онцгой амжилт гаргасан уран бүтээлчдийг дэмжих;
в)түүх, соёлын дурсгалт зүйл, үндэсний соёл, урлагийг гадаадад болон өөрийн оронд сурталчилсан зохиол, дүрс болон дуу авиан бичлэг хийх, ном, илтгэл, танилцуулга, цомог хэвлэх, соёл, урлагийн мэргэжлийн сонин, сэтгүүл гаргахад;
г)үндэсний соёл, урлагийн тоглолт, түүх, соёлын дурсгалт зүйл, уран бүтээлийн үзэсгэлэнг гадаад, дотоодод зохион байгуулахад;
д)олон улсын болон улсын, бүс нутгийн чанартай урлаг, уран сайхан, соёлын арга хэмжээ зохион байгуулахад;
е)түүх, соёлын дурсгалт зүйлийг хамгаалах, сэргээн засварлахад болон соёл, урлагийн байгууллагад онцгой шаардлагатай техник хэрэгсэл, тоног төхөөрөмж, материал олж нийлүүлэхэд;
ж)хөгжмийн том хэлбэрийн болон дүрслэх урлагийн бүтээл буттээл улсын санд худалдаж авах, "Түүхийн ...д" кино мэдээ бүтээх;
з)түүх, соёлын дурсгалт зүйлийн бүртгэл-мэдээллийн санг бүрдүүлж, үйл ажиллагаа явуулах;
и)археологийн малтлага, судалгаа шинжилгээ хийх эрх мэргэжлийн холбогдох байгууллагад захиалан гүйцэтгүүлэх, олдворыг зохион журмаар бүртгэж музей, үндэсний санд шилжүүлэх;
к)соёлын жуулчлалыг үүсгэн хөгжүүлэх, хилийн чанадад соёлын арга хэмжээ зохион байгуулахад;
л)үндэсний соёлыг хөгжүүлэх, түүх, соёлын дурсгалт зүйлийг хадгалж хамгаалахад хувь нэмэр оруулсан аж ахуйн нэгж, байгууллага, иргэдийг алдаршуулах, шагнан урамшуулах.

15. Сангийн хөрөнгийг энэ дүрэмд заасан арга хэмжээг санхүүжүүлэхээс өөр зүйлд зарцуулахыг хориглоно.

16. Санд төсвөөс олгох хөрөнгийг Гэгээрлийн яам
Сангийн яам тухай бүр хамтран тооцож төвлөрсөн төсө
тусгана.

17. Сангийн хөрөнгийн зарцуулагдаагүй үлдэгдлий
дараа онд шилжүүлэн зарцуулна.

Гурав. Төсөл, хөтөлбөрийг сонгон шалгаруулж гүйцэтгэх зарчим

18. Шилдэг уран бүтээл туурвих, соёл, урлагий
тодорхой төсөл шалгаруулах арга хэмжээг жилд хоё
удаа, түүх, соёлын дурсгалт зүйлийг хамгаалах
сэргээн засварлах, сурталчлахтай холбогдсон төсө
хөтөлбөрийг шалгаруулах арга хэмжээг жилд нэг уда
нийтэд зарлаж хугацаанд нь ирүүлсэн төслүүдий
өрсөлдүүлэх зарчмаар сонгон шалгаруулна. Төсө
хөтөлбөрийг сонгон шалгаруулах, санхүүжүүлэх журм
Гэгээрлийн сайд батлан гаргана.

19. Сонгон шалгаруулсан төсөл, хөтөлбөрийг захи
лагч, гүйцэтгэгч болон санхүүжүүлэгч, захиалагчи
хооронд байгуулсан гэрээний дагуу санхүүжүүлж гү
цэтгэнэ.

20. Гэрээнд захиалагчийн шаардлага, гүйцэтгэгчий
үүрэг, хариуцлага, санхүүжүүлэх зарчим, үе ша
хугацаа, үр дүнг тооцох журам зэргийг тодорхой заас
байна.

21. Гэрээний биелэлтийг гэрээ хийсэн этгээдү
хамтран гаргаж нэгдсэн дүгнэлтийг Сангийн удирд
зөвлөл хийнэ. Сан нь жилд 2-оос доошгүй ул
Гэгээрлийн сайдын зөвлөлд ажлаа танилцуулж байна.

Дөрөв. Гүйцэтгэх захирлын эрх, үүрэг

22. Сангийн гүйцэтгэх захирал нь дор дурдс
эрхтэй байна:

а)сангаас санхүүжүүлж байгаа уран бүтээл, ар
хэмжээ. төсөл, хөтөлбөрийн явцыг шалгаж үр дү
тооцох, түүнтэй холбогдсон мэдээ тайлан гаргуу
авах, шаардлагатай гэж үзвэл санхүүжүүлтийг зогсоох

б)сангийн хөрөнгийг энэхүү дүрэмд заасны даг
болон удирдах зөвлөлөөс олгосон эрх хэмжээний хүрээ
захиран зарцуулах;

в)сангийн ажилтнуудыг хөдөлмөрийн хуульд заас
журмын дагуу ажилд авах буюу ажлаас халах, нэмэгд
хөлс олгох, урамшуулах;

г)сангийн хөрөнгийг зориулалтын бус зүйлд зарцуул-
н, үрэгдүүлж завшигдуулсан, түүнчлэн сангаас урьд
госон зээл, зээлийн хүүг төлөхөөс зайлсхийсэн аж
уйн нэгж, байгууллага, ажилтанд зохих хууль тогтоом-
йн дагуу хариуцлага хүлээлгэх тухай асуудлыг
лбогдох байгууллагад тавьж шийдвэрлүүлэх, нэхэмжлэл
ргах;

д)сангийн үйл ажиллагааны талаар тушаал, заавар,
рам гаргах, санхүүгийн баримтад нэгдүгээр гарын
эг зурах;

е)удирдах зөвлөлөөс олгосон эрх хэмжээний хүрээнд
ниг төлөөлөх.

23. Сангийн гүйцэтгэх захирал нь дор дурдсан
лсэн үүрэгтэй:

а)сангийн хөрөнгийг энэ дүрмийн 13 дугаар зүйлд
асны дагуу бүрдүүлэх ажлыг эрхлэх, уг хөрөнгийг
вижуулах, хөрөнгийнн зарцуулалтын үр ашгийг
эшлүүлэх;

б)сангийн санхүүгийн нэгдсэн төлөвлөгөөг боловс-
улан жил бүрийн төвлөрсөн төсөвт тусгуулах;

в)сангийн үйл ажиллагааг сурталчлах, сангийн
рөнгийн улсын төсвийн бус эх үүсвэрийг бүрдүүлэх;

г)сангийн хөрөнгийн зарцуулалтын явц, санхүүжүүл-
н шинэ уран бүтээл, арга хэмжээ, төсөл, хөтөлбөрийн
 дүнгийн талаар Сангийн удирдах зөвлөлд улирал
там тайлагнаж байх;

д)сангийн хөрөнгийн орлого, зарлагын тайланг зохих
уль тогтоомж, журмын дагуу холбогдох байгууллагад
гацаанд нь гаргаж өгч байх.

Тав. Бусад зүйл.

24. Сангийн хөрөнгийг бусдад хандивлах, барьцаа-
х, зориулалт бусаар зарцуулах, зээлээр ашиглах,
иглуулах аливаа үйлдлийг хатуу хориглоно.

25. Энэхүү дүрмийг зөрчсөн албан тушаалтанд хол-
гдох хуулийн дагуу хариуцлага хүлээлгэнэ.

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ТОГТООЛ

1998 оны 3 дугаар сарын 25-ны өдөр   Дугаар 41   Улаанбаатар хот

Хөтөлбөр, төлөвлөгөө батлах тухай

Монгол Улсын Засгийн газрын үйл ажиллагааны хөт
бөрийг хэрэгжүүлэх зорилгоор Монгол Улсын Засг
газраас ТОГТООХ нь:

1."Техникийн боловсрол, мэргэжлийн сургалтыг х
жүүлэх үндэсний хөтөлбөр"-ийг 1 дүгээр, "Техник
боловсрол, мэргэжлийн сургалтыг хөгжүүлэх үндэс
хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх арга хэмжээний чиглэл"-ий
дугаар, "Техникийн боловсрол, мэргэжлийн сургал
бодлого зохицуулалтын Үндэсний зөвлөл"-ийн ажил
дүрмийг 3 дугаар, бүрэлдэхүүнийг 4 дүгээр хавсрал
ёсоор тус тус батлсугай.

2.Хөтөлбөр, төлөвлөгөөнд дэвшүүлсэн зорилтуу
санхүүжүүлэхэд шаардагдах хөрөнгийн эх үүсвэр
эдийн засаг, нийгмийг хөгжүүлэх жил бүрийн үнд
чиглэл, улсын төсвийн төсөлд тусгах хэрэгжү
байхыг Сангийн сайд П.Цагаан, Гэгээрлийн с
Ч.Лхагважав нарт даалгасугай.

3.Хөтөлбөр, төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг зох
байгуулж хяналт тавих, биелэлтийг дүгнэж ажилла
Гэгээрлийн сайд Ч.Лхагважав, Эрүүл мэнд, нийгм
хамгааллын сайд Л.Зориг нарт тус тус үү
болгосугай.

4.Энэ хөтөлбөрийг нутаг дэвсгэртээ хэрэгжүү
дэд хөтөлбөр, төлөвлөгөөтэй ажиллахыг аймаг, ни
лэлийн Засаг дарга нарт даалгасугай.

Монгол Улсын Ерөнхий сайд   М.ЭНХСАЙХАН

Гэгээрлийн сайд   Ч. ЛХАГВАЖ

Засгийн газрын 1998 оны 41 дүгээр тогтоолын 1 дүгээр хавсралт

ТЕХНИКИЙН БОЛОВСРОЛ,МЭРГЭЖЛИЙН СУРГАЛТЫГ ХӨГЖҮҮЛЭХ ҮНДЭСНИЙ ХӨТӨЛБӨР

НЭГ.Хөтөлбөрийн үндэслэл

ргэжлийн боловсролын талаар олон улсын хөдөлмө-
конвенцид гишүүн орнууд нь үндэсний эдийн засаг,
эм, соёлын хөгжлийн үе шатны онцлог, хөгжлийн
ингийн шаардлагад нийцсэн мэргэжлийн боловсролын
, нээлттэй, шилжилт зохицол сайтай, уян хатан
олцоог бүрдүүлэх замаар хүний нөөцийн болон
лмөр эрхлэлтийн тулгамдсан асуудлуудыг шийдвэр-
гэж заасан.

хникийн боловсрол, мэргэжлийн сургалт (цаашид
гэх) нь нэг талаас нийгмийн боловсролын үйлчил-
нөгөө талаас нийгмийн материаллаг үйлдвэрлэл
ын нэгдлийг илэрхийлдэг, үр дүн нь ард иргэдийн
эних хэсгийн амьдралын түвшинд шууд нөлөөлдөг,
н засгийн өөрчлөлтөд харьцангуй эртэмтгий
өролын тогтолцооны бүрэлдэхүүн хэсэг юм.

х зээлийн эдийн засгийн харилцаанд шилжих эхний
хуучин тогтолцооны үед төлөвшсөн аж үйлдвэр,
э аж ахуй, дэд бүтцийн салбарууд задарч, эдийн
ийн хямралд орсон билээ. Дийлэнх үйлдвэрүүд
эгдэхүүнээ дотоод, гадаадын зах зээлд өрсөлдүү-
өөрөө өөрийгөө тэтгэх чадваргүй болсны улмаас
хүн ажлын байргүй болж өнөөдөр Монгол Улсад
гүйдэл, ядуурал бодит зүйл болоод байна.

дөлмөрийн зах зээл дээр ажлын байр хомсдсоноос
-ын хэрэгцээ буурсан төдийгүй, шилжилтийн эхэн
улс орны эдийн засгийн төлөв байдалтай уял-
боловсролын энэ өвөрмөц дэд тогтолцоог өөрчлөх
эл тодорхойгүй байснаас түүний шинэчлэлт харьцан-
удааширч байв.

вч сүүлийн үед үйлдвэрлэлийн салбарууд үнд-
ээ хувьчлагдаж, олон тооны хувийн аж ахуй, жижиг,
үйлдвэр шинээр бий болж эдийн засагт үйлчлэх
йн олон хэлбэр үүсч, үйлдвэрлэл, үйлчилгээ
эгчдэд бие даан амьдарч ажиллах шинэ хандлага бий
өөр байна.

Эдийн засгийн шинэ орчинд өрсөлдөхийн тулд тех технологио шинэчлэх, уламжлалт болон гадны дэвшил технологи эзэмших, зах зээлээ судлах, аж ахуйг хөт шинэ арга барилд суралцах хэрэгцээ шаардлага тэд бий болж байна.

Мөн ажилгүйдэл, ядуурлыг бууруулах, нийгмийн эм хэсгийн амьжиргааны түвшинг дээшлүүлэх зорилт д шигдэж байна.

Энэ бүгд нь мэргэжлийн боловсролын агуулгад зээл судлал, удирдлагын онолын хэрэглээг тус шаардлагатайг харуулж байгаа төдийгүй мэргэжл боловсролын эрэлт хэрэгцээ нэмэгдэж байгаагийн илрэл юм.

Түүнээс гадна жил бүр ерөнхий боловсролын сург лийн 8, 10 дугаар анги төгссөн хүүхдийн 30 гаруй х буюу 20 гаруй мянган хүүхэд дараагийн шатны сургуу элсэж чадахгүй, ажлын тодорхой байргүй үлдэж бай юм. Хөдөлмөр зохицуулалтын албанд бүртгэлтэй 6 мянган ажил эрхлээгүй хүмүүсийн 59 хувь нь мэргэжилгүй байгаа бөгөөд ядуурал, ажилгүйдл байдалд явуулсан улсын үзлэгийн дүнгээс үзэхэд н хүн амын 25,2 хувь амьжиргааны баталгаажих д түвшингээс доогуур орлоготой амьдарч байна. Хөд мөрийн насны, ажил эрхлээгүй ядуу хүмүүсийн 5 хувь нь мэргэжилгүй байна.

Ийнхүү нийгмийн тогтвортой хөгжил, бүс нутг хөгжил, хөдөлмөр эрхлэлт, хөдөлмөрийн зах зээл, хү хөгжлийн нөөцийн талаар төрөөс баримтлах бодл болон өөрчлөлт, шинэчлэлтийн зорилго, зорилтын ү нээс ТБМС-ын асуудалд хандаж, хүн амд үзүүлэх төрлийн боловсролын үйлчилгээний чанар, үр аш дээшлүүлэх зорилт урган гарч байна. Иргэдээс Үнд хуульд заасан "ажил мэргэжлээ чөлөөтэй сонг хөдөлмөрийн аятай нөхцөлөөр хангуулах эрхээ эдл хөдөлмөрлөх үүргээ" биелүүлэхэд нь төрөөс дэмж үзүүлж, тэд үйлдвэрлэл, үйлчилгээ эрхлэн а амьдралаа дээшлүүлэх арга ухааныг эзэмших та орчин бүрдүүлэх, энэ орчныг бий болгоход хамтын хү чармайлтыг нэгтгэн зохицуулах шаардлага зүй ё тавигдаж байна.

ХОЁР. Хөтөлбөрийн зорилго

Эрхэм зорилго

Иргэд амьдрах чадвараа дээшлүүлэхийн тулд өөр хэрэгцээ, авъяас сонирхолд тохирсон, үр ашг

етэй, бүрэн хөдөлмөр эрхлэхэд шаардлагатай тех-
йн боловсрол, мэргэжлийн сургалтын мэдлэг,
лага, чадвар эзэмших таатай орчныг бүрдүүлэхэд
үү хөтөлбөрийн эрхэм зорилго оршино.

Гол зорилго

нгол Улсын тогтвортой хөгжлийн стратеги, бүс
ийн хөгжил, хөдөлмөр эрхлэлт, хөдөлмөрийн зах
, хүний хөгжлийн нөөцийн талаар баримтлах бод-
д нийцүүлэн боловсролын тогтолцоог шинэчлэх
лтын хүрээнд техникийн боловсрол, мэргэжлийн
алтын шинэ дэд тогтолцоог бий болгоно.

Үйл ажиллагааны зорилго

рөөс хөдөө аж ахуй, аж үйлдвэр, дэд бүтэц,
всрол, эрүүл мэнд, экологийн талаар баримтлах
огыг хэрэгжүүлэх зорилтын хүрээнд иргэдийн сонир-
эрэлт хэрэгцээнд тулгуурласан, үйлдвэрлэлийн
длагад нийцсэн техникийн боловсрол, мэргэжлийн
алтын тогтолцоог шинэчлэн энэ төрлийн боловсролын
лгээний хүртээмж, чанар, үр ашгийг дээшлүүлнэ.

ГУРАВ.Хөтөлбөр хэрэгжүүлэх хугацаа

йгэм, эдийн засгийг хөгжүүлэхэд төрөөс баримтлах
ого, чиглэл, Засгийн газрын үйл ажиллагааны бусад
өбөрүүдийг хэрэгжүүлэх хугацаатай уялдуулан
эний хөтөлбөрийг тодорхой үе шаттайгаар хэрэг-
нэ. Эхний үе нь 1998-2003 он хүртэлх хугацааг
өна.

ДӨРӨВ.Хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх зарчим

Хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэхдээ дэлхийн болон өөрийн
 эдийн засаг, үйлдвэрлэл, техник, технологийн
ийн шаардлага, чиг хандлага, үндэсний онцлогтой
үүлэх;

Монгол Улсын нийгэм, эдийн засгийг хөгжүүлэх
р гарсан стратегийн бодлогод нийцүүлэн хууль
н актууд, Засгийн газрын болон олон улсын хөтөл-
үдийг хэрэгжүүлэх үйл ажиллагаатай нягт уялдуу-

Хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэхдээ монголын төрийн
, төсвийн байгууллагын шинэчлэлийн бодлого, үйл
лагааны шинэ зарчмыг баримтлах;

4.Хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх ажлыг иргэдийн боло
ролын түвшин, хэрэгцээ, сонирхолд тулгуурлан зох
байгуулах.

ТАВ.Хөтөлбөрийн санхүүжилт

Хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах нийт хөрө
нь дараахь эх үүсвэрээс бүрдэнэ:
1.Улсын төвлөрсөн болон орон нутгийн төсөв;
2.Техникийн боловсрол, мэргэжлийн сургалтыг дэм
сан;
3.Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих сан;
4.Ядуурлыг бууруулах сан;
5.Сургалтын төрийн сан;
6.Олон улсын зээл, тусламж;
7.Бусад эх үүсвэр.

ЗУРГАА.Хамтын ажиллагаа

Хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэхэд дотоодын нөөц бололо
ашиглан үр ашигтай ажиллахын зэрэгцээ хоёр та
болон олон улсын мэргэжлийн ба бусад төрөлжсөн б
гууллагатай хамтран ажиллаж, тэднээс ТБМС-д оруу
хөрөнгө оруулалтыг дэмжинэ.
Төрийн ба төрийн бус байгууллагуудын хамт
ажиллах шинэ арга хэлбэрийг өргөжүүлнэ.

ДОЛОО.Хөтөлбөрийн зорилтууд

Хөтөлбөрийн зорилгыг хэрэгжүүлэхийн тулд дара
зорилтуудыг дэвшүүлж байна:
1.Техникийн боловсрол, мэргэжлийн сургал
удирдлага, зохион байгуулалтын шинэ бүтэц,
ажиллагааны механизмыг бүрдүүлэн хүний нөөі
удирдлагын чадавхийг дээшлүүлэх;
2.Техникийн боловсрол, мэргэжлийн сургаі
хөрөнгө оруулалт хийж, сургалт, дадлагын техі
технологийг шинэчлэн, сургалтын орчинг сайжруу
санхүүжилтийн механизмыг боловсронгуй болгох;
3.Үйлчлүүлэгчдийн сонирхол, эрэлт хэрэгцээ бо
үйлдвэрлэл, техник, технологийн хөгжлийн түвшин
шаардлагад нийцсэн уян хатан сургалтын агу
боловсруулж, түүнийг суралцагчдад шинэ стандаі
шаардлагыг хангахуйц түвшинд эзэмшүүлэх олон ху
барт арга зүйг туршин сургалтад нэвтрүүлэх;

4.Техникийн болон мэргэжлийн боловсрол эзэмших ргалтын байгууллагын үр ашигтай, оновчтой бүтэц, шинж, байршлыг тогтоож, суралцагчдад үзүүлэх гээрийн үйлчилгээний хүртээмжийг дээшлүүлэх;
5.Үндэсний болон олон улсын хамтын ажиллагааны амаар хэрэгжүүлж буй техникийн боловсрол, мэргэжин сургалттай холбоотой хөтөлбөр, төслүүдийг уялан зохицуулж, үр ашгийг нь дээшлүүлэх.

НАЙМ.Хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх үйл ажиллагаа

Техникийн боловсрол, мэргэжлийн сургалтад удирда, зохион байгуулалтын шинэ бүтэц, үйл ажиллагааны анизмыг бүрдүүлэн хүний нөөцийн удирдлагын чадавг дээшлүүлэх талаар:
1.Хөтөлбөрийн хэрэгжилтийг улсын хэмжээнд стратен удирдлага, төлөвлөлтөөр хангах, ТБМС, хөдөлмөр пэлтийн бодлогыг зохицуулах, хэрэгжилтэд нь хяналт их үүрэг бүхий Үндэсний зөвлөл ажиллана. Үндэсний лөлийг боловсролын асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын үүн удирдана. Хөтөлбөрийн хэрэгжилтийг улсын жээнд зохион байгуулж, арга зүйн удирдлагаар гах үүргийг арга зүй судалгааны алба тус тус лэн гүйцэтгэнэ;
2.Орон нутагт хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх ажлыг атегийн удирдлага, төлөвлөлтөөр хангах, уялдуулан ицуулах, хяналт тавих үүрэгтэй аймаг, нийслэлийн бар зөвлөл ажиллана. Салбар зөвлөлийг тухайн орон гийн Засаг дарга удирдана;
.Аймаг, нийслэлд хөтөлбөр хэрэгжүүлэх ажлыг ион байгуулах, мэргэжлийн болон арга зүйн удирдаар хангах үүргийг аймаг, нийслэлийн нийгмийн логын хэлтэс, Боловсрол, соёлын төв, сургалт, галчилгаа явуулах үүргийг тухайн орон нутаг дахь гэжлийн сургалт үйлдвэрлэлийн төв, мэргэжлийн галтын ажил эрхлэх тусгай зөвшөөрөл авсан үйлдвэр, ахуйн нэгжүүд тус тус эрхлэн гүйцэтгэнэ. ТБМС-ын зар мэдээлэл сурталчилгаа, сургалт явуулж буй йн бус байгууллага, иргэдийг дэмжинэ;
.Хөтөлбөрийн хэрэгжилтийг мэргэжлийн удирдлагаар гах, хөтөлбөрийн хэрэгжилтэд хяналт-шинжилгээ хийж ггээ өгөх үүргийг боловсролын асуудал эрхэлсэн йн захиргааны төв байгууллага болон чиглэлийн ад яамд өөрсдийн харъяа хэрэгжүүлэгч ба тохиагч агентлагуудын оролцоотойгоор гүйцэтгэнэ;

5.Үйл ажиллагааны төвлөрлийг сааруулахын тулд орс
нутгийн захиргааны болон мэргэжлийн байгууллага
сургалтын байгууллагын хүний нөөцийн удирдлагы
чадавхийг дээшлүүлэх замаар ТБМС-ын үйлчилгээнь
чанарыг дээшлүүлнэ;

6.Ардчилал, зах зээлийн нийгэмд зохицсон, ү
ашигтай, уян хатан, мэдрэмтгий ТБМС-ын дэд тогтолцоо
бий болгон төлөвшүүлэх эрх зүйн таатай орчин
бүрдүүлнэ.

Техникийн боловсрол, мэргэжлийн сургалтад хөрөнг
оруулалт хийж, сургалт, дадлагын техник, технологий
шинэчлэн сургалтын орчинг сайжруулах, санхүүжилтий
механизмыг боловсронгуй болгох талаар:

1.ТБМС-д гадаад, дотоодын хөрөнгө оруулалт хийж
түүнийг МСҮТ-ийн дадлагын газруудын техник, техно
логийг шинэчлэх, шинэ сурах бичиг, сургалтын хэрэг
лэгдэхүүнээр хангах, багшлах боловсон хүчни
чадавхийг дээшлүүлэх, мэдээллийн сүлжээг бий болгох
зарцуулж, сургалтын орчинг иж бүрэн шинэчилнэ;

2.Хөгжлийн шаардлагыг тасралтгүй хангах чадварта
сургалтын орчинг тогтмол дэмжиж байхын тулд үйлдвэр
лэл, үйлчилгээ эрхлэгчид болон байгууллагууд хамтр
ажиллах эдийн засаг, эрх зүйн шинэ механизм
бүрдүүлнэ;

3.ТБМС-ын санхүүжилтийг олон эх үүсвэртэй болго
төрийн болон төрийн бус байгууллагуудын төрөлжс
сангууд, аж ахуйн нэгж, байгууллагуудаас мэргэжилт
ажилчин бэлтгэх, ажилчдынхаа мэргэжил дээшлүүлэх
зарцуулах хөрөнгийг харилцан үр ашигтай зарцуулах э
зүйн механизмыг бий болгоно;

4.ТБМС эзэмшихээр элсэгчдийн дийлэнх хэсгийн ний
мийн байдлын өвөрмөц онцлогийг үндэслэн амьжиргаа
баталгаат түвшингээс доогуур орлоготой өрхийн хүүхэ
нийгмийн эмзэг бүлэгт хамрагдах иргэдэд сургалт
төлбөрөөс нь гадна суралцах хугацааны амьжиргаа
бусад зардалд нь хөнгөлөлт үзүүлэхэд шаардагд
баталгаатай эх үүсвэрийг олж тогтоон тэдэнд шу
хүргэх арга замыг бий болгоно.

Үйлчлүүлэгчдийн сонирхол, эрэлт хэрэгцээ бол
үйлдвэрлэл, техник, технологийн хөгжлийн шаардлаг
нийцсэн уян хатан сургалтын агуулга боловсруул
суралцагчдад түүнийг шинэ стандартын шаардлаг
хангахуйц түвшинд эзэмшүүлэх олон хувилбарт ар
зүйг туршин сургалтад нэвтрүүлэх талаар:

.Суралцагсдын эрэлт хэрэгцээ болон үйлдвэрлэл, зик, технологийн хөгжлийн тухайн үеийн шаардлагыг гаж чаддаг байхаар мэргэжлийн анхан ба дунд эвсролын мэргэжлийн түвшин болгонд харгалзсан галтын агуулгын уян хатан стандартыг боловсруулж, гэжил бүрээр олон хувилбарт модулын санг дүүлнэ;
.ТБМС-ын стандартын биелэлтийг тогтоох мэргэжлийн эөлөл бүхий хөндлөнгийн хяналтын тогтолцоог аймаг, элэлийн түвшинд бий болгож төлөвшүүлнэ;
.ТБМС эзэмшүүлэх сургалтын байгууллагын багш ггэх тогтолцоог бий болгож, мэргэжил дээшлүүлэх, эшүүлэх сургалтын агуулга, арга зүйг шинэчлэн шлах боловсон хүчний чадавхийг дээшлүүлнэ;
.Олон хувилбарт сурах бичиг, гарын авлага бэлт-, сургалт, дадлагын шинэ орчинд нийцсэн арга зүйг эвсруулж сургалтад нэвтрүүлнэ.
ехникийн болон мэргэжлийн боловсрол эзэмшүүлэх галтын байгууллагын үр ашигтай, оновчтой бүтэц, шинж, байршлыг тогтоож, тэдгээрийн суралцагчдад үлэх үйлчилгээний хүртээмжийг дээшлүүлэх талаар:
.Техникийн боловсрол эзэмшүүлэх, мэргэжлийн сур-г явуулах сургалтын байгууллагын бүтцэд тушиц гуулийн хэв шинжийг шинээр бий болгон, МСҮТ-ийн эшил, хэв шинжийг оновчтой болгож, үйлдвэрлэл эх сургалтыг дэмжин, эдгээр сургалтын байгууллагад гэжил, арга зүйн туслалцаа үзүүлэх үйлчилгээний анизмыг бий болгоно;
.Бүс нутгийн үйлдвэрлэлийн онцлогтой уялдаж эшсан, одоогоор үйлчилгээний хүрээ нь хязгаар-дмал боловч сургуулийн материаллаг чадавхи нь ецангүй хангалттай байгаа, цаашид газар тариалан-й үйлдвэрлэлийн сэргэлттэй уялдан эрэлт хэрэгцээ эсөн нэмэгдэх хөдөө аж ахуйн чиглэлийн зарим МСҮТ- сургалтын байгууллагын үндсэн чиг үүргийг нь галан хувьчлах ажлыг эхлэнэ;
.Үйлдвэр дээрх сургалт, хөдөлмөрийн захын сур-г, түр сургалт зэрэг албан бус сургалт зохион гуулж буй байгууллага, хүмүүст мэргэжил, арга зүйн клэг үзүүлж, тэдний үйлчилгээний чанар, үйл ажил-ааны хариуцлагыг дээшлүүлэх замаар суралцагсдын ашгийг хамгаалж, мэргэжлийн анхан шатны боловс-ын хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ;
.Техникийн боловсрол эзэмшүүлэх, мэргэжлийн сур-г явуулах үйл ажиллагаанд төрийн ба төрийн бус

байгууллага, аж ахуйн нэгж болон иргэдийн оролц
хамтын ажиллагааны шинэ арга хэлбэрүүдийг нэвтрүү
тэдний гүйцэтгэх үүрэг, хүлээх хариуцлагын ш
тогтолцоог бүрдүүлж төлөвшүүлнэ.

Үндэсний болон олон улсын хамтын ажиллагааны шу
маар хэрэгжүүлж буй техникийн боловсрол, мэргэжл
сургалттай холбоотой хөтөлбөр, төслүүдийг уялдуу
зохицуулж, үр ашгийг нь дээшлүүлэх талаар:

1.Энэхүү хөтөлбөрийг хөдөө аж ахуй, аж үйлдв
дэд бүтэц, боловсрол, эрүүл мэнд, экологийн чиглэл
Засгийн газар, гадаадын болон олон улсын төрөлж
байгууллагуудаас хэрэгжүүлэх хөтөлбөр, төслүүд
нягт уялдуулан зохицуулж, тэдгээрийг хэрэгжүү
бүтэц, зохион байгуулалт, хүний болон материал
нөөцийг оновчтой хоршин хамтран ажиллах замаар ТН
ын чанар, үр ашгийг дээшлүүлнэ.

ЕС.Хөтөлбөрийн хяналт

Хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн явцад хяналт тавих,
нэх ажлыг Үндэсний болон орон нутгийн салбар зөв
гүйцэтгэнэ. Хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн явцын тал
орон нутгийн салбар зөвлөлүүд Үндэсний зөвлө
Үндэсний зөвлөл нь Засгийн газарт жил бүр
дөрөвдүгээр улиралд багтаан тайлагнаж, нийгэм, эд
засгийн хөгжлийн явцтай уялдуулан нэмэлт тодо
оруулж байна.

АРАВ. Хөтөлбөрийн шалгуур

Хөтөлбөрийн хэрэгжилтийг дараах шалгуур үзүү
тээр үнэлж дүгнэнэ:

1.Удирдлагын болон сургалтын байгууллагын бүт
оновчтой өөрчлөлт;

2.Санхүүжилтийн хүрэлцээтэй, найдвартай байдал;

3.Сургалт, дадлагын техник, технологийн шинэ
лийн түвшин;

4.Сургалтын агуулга, арга зүйн шинэчлэлийн түвш

5.Хяналт-шинжилгээ, үнэлгээний аргын өөрчлөлт;

6.Хүний нөөцийн хангалтын өөрчлөлт, чадав
дээшлэлт;

7.Сургалтын орчны эерэг өөрчлөлт;

8.Эрх зүйн орчны бүрдэлт, нөлөөллийн зэрэг;

9.Эрэлт, хэрэгцээний өсөлт ба нийлүүлэл
харьцаа;

10.Хамтран ажиллах сонирхлын өсөлт;
11.Цаашдын хөгжлийн нөхцөлийг хангах, хөтөлбөрийн
хэм зорилгод нийцсэн байдал.

АРВАН НЭГ.Хүлээх үр дүн

Боловсролын шинэ тогтолцоонд нийцсэн техникийн ловсрол, мэргэжлийн сургалтын уян хатан, нээлттэй, йдвартай дэд тогтолцооны суурь тавигдаж, сургалтын гтолцоо нь бүхэлдээ шинэчлэгдэн чанартай үйлчилгээ үулах боломжтой болсноор иргэдийн энэ төрлийн ловсролын эрэлт хэрэгцээ өсөн нэмэгдэж, үйлч-үлэгчдийн хүрээ өргөжин тэдний амьдралын түвшингээ эшлүүлэх үндсэн нэг нөхцөл бүрдэнэ.

Засгийн газрын 1998 оны 41 дүгээр тогтоолын 2 дугаар хавсралт

Техникийн боловсрол, мэргэжлийн сургалтыг хөгжүүлэх үндэсний хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх арга хэмжээний чиглэл

д	Хэрэгжүүлэх арга хэмжээ	Хугацаа	Хариуцах болон хамтран ажиллах байгууллага
	I. Удирдлага, зохион байгуулалт, эрх зүйн орчин бүрдүүлэх талаар:		
	ТБМС-ын бодлого зохицуулалтын үндэсний зөвлөл, аймаг, бүсийн зохицуулах зөвлөл, сургуулийн мэргэжлийн төрөлжсөн зөвлөлүүдийг байгуулан ажиллуулах	1999	Гэгээрлийн яам
	Боловсролын тухай Монгол Улсын хууль, түүний салбар хуулиудад өөрчлөлт оруулахад ТБМС-ын харилцааны үндсэн зарчмуудыг тусгаж баталгаажуулах	1998	Үндэсний зөвлөл, Гэгээрлийн яам
	Техникийн болон мэргэжлийн сургуулийн дүрмийг шинэчлэн боловсруулж мөрдүүлэх	1998	Гэгээрлийн яам, БХС

4	Техникийн боловсрол, мэргэжлийн сургалтын хуулийг санаачилж боловсруулах	1999-2000	Үндэсний зөвлөл, Гэгээрлийн яам
	II. Сургалтын орчинг сайжруулах, санхүүжилтийн механизмыг боловсронгуй болгох талаар:		
5	Техникийн боловсрол, мэргэжлийн сургалтыг дэмжигч, сонирхогч талуудын оролцоотойгоор ТБМС-ыг дэмжих санг байгуулж, ажиллах журмыг боловсруулж мөрдүүлэх	1999	Гэгээрлийн яам, Эрүүл мэнд, нийгмийн хамгааллын яам, Үндэсний зөвлөл
6	Хөдөлмөрийн захын сургалтын байгууллагыг хөдөлмөр эрхлэлтийн сан, орон нутгийн төсвөөс; үйлдвэр дээрх сургалтыг ажил олгогчийн болон хувийн зардлаар санхүүжүүлэх журмыг боловсруулж мөрдүүлэх	1999-2000	Эрүүл мэнд, нийгмийн хамгааллын яам, Гэгээрлийн яам
7	ТБМС-ын агуулга, стандартыг боловсруулах, сургууль, багш нарын мэргэжлийг дээшлүүлэх, сургалтын материалаар хангах, мэдээлэлжүүлэх, судалгаа туршилтын ажил хийх үүрэг бүхий нэгжийг Гэгээрлийн сайдын эрхлэх ажлын хүрээнд бий болгох	1999	Гэгээрлийн яам, Сангийн яам, УБИС
8	Техникийн болон мэргэжлийн сургуулиудыг мэдээллээр хангах тогтолцоог бүрдүүлэх, тэднийг хөдөлмөр зохицуулалтын албадтай нэгдсэн сүлжээнд холбох	1999-2002	Гэгээрлийн яам, ЭМНХЯ
9	МСҮТ-ийн барилга, тоног төхөөрөмж, сургалтын хэрэглэгдэхүүн, сурах бичгийн байдалд үнэлгээ өгөх	1998	Гэгээрлийн яам
10	МСҮТ-үүдээс удирдлагын болон багшлах боловсон хүчний чадавхи, барилга, эрчим хүчний хангамж, орон нутгийн дэмжлэгийг хүлээсэн байдал, бүс нутгийн ач холбогдлыг харгалзан эхний ээлжинд Увс, Өвөрхангай, Дундговь, Дорнод аймгийн МСҮТ-д төсөл хэрэгжүүлэх	1999-2003	Гэгээрлийн яам

Нийгмийн эмзэг бүлэгт хамаарагдах хүмүүсийг сургалтад хамруулахад шаардагдах нэмэгдэл зардлыг Ядуурлыг бууруулах сан, Нийгмийн халамжийн сан, Ажилгүйдлийн даатгалын сангаас нөхвөр байдлаар гаргаж байх	1999	ЯБХГ, Улсын нийгмийн халамжийн газар
Сургалтын агуулга, арга зүйг боловсронгуй болгох, багш нарыг бэлтгэх, чадваржуулах талаар		
Ажил мэргэжлийн үндэсний стандарт (агуулга, үнэлгээ, орчин, мэргэжлийн баталгаажилт, мэргэжлийн байгууллагын стандарт), тестүүдийг боловсруулж мөрдүүлэх	1999-2003	Гэгээрлийн яам
Мэргэжлийн сургалтын агуулгыг үйл ажиллагаанд чиглэгдсэн байхаар шинэчлэн модулын үндэсний сан бий болгох	1999-2001	Гэгээрлийн яам, ЕХС
Төгсөгчид, ажиллагчдын мэргэжлийн ур чадварын түвшинг улсын хэмжээнд тогтоох эрх, үүрэг бүхий мэргэжлийн шалгаруулалтын төрөлжсөн зөвлөлүүдийг байгуулж ажиллуулах	1999-2000	Эрүүл мэнд, нийгмийн хамгааллын яам, Гэгээрлийн яам
МСҮТ-ийг мэргэжил, арга зүйн удирдлагаар хангах, багш нарыг бэлтгэх, мэргэшүүлэх үүрэг бүхий мэргэжил арга зүйн төв хэлбэрээр ажиллах тушиц сургуулийг тогтоож ажиллуулах	1998	Гэгээрлийн яам, ТИС, СУИС, ХААИС
Техникийн боловсрол, мэргэжлийн сургалтад кредит үнэлгээ (багц цагийн), модулын сургалтыг туршиж нэвтрүүлэх	1998-2003	Боловсролын хөгжлийн сургууль
Техникийн боловсрол, мэргэжлийн сургалтын агуулга, стандарт, арга зүйн хангамж, сурах бичгийг гэрээ, захиалга, тендер зарлах зэрэг бизнесийн үйл ажиллагааны хэлбэрийг ашиглаж гүйцэтгүүлэх	1998-2003	Гэгээрлийн яам

18	Мэргэжлийн өндөр ур чадвартай багш нарыг тогтвортой ажиллуулж, ахуй хангамжийг нь сайжруулахад хөнгүүрэг болохуйц асуудал боловсруулж, хийдвэрлүүлэх	1999	Гэрээрлийн яам, Сангийн яам
19	Багш нарын нийгмийн асуудал, ялангуяа орон сууц барихад мэргэжлийн сургууль, бааз үйлдвэрийн газрууд хоршин хамтран ажиллах механизм бүрдүүлэх	1999-2001	Гэрээрлийн яам
	IV. Ур ашигтай, оновчтой бүтэц, хэв шинж, байршлыг тогтоох талаар:		
20	Аймгийн төв дэх МСҮТ-ийг иргэдийн хэрэгцээ сонирхол, үйлдвэрлэлийн хөгжлийн чиг хандлагад тулгуурлан албан ба албан бус мэргэжлийн сургалтыг чөлөөтэй эрхлэн явуулж байхаар өөрчлөх	1998-1999	Гэрээрлийн яам
21	Дунд боловсролын тогтолцоонд техникийн болон мэргэжлийн сургуулийн эзлэх хувь хэмжээг нэмэгдүүлэх, хамрах хүрээг өргөтгөх, боловсролын түвшинг мэргэжлийн түвшинтэй уялдуулах бодлого баримтлах	1998-2000	Гэрээрлийн яам
22	Улаанбаатар, Дархан зэрэг үйлдвэрлэл, үйлчилгээ төвлөрсөн хотод салбар мэргэжлийн чиглэлээр төрөлжсөн сургуулийг батлагсан бүтэцтэйгээр ажиллуулах	1998 оноос	Гэрээрлийн яам
23	Зарим МСҮТ-ийн үйл ажиллагааны чиглэл болон өмчийн хэлбэрийг өөрчлөх	1999 оноос	Гэрээрлийн яам
24	Бүс нутгийн хүрээнд үйлчлэх мэргэжлийн төрөлжсөн сургалт явуулах зарим МСҮТ-ийг бэхжүүлэх	1999 оноос	Гэрээрлийн яам
25	Бүс нутаг, мэргэжлийн чиглэлээр нь түшиц сургууль байгуулж ажиллуулах	1998 оноос	Гэрээрлийн яам
	V. Гадаад орон, олон улсын байгууллагатай хамтран ажиллах талаар:		

ХБНГУ-ын техникийн хамтын ажиллагааны тусламжтайгаар "Монголын техник мэргэжлийн боловсролыг дэмжих" төслийг хэрэгжүүлэх	1998-2003	Гэгээрлийн яам, Гадаад харилцааны яам
Европын холбоо, европын сургалтын сан, Тасис хөтөлбөр, Азийн хөгжлийн банк, Австралийн олон улсын хөгжлийн агентлагтай тохиролцсоны дагуу дэд төслүүдийг хэрэгжүүлэх ажлын бэлтгэл хангах, хэрэгжүүлэх	1999 оноос	Гэгээрлийн яам, Тасис хөтөлбөрийн зохицуулах товчоо, үндэсний ажиглах төв

Засгийн газрын 1998 оны 41 дүгээр тогтоолын 3 дугаар хавсралт

Техникийн боловсрол, мэргэжлийн сургалтын бодлого зохицуулалтын үндэсний зөвлөлийн дүрэм

НЭГ. Ерөнхий зүйл

.Энэ дүрмээр техникийн боловсрол, мэргэжлийн сур-тын орон тооны бус Үндэсний зохицуулах зөвлөл ашид "үндэсний зөвлөл" гэнэ/-ийн зохион байгуу-т, ажиллах журмыг зохицуулна.
:.Үндэсний зөвлөлийн үйл ажиллагаа нь улс орны йн засаг, нийгмийг хөгжүүлэхэд мэргэжилтэй болов- хүчнээр хангах талаар төрөөс баримтлах бодлогын сийг тодорхойлж, түүний хэрэгжилтийг зохицуулахад пэгдэнэ.

ХОЁР. Үндэсний зөвлөлийн зохион байгуулалт

.Үндэсний зөвлөлийн дарга нь Гэгээрлийн сайд на.
.Үндэсний зөвлөлийн орлогч дарга нь Эрүүл мэнд, гмийн хамгааллын яамны Төрийн нарийн бичгийн га, нарийн бичгийн дарга нь Гэгээрлийн яамны атегийн удирдлага, төлөвлөлтийн газрын дарга на. Зөвлөлийн даргыг эзгүйд түүний үүргийг орлогч га гүйцэтгэнэ.
.Үндэсний зөвлөлийн алба нь Гэгээрлийн яамны овсролын асуудал эрхэлсэн нэгж байна.

Гурав. Ажиллах журам

6.Үндэсний зөвлөл нь үйл ажиллагаандаа Мон Улсын хууль тогтоомж, Засгийн газрын шийдвэр удирдлага болгоно.

7.Үндэсний зөвлөлийн үндсэн үйл ажиллагаа нь зө лөлийн гишүүдийн хурал байна. Үндэсний зөвлөл улиралд нэгээс доошгүй удаа хуралдах бөгөөд шаар лагатай үед зөвлөлийн дарга хурлыг зарлан хуралду болно.

8.Үндэсний зөвлөлийн хурлыг зөвлөлийн дар удирдана.

9.Үндэсний зөвлөлийн гишүүдийн гуравны хоёр хуралд оролцсон тохиолдолд түүнийг хүчинтэйд тооцн

10.Үндэсний зөвлөлийн хурлаар хэлэлцэх баримт б гийг танилцуулга, тооцоо, судалгаа болон шаардла тай бусад материалын хамт хурал эхлэхээс 7 хоног өмнө гишүүдэд тараана. Хэлэлцэх асуудлаар ажлын хэ томилон ажиллуулж болно.

11.Үндэсний зөвлөлөөр хэлэлцсэн асуудлаар зөвл гаргана.

12.Үндэсний зөвлөл нь ажлаа Засгийн газ тайлагнана.

13.Үндэсний зөвлөлийн хурлын дэгийг Гэгээрл сайд, зөвлөлийн орлогч дарга батлан мөрдүүлнэ.

Дөрөв. Хуралдааны бэлтгэлийг хангах

14.Үндэсний зөвлөлийн хуралдааны бэлтгэл аж зөвлөлийн нарийн бичгийн дарга хариуцан зох байгуулна.

15.Үндэсний зөвлөлийн хуралдаанаар хэлэлцэх асу лыг зөвлөлийн дарга тодорхойлж, түүний бэлтгэлийг асуудлыг хариуцан оруулж байгаа байгууллага, ал тушаалтан хангана.

16.Үндэсний зөвлөлийн хурлаар хэлэлцэх асуудл дүгнэлт, санал бэлтгэх үүрэг бүхий шинжээч томил ажлын хэсэг зохион байгуулах асуудлыг Гэгээрл сайдын шийдвэрээр хэрэгжүүлнэ.

17.Мэргэжлийн холбоодын мэргэжилтэн нарыг зөв лийн хуралд оролцуулж, тэдний санал, дүгнэлт сонсох асуудлыг зөвлөлийн нарийн бичгийн дарга зох байгуулна.

18.Боловсруулсан материалын төслийг Үндэс зөвлөлийн нарийн бичгийн дарга хүлээн авч эцэ

ж, хуралдаанд оруулах саналыг зөвлөлийн даргад илцуулж зөвшөөрөл авна.

Тав. Үндэсний зөвлөлийн эрх, үүрэг

.Монгол Улс дахь техникийн боловсрол, мэргэжлийн элтын үйл ажиллагааг зохицуулах, хөтөлбөр хэрэгэх ажлыг зохион байгуулах.
.Техникийн боловсрол, мэргэжлийн сургалтыг хөгэх бодлого, эрх зүйн орчин бүрдүүлэх үндэслэлийг эсруулах.
.Техникийн болон мэргэжлийн сургалт явуулах эй зөвшөөрөлтэй төрийн ба төрийн бус байгуул-, аж ахуйн нэгж, ажил олгогч эздийн үйл лагааг уялдуулан зохицуулах.
.Техникийн боловсрол, мэргэжлийн сургалтыг хөгэх үндэсний хөтөлбөрийн биелэлтийг хангах талаар эгдох яамд, сургалтын байгууллага, мэргэжлийн эодын албан тушаалтанд үүрэг даалгавар өгөх эй.

Засгийн газрын 1998 оны 41 дүгээр тогтоолын 4 дүгээр хавсралт

ТЕХНИКИЙН БОЛОВСРОЛ, МЭРГЭЖЛИЙН СУРГАЛТЫН БОДЛОГО ЗОХИЦУУЛАЛТЫН ҮНДЭСНИЙ ЗӨВЛӨЛИЙН БҮРЭЛДЭХҮҮН

'а	-Гэгээрлийн сайд
эгч дарга	-Эрүүл мэнд, нийгмийн хамгааллын яамны Төрийн нарийн бичгийн дарга
йн бичгийн 'а	-Гэгээрлийн яамны Стратегийн удирдлага, төлөвлөлтийн газрын дарга
'үд:	-Гэгээрлийн яамны Төрийн нарийн бичгийн дарга
	-Дэд бүтцийн хөгжлийн яамны төрийн нарийн бичгийн дарга;

-Хөдөө аж ахуй, үйлдвэрийн яа
Төрийн нарийн бичгийн дарга;
-Сангийн яамны Төсвийн бодлогы
газрын дарга;
-Эрүүл мэнд, нийгмийн хамгаалл
яамны Стратегийн удирдлага,
төлөвлөлтийн газрын дарга;
-Гэгээрлийн яамны Бодлогын
хэрэгжилтийг зохицуулах газр
дарга;
-Хөдөлмөр зохицуулалтын газрын
дарга;
-Хөдөө аж ахуй, үйлдвэрийн ям
Салбарын бодлого зохицуулалты
газрын дарга
-Шүүхийн шийдвэр биелүүлэх
ерөнхий газрын дарга
/тохиролцоноор/;

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН
ТОГТООЛ

1998 оны 3 дугаар сарын 25-ны өдөр	Дугаар 43	Улаанбаат хот

Дүрэм батлах тухай

Даатгалын тухай Монгол Улсын хуулийн 16.1 ду зүйлийг үндэслэн Монгол Улсын Засгийн газ ТОГТООХ нь:

1."Даатгалын хяналтын албаны дүрэм"-ийг хавсра ёсоор баталсугай.

2.Даатгалын хяналтын албаны удирдлага, төсөв, тоо, бүтэц, зохион байгуулалтыг хянан үзэж түр ба мөрдүүлэхийг Сангийн сайд П.Цагаанд үүрэг болгосу

Монгол Улсын Ерөнхий сайд **М.ЭНХСАЙХА**

Сангийн сайд **П.ЦАГААН**

Засгийн газрын 1998 оны 43
дугаар тогтоолын хавсралт

ДААТГАЛЫН ХЯНАЛТЫН АЛБАНЫ ДҮРЭМ

Нэг.Нийтлэг үндэслэл

.Энэхүү дүрмийн зорилго нь Даатгалын хяналтын ıны эрх, үүрэг, үйл ажиллагаа, удирдлага, зохион гуулалтын үндсэн зарчмуудыг тогтоож, даатгалын й Монгол Улсын хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлэхтэй огдсон харилцааг зохицуулахад оршино.

.Даатгалын хяналтын алба нь /цаашид "хяналтын " гэнэ/ даатгалын тухай хууль тогтоомжийг хэрэг- эх, түүний хэрэгжилтийг даатгалын үйл ажиллагаа лж буй аж ахуйн нэгжид шалгаж зааварчлах, хяналт х, даатгалын үйл ажиллагааг өргөжүүлэн хөгжүүлэх ар бодлого боловсруулж шийдвэрлүүлэх үндсэн чиг ийг гүйцэтгэнэ.

.Хяналтын албаны үйл ажиллагаатай холбогдож гарах лыг төсвөөс санхүүжүүлнэ.

.Хяналтын алба нь зохих журмын дагуу үйлдсэн эг, албан бичгийн хэвлэмэл хуудас хэрэглэнэ.

Хоёр.Даатгалын хяналтын албаны бүтэц, зохион байгуулалт

Хяналтын алба нь Сангийн сайдын дэргэд ажиллана.

Хяналтын албаны даргыг Сангийн сайдын санал осноор Засгийн газар томилж, чөлөөлөх бөгөөд а нь улсын ерөнхий байцаагч байна.

Хяналтын алба нь Бодлого зохицуулалт, лицензийн эс, Нягтлан бодох бүртгэл, тайлангийн хэлтэс, ын хэлтэстэй, Улаанбаатараас бусад аймаг, хотод галын улсын байцаагчтай байна.

Хяналтын албаны орлогч дарга, Бодлого зохицуу-, лицензийн хэлтсийн дарга болон Нягтлан бодох гэл, тайлангийн хэлтсийн дарга нар нь даатгалын н ахлах байцаагч байна.

Хяналтын албанд ажиллах улсын ахлах байцаагч, н байцаагчийг албаны даргын санал болгосноор ийн сайд томилж, чөлөөлнө.

.Орон нутагт ажиллах улсын байцаагчийг албаны ын санал болгосноор тухайн шатны Засаг дарга лж, чөлөөлнө.

11.Хяналтын алба нь үйл ажиллагаанхаа чиг үүр тэй холбогдуулан орон тооны бус зөвлөл байгу ажиллаж болно.

12.Хяналтын албаны дарга ажлаа Сангийн сайдын е хариуцна.

Гурав.Хяналтын албаны эрх, үүрэг

13.Хяналтын алба нь энэхүү дүрмийн "Нэг"-ийн 1. заасан үндсэн чиг үүргийг хэрэгжүүлэхээс га дараахь үүрэг хүлээж, эрх эдэлнэ:

а/хяналтын алба нь даатгалын үйл ажиллагаа эрх тухай бүрдэл болсон хүсэлтийг хүлээж авснаас ж ажлын 21 хоногт багтаан хянах, зөвшөөрөл /лицє олгох дүгнэлтээ Сангийн сайдад тавина. Зөвшөөр эрхлэх даатгалын төрөл, түүний хэлбэр, давхар даат эрхлэх эсэх талаар тодорхой заана;

б/даатгалын гэрээний үлгэрчилсэн загварыг бат хуулиар тогтоогоогүй заавал даатгалын хураамжийн х жээ, сайн дурын даатгалын хураамжийн дээд, хязгаарыг тогтоож өгөх, түүний мөрдөлтөд хя тавих;

в/даатгалын компани, даатгалын зуучлагч, төлөө чийн талаар улсын нэгдсэн бүртгэл хөтлөх, даатг компанийн санхүү, төлбөрийн чадварын шалгуур ү лэлтийг тогтоох;

г/сайн дурын даатгалын төрөл, хэлбэрийг тогто жагсаалт гаргах, эд хөрөнгийн зарим эвдрэл гэмт хохирлын норматив тогтоох;

д/даатгалын статистик судалгаа хийх, мэдээл хангах, гадаад, дотоод зах зээлийг судлах, даатг тухай хууль тогтоомжийн биелэлтэд хяналт та түүнийг цаашид боловсронгуй болгох чиглэлээр са дүгнэлт гаргах;

е/даатгалын компаниудаас санхүүгийн улирал, жи тайлан тэнцэл болон санхүү, төлбөрийн чадвартай богдсон мэдээ, мэдээлэл, баримт материалыг холбо хуулийн этгээд, иргэдээс шаардах, үнэ төлбө гаргуулан авах;

ж/даатгалын тухай хууль тогтоомжийг зөрчсөн ахуйн нэгж, албан тушаалтанд хуульд заасан үндэс зохих журмын дагуу хариуцлага хүлээлгэх;

з/даатгагч, даатгуулагчийн эрх ашгийг хамгаа тэдний санал, хүсэлт, гомдлыг шалгаж барагдуулах;

хяналтын алба нь гадаад орны даатгалын байгуул-
тай хамтран ажиллах, гэрээ, хэлцэл байгуулах,
эд нэхэмжлэл гаргах;
хөндлөнгийн байгууллага, мэргэжлийн хүмүүсийг
лт шалгалтад татан оролцуулах, дүгнэлт гаргуулах.
.Хяналт шалгалтын дүнг үндэслэн улсын байцааг-
тавьсан актад улсын байцаагч болон тухайн даат-
н компанийн санхүүгийн баримтад нэг, хоёрдугаар
н үсэг зурдаг албан тушаалтнууд, зөрчилд хол-
эх бусад этгээд гарын үсэг зурна:
хэрэв хариуцагч нь актыг зөвшөөрөхгүй бол тэр
йгаа тайлбар бичиж актад хавсаргана;
шаардлагатай гэж үзвэл илэрсэн зөрчил дутагдлын
шалтгаан, нөхцөлийг харгалзан хяналт шалгалтын
:

-Сангийн сайдын зөвлөлд;
-Даатгалын хяналтын албаны зөвлөлд
хэлэлцүүлэхээр оруулж, зохих шийд-
вэр гаргуулна.

шалгалтын дүнг тухайн даатгалын компанийн
лагын зөвлөлөөр хэлэлцүүлж, илэрсэн зөрчил,
глыг арилгуулах арга хэмжээ авна;
даатгалын улсын байцаагч нь шалгалтын дүн,
гэй холбогдож гарах дүгнэлт,тавьсан актыг тухайн
галын компанид албан ёсоор хүргүүлнэ;
хяналт шалгалтын дүнгээр илэрсэн зөрчил, авах
хэмжээ,актаар тавьсан төлбөрийг тухайн даатгалын
ани тогтоосон хугацаанд нь биелүүлж, хариу
гдэх үүрэгтэй.
.Хяналтын албаны дарга нь өөрийн эрх хэмжээний
энд тушаал гаргах бөгөөд улсын ерөнхий байцааг-
хувьд даатгалын улсын ахлах болон даатгалын
байцаагчийн тавьсан актыг хянан үзэж, шаард-
гай тохиолдолд хүчингүй болгох, дүгнэлтийг
ох эрхтэй.

Дөрөв.Даатгалын улсын байцаагчийн эрх, үүрэг

."Төрийн хяналт шалгалтын тухай" хуулийн
үгээр зүйлд заасан улсын байцаагчийн нийтлэг
эрхийг хэрэгжүүлэхээс гадна дараах эрх эдэлж,
хүлээнэ:
даатгалын үйл ажиллагаатай холбогдсон өргөдөл,
ыг барагдуулах;

б/даатгалын тухай хууль тогтоомжийг зөрчсөн ахуйн нэгжийг хууль хяналтын байгууллагад шилжүүлэ
в/даатгалын компанийн нягтлан бодох бүртгэл улирал, жилийн тайлан тэнцэл болон санхүү, төлбөр чадвартай холбогдсон мэдээ, мэдээлэл, баримт ма риалыг холбогдох байгууллагаас шаардаж үнэ төлбөр гаргуулан авах;
г/баримтын шалгалт хийх.
17.Даатгалын тухай хууль тогтоомж зөрчсөн эрүүгийн хариуцлага хүлээлгэхээргүй бол даатга улсын байцаагч дараахь хариуцлага ногдуулна:
а/зөвшөөрөлгүйгээр даатгалын үйл ажилла эрхэлсэн бол хууль бусаар олсон орлогыг хура 200000-250000 төгрөгөөр торгох;
б/даатгалын тухай хууль тогтоомж, хянал албанаас гаргасан шийдвэрийг зөрчсөн албан тушаалт 10000-50000 хүртэл, компанийг 50000-200000 төгрөг торгох, эсхүл үйл ажиллагааг нь түр зогсоох;
в/даатгуулагчийг хууран мэхэлж, тэдний эрх ашг хохироосон даатгалын компанийн зөвшөөрлийг нь хура

Тав. Бусад зүйл

18.Улсын байцаагч үүргээ ажлаа зохих ёсоор б лүүлээгүй, хууль тогтоомж зөрчсөн бол түүнд холбо хууль тогтоомжид заасны дагуу хариуцлага хүлээлгэ
19.Даатгалын компани, тэдгээрийн удирдлага ул байцаагчийн тавьсан актыг хүлээн зөвшөөрөх үнд лэлгүй гэж үзвэл Хяналтын албаны даргад, Хяна албаны даргын шийдвэрийг хүлээн зөвшөөрөөгүй гомдлоо шүүхэд гаргана.

---оОо---

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ДЭЭД ШҮҮХИЙН ТОГТООЛ

997 оны 12 дугаар сарын 17-ны өдөр | Дугаар 487 | Улаанбаатар хот

ХУУЛИЙН ЗАРИМ НЭР ТОМЪЁОГ ТАЙЛБАРЛАХ ТУХАЙ

онгол Улсын Иргэний эрүүл мэндийн даатгалын тухай ын Газрын төлбөрийн тухай хуулиудын ижил төстэй томъёог тайлбарлуулах тухай Монгол Улсын Эрүүл , нийгмийн хамгааллын яам, Байгаль орчны яамны элтийг үндэслэн Монгол Улсын Дээд шүүхээс ТОГТООХ

ргэний эрүүл мэндийн даатгалын тухай хууль, ын төлбөрийн тухай хуулийн зарим нэр томъёог дор дсанаар тайлбарласугай.

. Монгол Улсын Иргэний эрүүл мэндийн даатгалын й хуулийн 8 дугаар зүйлийн 3 дахь хэсгийн иараа хөдөлмөр эрхлэгч малчин" гэдэгт төр, олон . хувийн хэвшлийн байгууллагад аливаа гэрээ, илолт, сонгуулийн үндсэн дээр байнгын ажил эрхэлж, н хөлс авдаггүй, зөвхөн өөрийн өмчлөлийн малыг га маллаж олдог ашиг орлогоороо амьдардаг, мийн даатгалын сангаас тэтгэвэр авдаггүй иргэдийг уулах ойлгоно. Харин бусдын өмчлөлийн малыг аа гэрээний үндсэн дээр маллаж цалин хөлс авч ардаг иргэд хувиараа хөдөлмөр эрхлэгч малчин н ойлголтонд хамаарахгүй.

. Газрын төлбөрийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн х хэсгийн 1-д заасан "малчин өрх" гэдэгт өөрийн н бусдын өмчлөлийн малыг байнга маллаж үндсэн орлогоо түүнээсээ авдаг, өрхийн аль нэг гишүүн эрээ, томилолт, сонгуулийн үндсэн дээр өөр ажил лдэггүй, гэр бүл хөдөлмөрийн нэгдэл бүхий иргэний гэл мэдээллийн 1 картанд бүртгэлтэй хүмүүсийг ох бөгөөд тэд бэлчээр, хадлангийн талбай ласны төлбөрөөс чөлөөлөгдөнө. Харин өөрийн өмч- йн малаа бусдаар маллуулдаг этгээд нь бэлчээр, ангийн талбай ашигласны төлбөрөөс чөлөөлөгдөхгүй.

. "Мал" гэдгийг Эрүүгийн хуулийн 123[1] зүйлийг барлах тухай Дээд шүүхийн 1997 оны 2 дугаар сарын

26-ны өдрийн 74 дүгээр тогтоолоор тайлбарласі ойлгоно.

ЕРӨНХИЙ ШҮҮГЧ Д.ДЭМБЭРЭЛЦЭРЭН

ШҮҮГЧ Ж.ДАШДОРЖ

МОНГОЛ УЛСЫН ДЭЭД ШҮҮХИЙН
ТОГТООЛ

1998 оны 2 дугаар сарын 15-ны өдөр Дугаар 60 Улаанбаата хот

ГЭМТ ХЭРГЭЭС УРЬДЧИЛАН СЭРГИЙЛЭХ ТУХАЙ МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛИЙН ЗАРИМ ЗҮЙЛ, ХЭСГИЙГ ТАЙЛБАРЛАХ ТУХАЙ

Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх тухай Мо Улсын хуулийн зарим зүйл, хэсгийн заалтыг нэг ойлгох, зөв хэрэглэх явдлыг хангах зорилгоор Мо Улсын Дээд шүүхээс ТОГТООХ нь:

Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх тухай Мо Улсын хуулийн /цаашид "хууль" гэх/ зарим з хэсгийн заалтыг дор дурьдсанаар тайлбарласугай.

1. Хуулийн 7 дугаар зүйлийн 7.5 дахь хэсэгт за "Яам, агентлаг, төрийн бусад байгууллага, захирг хяналтын алба эрхэлсэн асуудлынхаа хүрээнд" гэд яамны эрхэлсэн асуудлын хүрээг Монгол Улсын Зас газрын тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 4 дэх хэ заасан Монгол Улсын сайдын эрхлэх ажлын хүрээ агентлаг, төрийн бусад байгууллага, захирг хяналтын албаны эрхэлсэн ажлын хүрээг ту агентлаг, төрийн бусад байгууллага, хяналтын ал тухай хууль тогтоомж, тэдгээрийн дүрэмд заасан эр ажлын хүрээтэй адилтган ойлгоно.

2. Хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.1 дахь хэсэгт за "Шүүх, прокурор, хэрэг бүртгэх байгууллага, мө байцаагч нь холбогдох хуульд заасны дагуу би энгийн магадлал, мэдэгдлийнхээ биелэлтэд хі тавина" гэдгийг эрх бүхий байгууллага, тушаалтан гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх, хэрэг гарсан шалтгаан, нөхцлийг арилгуулах т бичсэн энгийн магадлал, мэдэгдлийнхээ биелэл

гуулах ажлыг зохион байгуулуулж, авсан арга хээ, түүний үр дүнгийн талаар бичгээр хариу авч нэлт хийж байхыг ойлгоно.

. Хуулийн 9 дүгээр зүйлийн 9.1 дэх хэсгийн 9.1.1-заасан "байгууллагынхаа дотоодод болон үйл ллагаа явуулж байгаа хүрээндээ гэмт хэрэг гарч гаа шалтгаан нөхцлийг арилгах талаар тодорхой арга хээ авах" гэдэг нь аж ахуйн нэгжийн удирдах албан алтан эрхэлсэн ажлынхаа хүрээнд эрх хэмжээнийхээ р зөвхөн өөрийн албан контор, үйлдвэрлэл, үйлчил-ний байраар хязгаарлахгүйгээр, өөрийн шууд харъяа Бар, нэгжийн хүрээнд гэмт хэргээс урьдчилан чийлэх, түүний гарч буй шалтгаан нөхцлийг арилгах, журам тогтооход чиглэгдсэн эдийн засаг, хүмүүжил, эүй, зохион байгуулалтын шинжтэй иж бүрэн арга ээг байнга авах үүрэгтэйг хэлнэ.

. Хуулийн 10 дугаар зүйлийн 10.1 дэх хэсэгт ан "иргэн" гэдэгт хууль тогтоомжид зааснаар йн зөрчил гаргасны төлөө эрүүгийн, захиргааны эд материалын хариуцлага хүлээх насанд хүрсэн ол Улсын иргэн, манай улсын нутагт түр буюу удаан цаагаар оршин суугаа гадаадын болон аль ч улсын ьалалгүй иргэд хамаарна.

. Мөн зүйл, хэсгийн 10.1.3-ын "гэмт хэргийн ар олж мэдсэн зүйл..." гэдгийг тодорхой этгээд хэрэг үйлдэхээр санаархан бэлтгэж байгаа, эсхүл хэрэг үйлдэхээр завдсан буюу үйлдсэн болохыг эн хэмжээний хүрээгээр хязгаарлан ойлгоно.

Мөн зүйлийн 10.2 дахь хэсгийн 10.2.1-д заасан гмийн хэв журам сахихыг бусдаас шаардах" гэдгийн даас гэдэгт олон нийтийн газар хэвийн бус явааа, мийн хэв журам зөрчиж байгаа, согтуурсан буюу уурсан үедээ бусадтай маргалдаж өдөөн хоргоож аа зэрэг этгээдийг хэлнэ.

Мөн зүйлийн 10.2 дахь хэсгийн 10.2.3-д заасан идан согтуурч, нийгмийн хэв журмын зөрчил гаргаж аа этгээдийг эрүүлжүүлэх байр байхгүй газар амь эрүүл мэндэд нь хохирол учруулахгүйгээр лжүүлэх" гэдэгт өөрийгөө жолоодох чадваргүйгээр сон этгээдийн эрүүгийн буюу захиргааны зөрчлийн гэй үйлдлийг нь таслан зогсоох, түүнийг номхот-сэргээх зорилгоор тухайн орон нутаг, ард түмний заншлын тусгай арга хэрэгслийг амь бие, эрүүл эд нь хохирол учруулахгүйгээр хэрэглэж уг

этгээдийг эрүүлжтэл байнгын хяналтад байлга
ойлгоно.

8. Мөн зүйлийн 10.2 дахь хэсгийн 10.2.4-д за
"гэмт халдлагаас эд хөрөнгө, өөрийн буюу бусдын
нас, эрүүл мэндийг хуулийн хүрээнд хамгаалах" гэд
"хуулийн хүрээнд гэдгийг" хамгаалалтыг хий
Эрүүгийн хуулийн 89, 93, 97 дугаар зүйлд за
үйлдлийн шинжгүйгээр гэм хор учруулж
учруулахгүйгээр хийсэн үйлдлийн хүрээгээр хязгаа
ойлговол зохино.

9. Хуулийн 11 дүгээр зүйлийн 11.4 дэх хэс
"...гэмт хэрэг үйлдэхийг өөгшүүлэн сурталчи
гэдэгт гарсан гэмт хэргийн тухай мэдээ, мэдээл
жигшиж зэвүүцэх, сэрэмжлүүлэх, урьдчилан сэрги
зорилгоор бус, гэмт хэрэг үйлдсэнийг биеийн б
оюуны хүчний ипрэл, үлгэр дууриал буюу авиг, орл
нэмэгдүүлэх хэрэгсэл болгон дүрсэлж ний
нэвтрүүлснийг, мөн хэсгийн "...гэмт хэрэг үй
аргыг нарийвчлан харуулсан" гэдэгт гэмт хэрэг үйл
сэдэлт, арга, хэрэглэсэн зэвсэг, хэрэгсэл зэр
нэгд нэгэнгүй тоочих замаар буруугаар аши
болохуйцаар нийтэлж нэвтрүүлснийг тус тус ойлгоно

10. Мөн зүйлийн 11.5 дахь хэсгийн заасан "Шүү
гэм буруутай нь нотлогдоогүй байхад хэнийг ч
буруутай гэж хэвлэл, мэдээллийн хэрэгс
мэдээлэхийг хориглоно" гэдэг нь тодорхой этгээд
хэрэг үйлдсэн гэм буруутай болох нь хуулийн х
төгөлдөр болсон шүүхийн таслан шийдвэрлэх тогтоо
нотлогдоогүй байхад тодорхой хүний гэмт х
үйлдсэн, "гэмт хэрэг үйлдсэн нь нотлогдсон"
зэргээр тухайн гэмт хэрэгт тодорхой этгээд
буруутай гэсэн дүгнэлтийг шүүхээс өмнө өгч ний
нэвтрүүлснийг ойлговол зохино. Энэ нь Эрүү
хуулийн 2 дугаар зүйлийн 2 дахь хэсэгт заасан
буруутай нь хуулийн дагуу шүүхээр нотлогдох хү
хэнийг ч гэмт хэрэг үйлдсэн гэм буруутайд тооцо
болно" гэсэн заалтыг хэрэгжүүлэх үндсэн нөхцөл бо

11. Хуулийн 12 дугаар зүйлийн 12.1 дэх хэс
12.1.1-д заасан "...нийтийн эргүүл" гэдэгт
дүүрэг, баг, хорооны оршин суугчид, иргэдийг
хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажилд оролц
зорилгоор, энэ хуулийн дагуу гудамж, талбай,
нийтийн газарт нийгмийн хэв журам сахиулахын
тусгай таних тэмдэгтэйгээр, зохион байгуулалтта
ажиллуулахыг ойлгоно.

. Мөн зүйлийн 12.1 дэх хэсгийн 12.1.2-т заасан журмын урамшилтай эргүүл" гэдгийг сум, дүүргийн вагийн байгууллагатай гэрээ хийсний дагуу мөнгөн вил авч сум, дүүрэг, баг, хорооны нутаг дэвсгэ-гудамж, талбайд гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх тутмын хяналт тавьж ажиллах үүрэг бүхий үлийг, "хэв журмын урамшилтай жижүүр" гэдгийг дүүрэг, баг, хорооны засаг дарга буюу орон сууц, ийн аж ахуйн байгууллагатай гэрээ байгуулан, эхой орон сууцанд гарч болох хулгайн болон бусад хэргээс урьдчилан сэргийлэх зорилготой 24 цагаар вах гэрээт жижүүрийг тус тус ойлгоно.

. Хуулийн 17 дугаар зүйлийн 17.1 дэх хэсгийн төрийн бус байгууллага" гэдэгт нийгмийн хэв журам валах, гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх зорилтыг илээ тодорхойлсон Төрийн бус байгууллагын тухай эл Улсын хуулийн 4 дүгээр зүйлд заасан үллагууд хамаарагдана.

н зүйл, хэсэгт заасан олон нийтийн байцаагч нь дүүргийн засаг даргын шийдвэрээр томилогдож шууд харъяалагдан ажиллах бөгөөд, тэднийг вагийн байгууллага мэргэжлийн удирдлагаар ана. Сум, дүүргийн Засаг дарга олон нийтийн ацчийг томилсон тухай шийдвэрээ шаардлагатай үед илж болно.

. Хуулийн 19 дүгээр зүйлийн 19.1 дэх хэсэгт н "...шүүхийн шийдвэр биелүүлэх, замын гөөний болон хэв журмын зөрчлийг арилгах ээр улсын орлого болгосон мөнгө" гэдэгт хууль омжийн дагуу эрх олгогдсон албан тушаалтан н эрх хэмжээнийхээ дагуу торгуулийн хуудас, вэр, шүүгчийн болон Засаг даргын захирамжаар гааны хариуцлагын хэлбэрээр гэм буруутай лэд ногдуулсан торгуулийн мөнгө, мөн зүйл, йн "... торгох ял ногдуулж төсөвт тушаасан " гэдэг нь гэмт хэрэг үйлдсэн гэм буруутай ээд" шүүхийн таслан шийдвэрлэх тогтоолоор үулсан торгох ялын мөнгө тус тус хамаарах бөгөөд р нь тухайн сум, дүүргийн төсөвт орно.

. Хуулийн 22 дугаар зүйлийн 22.1 дэх хэсгт н "Иргэд гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх талаар хуулийн 10 дугаар зүйлд заасан эрх, үүргээ жүүлэх явцад бусдад учруулсан эд хөрөнгийн ол" гэдгийг дээрх эрх, үүргийг хэрэгжүүлэх а бусдад учруулсан эд хөрөнгийн шууд хохирол,

түүнчлэн энэ тогтоолын 8 дугаар зүйлд заасан үйлдл
улмаас үүссэн гэм хорын хохирол гэж ойлгоно.

16. Мөн зүйлийн 22.2 дахь хэсгийн "гэмт хэрг
урьдчилан сэргийлэх үүргээ биелүүлсэн иргэнд өөрт
эд хөрөнгийн хохирол учирсан" бол гэдэгт ирг
учирсан эд хөрөнгийн шууд хохирол болон эрүүл мэнд
хохирсны улмаас гарсан зардлыг хамааруулна.

17. Энэ зүйлийн 22.2, 22.3, 22.6 дахь хэс
заасан эд хөрөнгийн хохирол, тэтгэвэр, тэтгэ
цалингийн зөрүү, хиймэл эрхтэн хийлгэх зардал, не
төлбөрийг тухайн иргэнийг гэмт хэрэгтэй тэмц
урьдчилан сэргийлэх ажилд оролцуулах шийдвэр гаргг
Засаг даргын Тамгын газар эхлэж олгоод, Иргэ
хуулийн 393 дугаар зүйлийг баримтлан гэм буруу
этгээдээр төлүүлнэ.

ЕРӨНХИЙ ШҮҮГЧ Д.ДЭМБЭРЭЛЦЭРЭН

ШҮҮГЧ Б.ДАНГААСҮРЭН

МОНГОЛ УЛСЫН ДЭЭД ШҮҮХИЙН
ТОГТООЛ

1998 оны 2 дугаар сарын 25-ны өдөр Дугаар 62 Улаанбаата хот

УЛС ТӨРИЙН ХИЛС ХЭРЭГТ ХЭЛМЭГДЭГЧДИЙГ
ЦАГААТГАХ, ТЭДЭНД НӨХӨХ ОЛГОВОР ОЛГОХ
ТУХАЙ МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛИЙН ЗАРИМ ЗҮЙЛ,
ХЭСЭГ, ЗААЛТЫГ ТАЙЛБАРЛАХ ТУХАЙ

"Улс төрийн хилс хэрэгт хэлмэгдэгчдийг цагаат
тэдэнд нөхөх олговор олгох тухай Монгол Улсын хуу
ийн зарим зүйл, хэсэг, заалтыг нэг мөр ойлгох,
хэрэглэх явдлыг хангах зорилгоор Шүүхийн т
хуулийн 24 дүгээр зүйлийн 3 дахь хэсгийн 6 ду
заалтыг удирдлага болгон Монгол Улсын Дээд шүү
ТОГТООХ нь:

"Улс төрийн хилс хэрэгт хэлмэгдэгчдийг цагаат
тэдэнд нөхөх олговор олгох тухай хууль /ца
"хууль" гэх/-ийн зарим зүйл, хэсэг, заалтыг
дурьдсанаар тайлбарласугай.

. Шүүхээс бусад байгууллага, албан тушаалтны ıвэрээр цагаатгагдсан /Цагаатгах ажлыг эрхлэх ин комисс, Монгол Улсын Цагаатгах ажлыг удирдан ion байгуулах улсын комиссын тогтоол, шийдвэрээр ıатгагдсан, түүнчлэн МАХН, төрийн захиргааны болон ıд байгууллагын шийдвэрээр улс төрийн шалтгаанаар ıг заах, ажил, албан тушаалаас нь халах, бага ıнтай ажилд шилжүүлэх, сургууль, аспирантураас ıх зэрэг арга хэмжээг урьд оногдуулсан шийдвэрээ ıнгүйд тооцсон/ хүмүүст нөхөх олговор олгох 'длыг шүүх шийдвэрлэхдээ энэ хуулийн 8 дугаар ıийн 8.3 дахь хэсэгт заасны дагуу тухайн хүнийг ıатгасан тухай заалтыг шийдвэртээ заавал оруулна. ıн тухайн хүнийг энэ хуулийн дагуу прокурорын 'оол, шүүхийн тогтоол, магадлалаар урьд нь нэгэнт ıатгасан бол ийм заалтыг давхардуулан оруулахгүй.

. Энэхүү хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.2 дугаар ıд заасан "гомдлыг хэрэгсэхгүй болгох тухай уророын шийдвэрийг гомдол гаргагч Улсын Дээд эд давж заалдах эрхтэй" гэсний дагуу гарсан ıлыг Дээд шүүхийн гурван шүүгчийн бүрэлдэ-тэйгээр, давж заалдах журмаар мөн хуулийн 17 ар зүйлийн 17.1 дэх хэсгийн "Сангийн Яамны вэрийг эс зөвшөөрсөн гомдлыг Улсын Дээд шүүхэд ана" гэдгийг Шүүхийн тухай хуулийн 24 дүгээр ıийн 3 дахь хэсгийн 3 дугаар заалтын "хуулиар ıалуулсан хэрэг, маргааныг Дээд шүүх анхан шатны аар хянан шийдвэрлэнэ" гэсэн заалтын ёсоор Дээд ıийн нэг шүүгч анхан шатны журмаар тус тус хянан вэрлэж байхаар ойлгон хэрэгжүүлнэ.

Дээд шүүхийн анхан шатны журмаар гаргасан вэрийг эс зөвшөөрч давж заалдсан гомдлыг Дээд ıийн 3 шүүгчийн бүрэлдэхүүнтэйгээр, Дээд шүүхийн заалдах шатны журмаар гаргасан магадлалыг эс зөөрч гаргасан гомдлыг байцаан шийтгэх хуульд ан ердийн журмаар хянан шийдвэрлэнэ.

Энэ хуулийн 9 дүгээр зүйлийн 9.2 дахь хэсгийн эх олговрыг нэг удаа олгоно" гэсэн заалтыг нөхөх врыг эрх бүхий хүнд энэ хуулийн 13 дугаар зүйлд ан хэмжээгээр тухайн хүний улс төрийн хилс хэрэгт эгдэн цагаатгагдсан тоогоор бус зөвхөн ганц удаа ıо гэж ойлгоно. Харин нэг гэр бүлээс хэд хэдэн хэлмэгдэн цагаатгагдсан бол нөхөх олговрыг эгдэн цагаатгагдсан хүн бүрийн тоогоор олгоно гэж эвол зохино.

5. Гадаад улсын шүүхээр буюу өөр бу
байгууллагаар улс төрийн хилс хэрэгт хэлмэгд
Монгол Улсын иргэнийг цагаатгах, түүнд нөхөх олго
олгох асуудлыг тухайн улсын хууль тогто
/жишээлбэл, ОХУ буюу хуучин ЗСБНХУ-д хэлмэгд
хүмүүсийг "Улс төрийн хилс хэрэгт хэлмэгдэгчд
цагаатгах тухай ОХУ-ын хууль, "улс төр
хэлмэгдүүлэлттэй холбоотойгоор хууль бусаар хур
авсан буюу бусад аргаар эзэмшээс нь гаргасан
хөрөнгийг иргэдэд буцаан олгох, түүний үнийг нө
төлөх буюу мөнгөн нөхөх олговор олгох тухай дүрэм
оор зохицуулна. Тухайн улстай байгуулсан Монгол Ул
олон улсын гэрээгээр, харин гадаад улсад хэлмэгд
хүний эд хөрөнгийг манай улсын зохих байгуулла
албан тушаалтны шийдвэрээр хураасан бол түүнд нө
олговрыг энэ хуулийн дагуу олгоно.

6. Нөхөх олговрыг хэлмэгдэгч өөрөө амьд байгаа
түүний, хэрэв нас барсан бол хуулийн 10.1.
зааснаар хэлмэгдэгчийн эхнэр буюу нөхрийн, эдг
хүмүүс байхгүй бол хуулийн 10.1.3-т заасн
төрүүлсэн болон үрчилж авсан хүүхдийн, дээрх хүм
байхгүй бол хуулийн 10.1.4-т заас наар хэлмэгдэгч
төрсөн эцэг, эх, ах, эгч, дүү, ач зээгийн
нэхэмжлэлийг үндэслэн дараалал харгалзан олгоно.

7. Хуулийн 10 дугаар хэсгийн 10.1.2 дахь хэсг
"Хэлмэгдэгч нас барсан бол түүний эхнэр буюу нөхөр
нэхэмжлэл гаргах эрхтэй гэснийг хэлмэгдэгч
гэрлэсниэ албан ёсоор бүртгүүлсэн эхнэр буюу нө
нэхэмжлэл гаргах эрх эдэлнэ гэж ойлгоно. Харин 1
оноос өмнөх гэр бүлийн хувьд гэрлэснээ бүртгүүл
гэрчилгээ шаардахгүй боловч Гэр бүлийн хуулийн
дүгээр зүйлийн "Гэрлэгсэд энэ хуулийг дагаж мөрдөх
өмнө гэрлэсниэ нотолбол анх гэрлэсэн хугацаа
гэрлэлтээ бүртгүүлэх эрхтэй" гэх заалтын да
гэрлэлтээ хууль ёсоор нөхөн бүртгүүлсэн байж бол
Хэрэв хэлмэгдсэн хүн 1951 оноос өмнө хэд хэдэн
гэрлэж байсан бол хамгийн сүүлд хамт амьдарч бай
эхнэр буюу нөхрийг хууль ёсны гэр бүл гэж
нэхэмжлэх эрхийг эдэлнэ гэж ойлговол зохино. Түүнч
хэлмэгдэгчийн түрүүчийн болон сүүлд сууж бай
эхнэрээс нь төрсөн буюу тэр хугацаанд үрчилж ав
хүүхэд нэгэн адил нэхэмжлэх эрх эдэлнэ.

8. Хуулийн 10 дугаар зүйлийн 10.1 дэх хэс
10.1.3-д заасан "Хэлмэгдэгчийг нас барснаас нь
10 сараас илүүгүй хугацааны дотор төрсөн хү

ажлах эрхтэй" гэдэгт хэлмэгдсэн этгээд цаазаар
/улсан, хоригдон мөрдөгдөж байхдаа буюу шоронд ял
к байхдаа нас барсан, түүнчлэн хорих ял эдлэж
агдсаны дараа нас барснаас нь хойш хуанлийн 10
і дотор төрсөн хүүхдийг хамааруулан ойлгоно.
Хуулийн 10 дугаар зүйлийн 10.1 дэх хэсгийн
.4-т заасан "...ач, зээ" гэдэгт хэлмэгдэгчийн
буюу охиноос гарсан хүүхдийг хамааруулна.
. Хуулийн 10 дугаар зүйлийн 10.2 дахь хэсгийн
зүйлийн нэг дэх хэсгийн 3,4-д заасан хүмүүст
с олговрыг адил хэмжээгээр тэгш хуваaж олгоно"
ийг 10.1.3-т заасан төрсөн болон үрчилж авсан
ыд тус бүрт, хэрэв эдгээр хүүхдээс нэг нь ч
гүй бол 10.1.4-т заасан хэлмэгдэгчийн төрсөн
эх, ах, эгч, дүү, ач, зээ нарт дараалал
ылзах зарчмыг нэгэн адил баримтлан тэнцүү хувиар
хыг ойлгоно.
. Энэхүү хуулийн 11 дүгээр зүйлийн 11.2 дахь
ийн "улс төрийн хилс хэрэгт захиргааны шийдвэрээр
албан тушаалаасаа халагдсанаас учирсан хохирлыг
дөлмөрийн хуулийн хууль бусаар ажлаас халагдсан
і зүйл, ангид заасан журмын дагуу гаргана"
ийг Хөдөлмөрийн хуулийн 55 дугаар зүйлд заснаар
агдахаас өмнө авч байсан дундаж хөлсийг, ажилгүй
ан хугацаагаар, хэрэв бага цалинтай ажил хийж
н бол зөрүүг бага цалинтай ажил хийж байсан
цаагаар бодож олгоно гэж ойлгоно. Гэхдээ нөхөх
рыг энэ хуулийн 13 дугаар зүйлд заасан дээд
энээс хэтрүүлэхгүйгээр тухайн хүний ажиллаж
ан халагдсан буюу бага цалинтай ажилд шилжсэн
уллагаас, тухайн байгууллага татан буугдсан буюу
үүргийг залгамжлан авсан байгууллага байхгүй бол
хуулийн 16 дугаар зүйлд заасан журмаар сум
ийн санхүүгийн хэлтэс, тасгаас гаргуулан олгоно.
. Хуулийн 14 дүгээр зүйлийн 14.1 дэх хэсгийн
1 дүгээр заалтын "энэ хууль хүчин төгөлдөр
оос өмнө иргэний хууль болон Хөдөлмөрийн хуулийн
хохирлыг нь нөхөн төлсөн байвал нөхөх олговорыг
гүй" гэснийг шүүхийн шийдвэрээр улсын төсвөөс
і буруутай байгууллагаас хохирлыг нь энэ хуулийн
/гаар зүйлд заасан хэмжээгээр буюу түүнээс илүү
эгээр нөхөн олгосон байхыг хэлнэ. Хуулийн 14
р зүйлийн 14.1 дэх хэсгийн 14.1.2-т заасан
У-ын Ардын Их Хурлын Тэргүүлэгчдийн 1990 оны 119
р зарлигт заасны дагуу хохирлыг нь тухайн үед

нөхөн төлсөн" гэсэнд дээрх зарлигийн хүрээнд
нарын Зөвлөлийн 1990 оны 18, 31, 32 дугаар захи
болон Сангийн яамны сайдын тушаалаар улсын төс
бэлэн мөнгөөр буюу эд хөрөнгөөр олгосон бүх төр
төлбөрийг оруулан ойлговол зохино. Харин зарлиг б
шүүхийн шийдвэрээр энэ хуульд заасан хэмжээнээс
төлбөр нөхөн гаргуулсан бол Засгийн газраас тогто
иттгэлцүүрээр он бүрээр тооцож зөрүүг олгоно. Х
бусад байгууллагаас буцалтгүй тусламжийн хэлбэ
олгосон мөнгө, эд хөрөнгө нь төрийн сангаас олгож
нөхөх олговрын дүнд хамаарахгүй.

13. Хуулийн 10 дугаар зүйлийн 10.2 дахь хэ
заасан "хэрэв аль нэг нь дангаараа буюу өөр өөр
хэмжээгээр нөхөх олговрыг авахаар нэхэмжлэ
харилцан тохиролцвол шүүх түүний дагуу шийдвэрл
гэдгийг хэрэгжүүлэхдээ нэхэмжлэл гаргах эрх б
этгээд бүр харилцан сайн дурын үндсэн
тохиролцсон болох нь тэдний гарын үсэг нотариат
батлан гэрчлэгдсэн байхыг шаардана. Харин нэхэм
эрх бүхий хүн хамтран нэхэмжлэл гаргахаас хоц
бол ноогдох хувиа нөхөн олговор авсан этгээдээс
нэхэмжлэн авах эрхтэй байна.

ЕРӨНХИЙ ШҮҮГЧ	Д.ДЭМБЭРЭЛЦЭРЭН
ШҮҮГЧ	Б.ЦОГНЯМ